

SUOMEN VASEMMISTOPUOLUEIDEN YLEISOHJELMAT MASLOWIN TARVEHIERARKIAN NÄKÖKULMASTA

**Suomen työväenpuolueen, SDP:n, SKP:n, SKDL:n sekä Vasemmistoliiton
periaateohjelmat 1899-2007 Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta**

**Vexi Virtanen
Maisterintutkielma
Politiikka/Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Humanistis-yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
kevät 2019**

TIIVISTELMÄ

SUOMEN VASEMMISTOPUOLUEIDEN YLEISOHJELMAT MASLOWIN TARVEHIERARKIAN NÄKÖKULMASTA

Suomen työväenpuolueen, SDP:n, SKP:n, SKDL:n sekä Vasemmistoliiton periaateohjelmat 1899-2007 Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta

Virtanen Vexi
Maisterintutkielma
Politiikka/Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Ohjaaja: Mika Ojakangas
Kevät 2019
96 sivua

Tutkielman tarkoituksena on tarkastella suomalaisten vasemmistopuolueiden henkistä kasvua lukemalla niiden yleis- eli periaateohjelmia Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta. Tutkimuskysymyksenä nousee esille mitä tarkoitetaan, kun puhutaan vapautumisesta ”henkisen holhuunalaisuuden kahleista”?

Aineistona on käytetty suomalaisten vasemmistopuolueiden – Suomen työväenpuolue, sittemmin Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, Suomen Kommunistisen Puolue, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto sekä Vasemmistoliitto – periaateohjelmia aikavälillä 1899-2007. Tarkastelunäkökulma nojautuu Abraham E. Maslowin vuonna 1969 täydentämään tarvehierarkiamalliin, joka on ollut Suomessa unohduksissa viisikymmentä vuotta.

Koska kyseinen tarkastelunäkökulma on uusi politologiassa, niin tämän tutkielman tarkoituksena on tuoda esille uusi näkökulma, mahdollisesti jopa paradigman muutos politiikan, psykologian ja sosiologian tutkimukseen.

Tutkielman tuloksina voidaan pitää sitä, että vasemmistopuolueet ovat pyrkineet kollektiivisesti altruistiselle tasolle, mistä osoituksena ovat solidaarisuuden, kansainvälisyyden ja veljeyden ihanteet. Poliittikkaa sekä arjessa tekevät, että siitä elantonsa saavat, ovat usein vielä itsensä toteuttamisen tasolla, jolloin he harjoittavat opportunistista politiikkaa sen sijaan, että he ylttäisivät altruistiselle, maailmanlaajuista veljeyttä korostavalle tasolle sekä omassa elämässään, että yhteiskunnallisessa toiminnassaan. Henkinen kasvu edellyttää maailmankansalaisuuden kokemista ja universaalia veljeyttä ihmisten kesken.

Työn tekemiseen on saatu Kansan Sivistysrahaston apuraha.

Avainsanat: transpersoonallisuus, vasemmistopuolueet, periaateohjelmat, tarvehierarkia, Maslow, työväenpuolueet, paradigma

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	3
2 SUOMEN JA VASEMMISTOPUOLUEIDEN HISTORIAA	7
2.1 Maailma Suomen suuriruhtinaskunnan ympärillä	7
2.2 Suomi suuriruhtinaskuntana ja edellytysten synty teollisuustyöväestölle	9
2.3 Suomen työväenliike syntyy	11
2.4 Suurlakko 1905, säätyvaltiopäivien loppu ja yksikamarinen eduskunta	14
2.5 Sisällissota 1918 ja Suomen Kommunistisen Puolueen synty	17
2.6 Luokkasodan jälkeen koitti oikeiston aika	18
2.7 Suomi toisen maailmansodan jälkeen	19
3 TEORIA	21
3.1 Maslowin tarvehierarkia	22
3.2 Maslowin kuvaus itsensä toteuttamisen tasosta tarvehierarkiassa	24
3.3 Maslowin kuvaus itsensä toteuttamisen jälkeisestä motivaatiotasosta	24
3.4 Maslowin tarvehierarkian korjatun version implikaatiot tieteelle, politiikalle ja elämälle	28
4 SUOMEN VASEMMISTOPUOLUEIDEN YLEISOHJELMAT 1899-2007	32
4.1 Suomen Työväenpuolueen perustaminen ja ensimmäinen ohjelma	33
4.2 Suomen Työväenpuolue muuttaa nimensä Sosialidemokraattiseksi 1903	34
4.3 Suomen Kommunistisen Puolueen synty 1918	35
4.4 SDP:N, SKDL:N, VASEMMISTOLIITON JA SKP:N YLEISOHJELMAT 1949-2017	36
4.4.1 Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, SKDL syntyy 1944	36
4.4.2 SDP:n yleisohjelma vuodelta 1952	37
4.4.3 SKP:n yleisohjelma 1957	39
4.4.4 SKDL:n yleisohjelma 1967	41
4.4.5 SKP:n yleisohjelma 1969	42
4.4.6 SKP:n yleisohjelma 1972	44
4.4.7 SKDL:n yleisohjelma 1973	45
4.4.8 SDP:n yleisohjelma 1978	46
4.4.9 SKDL:n yleisohjelma 1980	49
4.4.10 SDP:n yleisohjelma 1987	53
4.4.11 Vasemmistoliitto syntyy 1990	56
4.4.12 SKP:n yleisohjelma 1994	57
4.4.13 Vasemmistoliiton yleisohjelma 1998	59
4.4.14 Vasemmistoliiton yleisohjelma 2004	61
5 ANALYYSI: SDP JA VASEMMISTOLIITTO	63
5.1 Maslowin tarvehierarkian (TH) taso 1: fysiologiset tarpeet ja selviytyminen	63
5.2 Maslowin tarvehierarkian taso 2: turvallisuuden tarpeet	65
5.3 Maslowin tarvehierarkian taso 3: yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet	65
5.4 Maslowin tarvehierarkian taso 4: arvonannon tarpeet	67
5.5 Maslowin tarvehierarkian taso 5: itsensä toteuttamisen tarpeet	68
5.6 Maslowin tarvehierarkian taso 6: itsensä ylittämisen tarpeet	72
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	77
7 POHDINTAA	83
8 LÄHTEET	87

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tarkastellaan suomalaisten vasemmistopuolueiden – Suomen työväenpuolue, sittemmin Sosialidemokraattinen puolue Suomessa, ja lopulta Suomen Sosialidemokraattinen puolue SDP, Suomen Kommunistinen Puolue SKP, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL sekä Vasemmistoliitto – yleisohjelmia Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta. Tutkielma kuuluu Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen valtio-opin politiikan opintosuunnan tutkimusalaan. Edellä mainittujen suomalaisten työväenpuolueiden yleisohjelmia, joita kutsutaan myös periaateohjelmiksi, tarkastellaan aikavälillä 1899-2007. Tarkastelun näkökulma – Maslowin tarvehierarkia – on politologiassa uusi, ja aivan ainutlaatuisen tarkastelusta tekee se, että siinä tuodaan esille Abraham Maslowin viimeisinä elinvuosinaan täydentämä tarvehierarkian ylin taso, mistä on yleisesti vaiettu viisikymmentä vuotta. Koulujen ja yliopiston psykologian oppikirjoissa esitetään Maslowin tarvehierarkian ylimmäksi tasoksi itsensä toteuttamisen taso, mutta tämä on puutteellinen esitys, kuten myöhemmin tullaan huomaamaan. Uudella tarkastelunäkökulmalla pyritään tuomaan esille se, kuinka vasemmistopuolueet vastaavat yleisohjelmissaan ihmisten tarpeisiin kyseisessä tarvehierarkiakontekstissa, ja minkälaista yhteiskunnallista, psykologista sekä sosiologista kehitystä niiden yleisohjelmista on reilun sadan vuoden ajalta löydettävissä. Esityksen punaisena lankana on tuoda esille, kuinka työväestön – ja koko kansan – sivistystason kohoaminen on kulkenut käsi kädessä yksilöiden henkisen kasvun kanssa.

Perustelujen löytäminen tutkielman tekemiselle ja näkökulman valinnalle eivät ole vaikeat, ongelma on lähinnä perusteluiden sanoittaminen ymmärrettävään muotoon. Kun vasemmistopuolueiden periaateohjelmissa puhutaan ”työväen yhteiskunnallisesta vapauttamisesta”¹, niin mistä tarkkaan ottaen tällöin on kyse? Toinen esimerkki löytyy yleisohjelmasta, joka julkaistiin neljä vuotta myöhemmin, kun Suomen työväenpuolue muutti nimensä Sosialidemokraattiseksi puolueeksi: ”Sosialidemokratinen puolue Suomessa pyrkii samoin kuin sosialidemokratitset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansaa

¹ SUOMEN TYÖVÄENPUOLUEEN OHJELMA
(Hyväksytty perustavassa kokouksessa Turussa 17-20.7.1899)

Suomen työväenpuolue, joka perustuu yleisen työväenliikkeen periaatteisiin yhteiskuntakehityksen suhteen, pyrkii kaikissa suhteissa Suomen työväen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen vapauttamiseen.
(<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/STP3/444> luettu 16.4.2019)

taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista.” (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/445> luettu 16.4.2019.) Huomio kiinnittyy lainauksen viimeiseen osaan, eli vapautumiseen henkisen holhouksenalaisuuden kahleista. Kysymystä avatakseni olen käyttänyt Abraham H. Maslowin (1908-1970) tarvehierarkiateoriaa, ymmärtääksemme kuinka ihmisen yksilötason psykologinen kehitys kulkee perustarpeiden tyydyttämisestä lähtien kohti ”korkeampia” tasoja, jolloin tyydytetään itsensä toteuttamisen ja itsen ylittämisen tarpeita. Maslowin täydennetty tarvehierarkiamalli nostaa esille sen, ettei itsensä toteuttamisen tarve ole ihmisen korkein tarve, vaan sitä seuraa vielä seuraava taso, itsensä ylittämisen tarve, sellainen taso, missä yksilö ei enää odota itsekkäitä palkkioita tai huomiota itselleen. Tästä voimme tehdä analogian myös yhteiskunnalliseen politologiseen tutkimukseen. Työväestö oli Suomessa 1800-1900 –lukujen taitteessa kollektiivina epäitsenäisessä asemassa, kun kansaa hallitsi Venäjän tsaarin ohella aatelisten johtama senaatti (Selovuori & Parkkari 1995.) Kyseessä oli siis kasvaminen niin henkisesti, poliittisesti, kuin taloudellisestikin holhouksen alaisesta alamaisasemasta itsenäisiksi kansalaisiksi, jotka itse päättävät oman maansa ja kansansa kohtaloista. Näyttää tärkeältä pohtia myös kysymystä onko meillä tarve henkiseen kehitykseen, vai olemmeko tuomittuja elämään (henkisesti) kahlittuina luolan seinään, kuten Platon (Platon: Valtio 517b-c.) kuuluisassa luolavertauksessaan asian esitti. Ainakin television viihdeohjelmat näyttävät riittävän suurelle osalle suomalaisia elämän korvikkeeksi: Putous 290000 katsojaa keskimäärin viikossa, Onnela 201000, Sohvaperunat 160000 (<https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjika/2018/3/25-44.html> luettu 17.4.2019).

Tutkielman aiheen käsittely ei ole ollut aivan ongelmatonta, sillä aiempaa tämän tyyppistä tutkimusta en ole löytänyt. Myöskään Maslowin tarvehierarkian korjattua ja täydennettyä versiota ei ole löytynyt kuin yksi suomennettu artikkeli Psykologia-lehdestä vuodelta 1964 (Matos 1964). Erikoisen tilanteesta tekee se, etteivät *Britannica Encyclopedia* (<https://www.britannica.com> luettu 17.4.2019) tai Jyväskylän yliopiston psykologian opiskelijoiden perusteos *Atkinson and Hilgard's Introduction to psychology* (Nolen-Hoeksema, S. ym. 2014) kumpikaan esittele transpersoonan tasoa esitellessään Maslowin tarvehierarkiaa. Tämän vuoksi edellä mainittu Platonin luolavertaus on tässä esityksessä mukana: kuinka keskustella aiheesta ihmisten kanssa, jotka eivät ole siitä edes kuulleet? Tämän tutkielman taustatyöhön liittyen olen kuitenkin löytänyt kokonaisen psykologian koulukunnan, Association for Transpersonal Psychology, ATP (<https://www.atpweb.org/> luettu 17.4.2019), joka juuri tätä kirjoittaessani piti 50-vuotisjuhlakonferenssinsa Californiassa, USA:ssa.

Lukemalla vasemmistopuolueiden yleisohjelmia edellä mainitusta näkökulmasta olen pyrkinyt nostamaan esille analogian yksilötason henkisen kehityksen sekä yhteiskunnan, tässä tapauksessa siis työväestön, kollektiivisen tietoisuuden kehityksen välillä. Aihe on noussut usein mieleeni, sillä olen ollut mukana poliittisessa toiminnassa yli 40 vuotta, enkä aina ole ymmärtänyt ihmisten syvimpiä motiiveja toiminnalleen. Tästä voi tietysti tehdä sen johtopäätöksen jo tässä vaiheessa, että ihminen usein kehittyy iän myötä henkisesti, eli hänen ymmärrys kasvaa.

Politologiselle tutkimukselle toivon tämän tutkielman tuovan uutta ulottuvuutta sen pohtimiseen, mistä poliittiset vaatimukset kumpuavat, siis minkälaisen motiivien kannustamina. Tämä esitys ei arvota poliittisia näkemyksiä tai vaatimuksia, vaan esittää ihmisten poliittisen toiminnan olevan riippuvainen politiikassa mukana olevien ihmisten henkisestä tasosta. Mikäli viime mainitusta päästään politiikan tutkijoiden keskuudessa edes jonkinlaiseen konsensukseen, avautuu politiikan tutkimukselle mahdollisesti aivan uudenlainen näkökulma, kenties jopa paradigman muutos. Kun Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella tänä päivänä ”tehdään tieteenalarajat ylittävää, ongelmalähtöistä tutkimusta, jonka avulla tulkitaan ja selitetään yhteiskunnallisia ja poliittisia ilmiöitä ja kriisejä, yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutusta, sekä selvitetään ja ratkaistaan filosofian keskeisiä ongelmia” (<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/yfi> luettu 16.4.2019), niin kyseessä oleva paradigman muutos voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että määritellään uudelleen ongelmat ja niiden juurisyyt. Kysymys kuuluu: kuinka ihminen, joka on Platonin luolavertauksen tavoin koko ikänsä ollut kahlehdittuna luolan seinään, kykenisi toimimaan oikein, kun hän ei edes kykene kuvittelemaan toisenlaista elämää? Näin indoktrinoiduilta me vaikutamme – monet meistä eivät koskaan nouse henkisesti sille tasolle, että kykenisi itsenäisesti arvioimaan näkemäänsä ja oppimaansa. Tähän Maslow tarjoaa keinon.

Aiheen käsittely etenee niin, että luvussa 2 käydään lyhyesti läpi Suomen sekä vasemmistopuolueiden historiaa kertaamalla historiallinen konteksti: miltä maailma Suomen suuriruhtinaskunnan ympärillä näytti, minkälainen oli Suomen asema osana Venäjää, minkälaisia edellytyksiä vaadittiin teollisuustyöväestön syntymiselle, kuinka Suomen työväenliike syntyi, sekä suurlakko vuonna 1905 ja sitä seurannut säätyvaltiopäivien loppu ja yksikamarisen eduskunnan synty. Itsenäistymistä seurasi sisällissota ja Suomen Kommunistisen Puolueen synty – Moskovassa. Luokkasodan jälkeen koitti oikeistolainen hegemonia, ja toisen maailmansodan jälkeen vasemmistolainen.

Historian kertauksen jälkeen siirrytään tarkastelemaan Maslowin tarvehierarkiaa luvussa 3. Kuten myöhemminkin todetaan, niin ihmistä, jolla on pulaa leivästä, eivät niin sanotut korkeamman tason tarpeet kiinnosta. Tällaisen ihmisen on hankittava ruokaa pysyäkseen hengissä. Hänen dominoiva motiivinsa on hengissä selviytymisen tarve. Tämä tutkielma painottuu – aivan kuten historiallisesta kehityksestäkin voi arvata – Maslowin tarvehierarkian ylimpiin tarpeisiin, eli itsensä toteuttamiseen ja itsen ylittämiseen. Näin siksi, että Suomesta on, varsinkin toisen maailmansodan jälkeen, rakennettu niin kattava hyvinvointivaltio, ettei sen sosiaalisten turvaverkkojen takia kenenkään pitäisi enää nähdä nälkää. Tarvehierarkian ylimmät tasot kuvastavat yksilötasolla ihmisen henkistä kasvua itsensä toteuttamisen kautta itsen ylittämisen tasolle, jolloin hän toimii altruistisesti toisia auttaen. Sosiologisesti ja poliittisesti kyseinen toiminta voidaan nähdä toimimisena maailmankansalaisena rajattoman maailman hyväksi, missä erimielisyyksiä ei ratkota väkivallalla. Kehitys kulkee opportunistista kohti altruismia sekä yksilötasolla että politiikassa.

Luvussa 4 tarkastellaan suomalaisten vasemmistopuolueiden yleisohjelmia vuosina 1899-2007. Näistä kahdestakymmenestä periaateohjelmasta pyritään löytämään esimerkkejä sekä suomalaisen kansakunnan, että erityisesti työväestön, henkisestä kasvusta Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta. Löytyykö ohjelmista itsensä toteuttamisen tai peräti itsen ylittämisen näkökulmaa? Entä kuinka niissä esitetään työväestön holhouksen alainen asema ja siitä vapautuminen?

Tarkemman analyysin kohteeksi on nostettu SDP:n ja Vasemmistoliiton voimassa olevat yleisohjelmat (SDP 1999 ja Vasemmistoliitto 2007) luvussa 5. Tätä voidaan perustella lähinnä sillä, että vain kyseisillä puolueilla on tällä hetkellä kansanedustajia.

Luvussa 6 esitetään johtopäätökset ja luvussa 7 pohdintaa sekä itsereflektio koko pro gradu – työstä. Itsereflektio tämän työn kohdalla on siinä mielessä huomionarvoinen, että siinä on jouduttu pohtimaan syvällisesti sekä sitä, onko iäkkään (57-vuotiaan) ihmisen opittava ensi sijaisesti jostakin pois, vai opittava jotain sellaista uutta, mikä itsessään tekee tilaa ja syrjäyttää aiemmin opitun. Samoin siinä tuodaan myös esille pohdintoja siitä, olisiko tämän tyyppinen tutkielma edes mahdollinen 20-vuotiaalle.

Viimeisenä on luvussa 8 lähdeluettelo.

2 SUOMEN JA VASEMMISTOPUOLUEIDEN HISTORIAA

Esipuhe.

Seuraavat kirjoitukset eivät itsessään mielestäni ansaitsisi uudestaan painattamista, ellei suomalaiselta kirjallisuudelta melkein täydelleen puuttuisi semmoisia kirjoja, jotka ainakin pääasiassa käsittelevät työväenkysymyksiä työväen oman katsantokannan mukaan. Näitten nyt julaistujen kirjoitusten päätarkoituksena on nimittäin suuremman harrastuksen ja innon herättäminen Suomen työväessä oman asian ajamisessa. Jos tämä kirja saavuttaa ruumiillista työtä tekevän kansanluokan suosiota, on aikomus edelleenkin jatkaa samanlaisten kirjoitusten julkaisemista kirjojen eli vihkojen muodossa.

Turussa 1 p. maalisk. 1897. N. R. af Ursin (N. R. af Ursin 1902.)

2.1 Maailma Suomen suuriruhtinaskunnan ympärillä

Suomen työväenliikkeen synty liittyy elimellisesti Suomen teollistumisen ja sitä kautta kaupungistumisen historiaan. 1807 Aleksanteri I solmi Napoleonin kanssa Tilsitin sopimuksen, ja pakottaakseen Ruotsin liittymään Englannin vastaiseen saartoon, valtasi Suomen 1809. Suomi oli osa Venäjän keisarikuntaa, nimikkeellä suuriruhtinaskunta. (Curtis 1996.)

Aleksanteri I jatkoi Venäjän laajentumista Puolaan, ja Aleksanteri I:stä tuli Puolan perustuslaillinen monarkki. Tsaari jatkoi valloituksia Bakuun Kaukasuksella, ja Alaskakin oli hänen hallussaan. 1825 Pietarissa puhjennut dekabristikapina lähti liikkeelle Ranskasta palaavien upseereiden mukanaan tuomien uusien aatteiden leviämisen myötä. Kyse oli selvästä ristiriidasta hallinnossa: kun Kongressi-Puolan parlamentille oli myönnetty lainsäädäntövaltuudet, se oli vastuussa Puolan varakreiville. Nämä edellä mainitut maailmaa nähneet upseerit, jotka olivat vaikuttuneita vapauden, veljeyden ja tasa-arvon aatteista, eivät voineet enää hyväksyä Venäjän itsevaltiutta – vieläpä ilman perustuslakia. (Curtis 1996.)

1825 Aleksanteri I kuoli, ja kapina kukistettiin. Valtaistuimelle nousi Aleksanterin veli, Nikolai I, joka vahvisti keisarin itsevaltiasta asemaa sensuurilla, vahvistamalla ortodoksisen uskonnon asemaa sekä nationalismia. Kapinat ja vähemmistökansallisuuksien nousuyritykset tukahdutettiin. (Curtis 1996.)

1848 Euroopassa kuohui. Maaorjuus lakkautettiin Itävalta-Unkarissa. Ranskassa oli vallankumouksia, joiden seurauksena monarkia lakkautettiin. Wienissä oli vallankumous, minkä seurauksena Ludvig I luopui kruunustaan. Maamme-laulu esitettiin ensimmäisen kerran Helsingissä ja Ludvig Napoleonista tuli Ranskassa Euroopan ensimmäinen presidentti. Kaikkien näiden tapahtumien säikäyttämänä Nikolai I antoi tukensa Habsburgeille Unkarin kapinan kukistamisessa ja vastustamalla Preussin uutta vapaamielistä perustuslakia. (Curtis 1996.)

Nikolai I pyrki vahvistamaan otettaan myös Balkanilla, ja soti osmaneja vastaan. Britannia ja Ranska pyrkivät vastustamaan Venäjän vallan laajentumista Mustalla merellä ja sitä kautta Välimerellä, ja julistivat sodan, joka tunnetaan Krimin sotana (1853-56). (Curtis 1996.)

Nikolai I:n kuoltua 1855, valtaan nousi hänen poikansa Aleksanteri II. Vaikka hänkin oli hyvin konservatiivinen, oli maailma jo muutosten kourissa. 1861 23 miljoonaa yksityisten kartanoiden maaorjaa vapautettiin Venäjällä, tosin heidän piti maksaa siitä valtiolle vielä viisikymmentä vuotta. Todellisuudessa maaorjien asema saattoi jopa heiketä, sillä he saivat vapautensa, mutta eivät maata mitä viljellä. (Mee & Hammerton & Innes 1907.)

Krimin sodan jälkeen Aleksanteri II suuntasi maan laajentumista Kaukasiaan, missä näiden muslimihallinnot kukistettiin. Aleksanteri II murhattiin 1881, ja hänen poikansa Aleksanteri III tiukensi otettaan hallitakseen maata perustamalla ohranan, salaisen poliisin. (Mee & Hammerton & Innes 1907.)

1800-luvulla Venäjä oli maantieteellisesti suurvalta, mutta taloudellisesti köyhä. 1850-1900 väestömäärä kaksinkertaistui, mutta 80 % väestöstä oli entisiä maaorjia tai talonpoikia. Teollisuutta oli lähinnä lännessä, kuten Suomessa. (Curtis 1996.)

2.2 Suomi suuriruhtinaskuntana ja edellytysten synty teollisuustyöväestölle

Suomeen perustettiin senaatti vuonna 1809, jonka virallisena puheenjohtajana toimi venäläinen kenraalikuvernööri. Senaatti oli keisarillisen hallintoviraston tapaan vastuullinen suoraan Venäjän keisarille, eikä säätyvaltiopäiville tai myöhemmin eduskunnalle. (Selovuori & Parkkari 1995.)

Senaatin jäsenten tuli olla Suomessa syntyneitä, ja ensimmäisen ohjesäännön mukaan puolet tuli olla aatelisia, puolet aatelittomia. Kuitenkin jo vuonna 1820 kaksi kolmesta oli aatelisia, ja 1800-luvun puolivälissä peräti kolme neljästä. (Selovuori & Parkkari 1995.)

Suuriruhtinaskunnan aika jakautuu (Haapala 1995; Jussila 2004 ja 2007; Ylikangas 2007) kolmeen jaksoon: hitaan taloudelliseen kasvuun ja yhteiskunnallisen kehityksen kauteen 1809-1855; teollistumisen, taloudellisen kasvuun, sivistyksen, politiikan ja kulttuurin kehittymisen ja itsehallinnon laajenemisen kauteen 1856-1916; sekä venäläistämispolitiikan kauteen 1889-1916.

Tapahtumat ja muutokset Suomessa olivat paljolti sidoksissa kehitykseen Venäjällä. Vuosina 1809-1917 suomalaisia hallitsi viisi keisaria Pietarista käsin (Mylly 2006).

1800-luvulla tapahtui suuria muutoksia maailmalla, Euroopassa ja Venäjällä – niin myös Suomessa. Väestö kasvoi Suomessa suunnilleen prosentin vauhdilla vuodessa: vuoden 1810 reilusta miljoonasta vuoden 1917 3,1 miljoonaan. Tämä johti sekä maan sisäiseen muuttoliikkeeseen maaseudulta kaupunkeihin, että siirtolaisuuteen mm. Yhdysvaltoihin. Toisaalta heikko maanviljelyksen taso ja kansan terveydenhuolto yhdessä viljan katovuosien kanssa 1867-68 aiheuttivat peräti yli 100000 suomalaisen kuoleman, puolet heistä oli lapsia. Joissakin pitäjissä menehtyi joka neljäs ihminen. (Apunen 1987; Keränen 1992; Haapala 1992 ja 1995; Olkkonen 2003; Pulma 2003c.)

Työväestön synty voidaan ajoittaa teollistumisen syntyyn Suomessa. Ensimmäiset ruukit syntyivät etelän jokien varsille, kuten Pinjaisiin (Billnäs) 1641, Teijoon ja Pohjan kuntaan. Billnäs kohtasi vihaa sekä suomalaisten, että venäläisten taholta, kun ensin talonpojat tuhosivat ruukin, ja sitten venäläiset isovihan aikaan. Suomen ensimmäinen (yksityinen) kansakoulu avasi ovensa Fiskarsin ruukilla 1826. Tämä tarkoitti sekä sivistyksen, eli lukutaidon, alkua, että oppimisen siirtämistä käytäntöön, eli työelämään. (Ketonen 1983; Turpeinen 1986; Häkkinen ym. 1991; Olkkonen ym. 2003; Meinander 2006.)

Ensimmäinen suomalainen kunnallinen kansakoulu avattiin 1858 Vähäkyrössä. Jyväskylän ensimmäinen kunnallinen kansakoulu, Puistokoulu, aloitti toimintansa 1912 (Keski-Suomen liitto 2016).

Maan sisäistä muuttoliikettä rajoitti palvelupakko, joka oli voimassa vuoteen 1883. Palvelupakko tarkoitti sitä, että niiden, jotka eivät maksaneet veroja, oli oltava jonkun veroja maksavan palveluksessa. Mikäli palvelupakkoa rikkoi, saattoi saada tuomion irtolaisuudesta. (Nenonen & Teerijoki 1998.) Esimerkiksi, kun vuonna 1905 vangittiin Suomessa irtolaisuudesta ja kuljeskelemisesta 2 120 henkilöä, niin heistä 167 tuomittiin yleiseen työhön ja 1 858 laskettiin vapaaksi (Ståhlberg 1910).

Autonomian ajan alkupuolella palvelupakkoa tiukennettiin, jotta saatiin tilattomat pestautumaan tilallisten työvoimaksi. Irtolaisuus nähtiin esteenä työvoiman saamiselle, ja kun työvoimaa oli tarjolla paljon, palkkatasokin pysyi alhaisena. Sen vuoksi rajoitettiin myös tilattoman väestön muuttamista pois kotiseudultaan. Nämä rajoitukset kärjistyivät maaseudun sosiaalisia oloja 1800-luvun puolivälissä, sillä tilaton väestö köyhtyi. Vuoden 1852 irtolaisasetuksessa palvelupakkoa laajennettiin myös avioituneisiin itsellisiin. Tällöin palvelupakon alaisia oli noin 400 000 henkeä. (Zetterberg ym. 2003.)

Toimeentulon hankkiminen ja kaupankäyntiin liittyvät rajoitukset saivat ihmiset kulkemaan: jo yksinomaan myyjän ja ostajan kohtaaminen vaati yleensä liikkumista. Maaseutuväestö sai käydä keskenään kauppaa, mutta vuoteen 1859 voimassa ollut maakaupan kielto edellytti muutoin talonpoikia ja maaseutuväestöä lähtemään tuotteidensa kanssa kaupunkiin porvariston luo. Poikkeuksen muodostivat ainoastaan vuosittaiset maaseutumarkkinat, joille puolestaan kaupunkien porvarit matkustivat tuotteitaan myymään. (<http://www.ennenjanyt.net/> luettu 19.2.2019.) Varsinaisia tehdastyöläisiä oli Suomessa vuonna 1820 3500 henkeä. (Haapala 1986, 1992 ja 1995; Olkkonen ym. 2003; Pulma ym. 2003c; Ylikangas 2007.)

Varsinainen käännekohta teollistumisessa tapahtui Krimin sodan jälkeen, kun Venäjän taloutta alettiin uudistaa, ja Venäjän oli tarkoitus korvata Suomen kohtaamat tuhot: brittiläis-ranskalainen sotalaivasto tuhosi eteläisen Suomen puolustuslinnoja (Auvinen 2015).

1861 annettiin metsäasetus, joka mahdollisti sahauksen vapauttamisen ja höyryvoiman käyttöönoton. 1868 purettiin ammattikuntajärjestelmä, ja 1879 säädettiin elinkeinovapaus. Kun vielä ns. epäitsenäisen väestön laillisen suojelun purkaminen tapahtui samoihin aikoihin, niin saatettiin astua työvoiman vapaan liikkumisen aikaan. Syntyi palkkatyöväestö. Teollisuustyöväestön määrä suuriruhtinaskunnassa oli vuonna 1860 11800 henkeä, vuonna

1890 55000, vuonna 1910 100000–120000 ja vuonna 1913 150000 henkilöä. Olennaista kehityksessä oli kaupunkityöväen määrän kasvu: vuonna 1870 kaupunkityöväestön kokonaismäärä (perheineen) oli 150000 henkeä ja vuonna 1910 vastaava luku oli 608000 henkilöä. (Haapala 1986, 1992 ja 1995; Olkkonen ym. 2003; Pulma ym. 2003c; Ylikangas 2007.)

2.3 Suomen työväenliike syntyy

Mickelsson (2015, 38) muistuttaa kirjassaan *Suomen puolueet*, kuinka Georg Zacharias Forsman, alias Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen, pamfletissaan vuonna 1874 (Yrjö-Koskinen, Y. S. 1874) kiinnitti huomiota ”Työväen seikkaan”. Tarkoituksena oli estää vallankumouksellisen työväenliikkeen synty Suomeen korjaamalla työväen epäinhimillisiä oloja. Työpäivät olivat tuolloin 14-16 –tuntisia, leipomoissa vieläkin pitempiä, eikä lapsityövoimaa ollut kielletty käyttämästä.

Ennen kuin työväenpuolue varsinaisesti syntyi vuonna 1899, toimivat meillä wrightiläiset työväenyhdistykset, työläisradikalistit sekä raittiusliike. Huonekalutehtailija Viktor Julius von Wrightin (1856-1934) mukaan nimetty wrightiläinen työväenliike ajoi kymmenen tunnin työpäivää sekä yleistä äänioikeutta, samalla kun työntekijöiden työolosuhteita pyrittiin parantamaan. Tarkoitus oli hillitä ”oikeudetonta sosialistista kiihottelua”. Wrightiläiset työväenyhdistykset, jotka olivat työnantajien ja työntekijöiden yhdessä perustamia, näkivät päivänvalonsa Vaasassa ja Helsingissä 1883. (Mickelsson 2015, 46-49.)

1889 saatiin aikaan työväensuojelulaki. Äänioikeus- ja työaikauudistus toteutuivat myöhemmin ja paljon radikaalimmin kuin von Wright oli ajatellut. Wrightiläisen toiminnan asenne oli paternalistinen, ja yksi sen keskeinen tehtävä oli työläisten sivistäminen. Liikkeen sisällä kasvoivat tulevat itsenäisen työväenliikkeen johtajat ja tulisieluiset agitaattorit, kuten Eetu Salin ja Taavi Tainio. (Mickelsson 2015, 46-49.)

Wrightiläisten seurojen ulkopuolella kasvoi ammattiyhdistysliike, joka oli irtaantunut yhteistyöstä työnantajien kanssa. Vuoden 1892 työttömyyden ja laman aikoihin alkanut liikehdintä johti lakkoihin ja radikalisoitumiseen seuraavana vuonna. Samalla sosialismin aatteet alkoivat saada jalansijaa Suomessa. (Mickelsson 2015, 46-49.)

Fennomaanit panivat 1884 alulle Raittiuden ystävät –järjestön. Raittiusjärjestö oli suurin joukkojärjestö Suomessa kymmenisen vuotta. Raittiusliike pyrki myös paternalistisesti ajamaan raittiusaatetta köyhien ja työväestön keskuudessa. Samalla se myös herätti työväestöä huomaamaan kollektiivisen yhteiskunnallisen kurjuutensa. Puheenjohtaja Taavi Tainio: ”Työväki tahtoo vapautua niistä kahleista, jotka sitä rasittavat: kapitalismin ja sen turvissa rehottavan viinakaupan kahleista.” Tainio ja raittiusliike saivatkin 70000 ihmistä ryhtymään juomalakkoon vapusta 1898 saman vuoden loppuun asti. Myös raittiusliike vaati yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta – ja kahdeksan tunnin työpäivää. (Mickelsson 2015, 46-49.) Mickelsson (2015, 48) näkee juomalakon kouluna joukkotoiminnalle, sillä heti juomalakon jälkeen ryhdyttiin perustamaan paikallisia työväenpuolueita Helsinkiin, Turkuun ja Tampereelle.

Helmikuussa 1899 Suomen suuriruhtinas, Venäjän keisari Nikolai II, antoi säädöksen, joka tunnetaan helmikuun manifestina. Sen mukaan sellaisten yleisvaltakunnallisten lakien säätämässä, jotka säädetään Venäjän lainsäädäntöjärjestyksessä, on Suomen valtio-päivillä vain neuvoa-antava rooli eikä niiden kielteinen lausunto estäisi lain voimaantumista myös Suomessa. Tätä pidettiin vahvana venäläistämispolitiikkana ja Suomen autonomian heikentämisenä. (Mickelsson 2015, 52; Tommila 1960.)

Heinäkuun 17.-20. 1899 kokoontui Turun työväentalolle kuusikymmentä työväestön edustajaa perustamaan Suomen työväenpuolueen,

joka perustuu yleisen työväenliikkeen periaatteisiin yhteiskuntakehitykseen suhteen, pyrkii kaikissa suhteissa Suomen työväen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen vapauttamiseen. Huomauttaen, että perusedellytyksenä siihen on Suomen kansallisen itsenäisyyden säilyttäminen ja suojeleminen, on pyriintöjensä päämääräksi hyväksynyt seuraavan ohjelman.

Ohjelman tavoitteet

- 1.yleinen ja yhtäläinen äänioikeus kaikille 21 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille
- 2.lainsäädäntö- ja verotusoikeus eduskunnan kautta
- 3.täydellinen yhdistymis-, kokoontumis-, puhe- ja painovapaus
- 4.kahdeksan tunnin työaika sekä minimipalkka valtion ja kunnan töihin
- 5.yleinen koulupakko ja maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa

- 6.asevelvollisuustaakan vähentäminen ja rauhanaatteen edistäminen
- 7.sukupuolten täydellinen tasa-arvo
- 8.kieltolaki
- 9.työsuojelulainsäädännön kehittäminen
- 10.asteittain nouseva tulo- ja perintövero sekä kaikkien välillisten verojen poistaminen
- 11.työläisten vakuutusturva valtion hoidettavaksi
- 12.maksuttomat oikeudenkäynti- lääkäripalvelut
- 13.maataomistamattoman väestön, maanvuokraajien ja pientilallisten aseman parantaminen. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/STP3/444> luettu 16.4.2019.)

Ohjelman taustana on mainittu saksalaisten sosialidemokraattien Erfurtissa 1891 hyväksymä ohjelma, jota sovellettiin Suomen oloihin. Suomen työväenpuolueen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Kuopiosta kotoisin oleva aatelinen Nils Robert af Ursin. (Mickelsson 2015, 48.)

Seuraava puoluekokous järjestettiin 17.-20. elokuuta 1903 Forssassa. Puolueen nimi muutettiin muotoon Sosialidemokraattinen Puolue Suomessa, SDP. Kokouksessa hyväksytty puolueohjelma on Suomen historian tunnetuin ja merkittävin poliittinen ohjelma, joka sisälsi vaatimukset käytännössä kaikista nykyaikaisen hyvinvointiyhteiskunnan eduista ja oikeuksista. Sen toteuttaminen oli pitkään SDP:n keskeinen päämäärä, sillä puolueohjelma uusittiin seuraavan kerran vasta vuonna 1952. (Soikkanen 1975.)

Forssan puoluekokous esitti seuraavaa.

Sosialidemokratinen puolue Suomessa pyrkii samoin kuin sosialidemokratitset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista.

Sosiaalidemokraattisen puolueen lähimpinä vaatimuksina ovat:

1. Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä kunnallisella että valtiollisella alalla. Suhteellinen edustus ja yksikamari

järjestelmä. Salainen äänestys. Vaalien ja äänestysten toimittaminen lain määräämänä vapaapäivänä. Palkkio valituille edusmiehille kaikilla aloilla.

2. Välitön lainsäädäntö-oikeus kansalle lakien esittamis- ja hylkäämisoikeuden kautta.

3. Täydellinen yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.

4. Yleinen koulupakko. Maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakouluissa maksuttomat opetusvälinekappaleet sekä ylläpito kaikille oppilaille, ylemmissä oppilaitoksissa niille, joka osottavat erityistä kykyä. Kansakoulu on järjestettävä kaikkien ylempäin oppilaitosten pohjakouluksi.

5. Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.

6. Kaikkien henkilöllisten ja välillisten verojen poistaminen yleisellä asteettain nousevalla tuloverolla, jolloin ansioton arvonnousu ja korkotulot sekä perintö on verotettava ankarammin kuin omasta ansiosta tai työstä johtuvat tulot. Verotettavan omaisuuden ilmoittamisvelvollisuus.

7. Maksuton oikeudenkäynti ja oikeusapu. Korvaus viattomasti syytetyille, vangituille ja tuomituille.

8. Terveystenhoito valtion ja kuntain asiaksi. Maksuton lääkäriapu ja lääkkeet sekä synnytysapu. Maksuton hautaus.

9. Sotilastaakkaa on vähennettävä ja kansanpuolustus järjestettävä vakituisen sotaväenoton sijaan. Rauhan aatetta on käytännössä toteutettava.

10. Kaikkien rajoitusten poistaminen, jotka asettavat naisen yleis- tai yksityisoikeudellisessa suhteessa ala-arvoisempaan asemaan kuin miehen.

11. Yleinen kieltolaki väkijuomain valmistamisen ja kaupan suhteen. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/445> luettu 16.4.2019.)

(Soikkanen 1975.)

2.4 Suurlakko 1905, säätyvaltiopäivien loppu ja yksikamarinen eduskunta

Suomessa oli Ruotsin vallan ajalta periytyneet säätyvaltiopäivät, mikä merkitsi sitä, että aateliset (noin 200 sukua) saivat lähettää säätyvaltiopäiville sukunsa edustajan, ja enemmistö

senaatin jäsenistä oli myös aatelisia (<https://www.agricola.utu.fi> 2009 luettu 12.3.2019). Toinen sääty oli papisto, joka edusti pitkää, 800 vuotta jatkunutta kristillistä perinnettä. Ensimmäinen katolinen ja sitten luterilainen kirkko oli hallinnut suomalaisten henkisen kasvun kehitystä määräämällä mitä Suomessa painetaan, julkaistaan ja opetetaan. (Mäkinen, A. & Hanka, H. 2000; Virrankoski, P. 2012.) Papeilla oli myös paljon valtaa, sillä mm. naimalupa heltisi vasta rippikoulun jälkeen. Papeilla oli myös verotusoikeus talonpoikiin nähden. Muilla kuin evankelisluterilaisilla ei ollut Suomessa kansalaisoikeuksia, kuin vasta vuoden 1923 uskonnonvapauslain myötä (<https://www.uskonnonvapaus.fi> luettu 12.3.2019). Kolmas sääty oli porvaristo, jolla oli oikeus käydä kauppaa kaupungeissa ja harjoittaa käsityöammatteja. Kaupungeissa äänensä saivat kuuluviin ne, joilla oli omaisuutta, kuten talo. Äänimäärä määräytyi äyrien, eli kunnallisverojen mukaan. Yleisellä äänioikeudella valitut valtuustot saatiin vasta vuoden 1920 kunnallisvaalien myötä. (Kallentautio 1985.) Neljäs sääty oli talonpojat. Vuonna 1910 Suomessa oli Liliuksen (1910) mukaan 62 tuomiokuntaa, joista kustakin valittiin yksi talonpoikien edustaja säätyvaltiopäiville.

Säätyvaltiopäiväedustajat valittiin suomalaisista siten, että aatelisten edustajat valittiin noin 200 aatelissuvun joukosta, samoin pappissäädyn edustajat. Porvareilla oli käytössä *sensus*, eli äänioikeuteen oikeuttava vähimmäistulomäärä. Vuoden 1883 kunnallisasetuksen mukaan alarajana olivat vähintään kahden veroäyrin eli 400–800 markan tulot. (Mylly 2006, 41–45, 52, 63.) Kun Suomen väkiluku oli 1900 noin 2 655 900 henkeä, niin voi hyvin ymmärtää vähäväkisen väestön huolen, kun maassa valtaa pitivät Venäjän keisarin ohella säädyt, jotka edustivat suunnilleen viittä prosenttia väestöstä (n. 132 800 henkeä). (Lehtosalo-Hilander 1985, 274.) Viimeiset säätyerioikeudet kumottiin Suomessa lailla vuonna 1995 (<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19950971> luettu 30.4.2019).

Joukkovoimaansa äänioikeutta vailla oleva Suomen kansa pääsi osoittamaan vuonna 1905. Venäjä oli kärsinyt tappion sodassa Japania vastaan 1904–1905 (Apunen 1987), ja Pietarissa oli levottomuuksia jo tammikuussa 1905, kun Nikolai II:n henkivartiokaarti ampui aseettomia mielenosoittajia (Nenonen & Teerijoki 1998, 1042.) Suomessa ja Venäjällä tapahtui merkittävää yhteiskunnallista liikehdintää vuonna 1905. Haapalan (2008) mukaan Venäjän tsaari kärsi arvovaltatappion hävittyään sodan Japania vastaan. Levottomuudet johtivat aseellisiin yhteenottoihin Pietarissa tammikuussa, ja lopulta koko maan kattavaan suurlakkoon lokakuussa. Lokakuun manifestina tunnetulla julistuksella keisari myöntyi järjestelmän muuttamiseksi perustuslailliseksi monarkiaksi sekä lakiasäättävän duuman perustamiseksi. Elokuussa 1905 (Haapala 2008) rautatieläiset menivät Suomessa lakkoon. Suomessa vaadittiin

yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta. Suurlakko toteutui 29.-30. lokakuuta 1905, ja siihen osallistui Helsingissä ja Tampereella myös ylioppilaat sekä teekkarit tehdastyöläisten, virkamiesten ja opettajien rinnalla. Suurlakko suuriruhtinaskunnassa alkoi varsinaisesti työväestön Helsingin Senaatintorilla ja Rautatientorilla sekä Tampereen Kauppatorilla (nyk. Keskustori) järjestämällä suurilla mielenosoituksilla. Tehtaat pysähtyivät, virastot ja koulut sekä kaupat suljettiin, ja suomalaisia siirtyi kaduille, kylille ja toreille. (Apunen 1987.)

Tapahtumien seurauksena Suomen suuriruhtinaskunnan säädöt hyväksyivät uuden valtiopäiväjärjestyksen 29. toukokuuta 1906. Tsaari Nikolai II vahvisti suuriruhtinaskunnan uuden vaalilain ja valtiopäiväjärjestyksen 20. heinäkuuta 1906. Säätyvaltiopäiväjärjestelmään verrattuna äänioikeutettujen määrä kohosi uudessa järjestelmässä 126000:sta suomalaisesta miehestä 1273000:een yli 24-vuotiaaseen suomalaiseen naiseen ja mieheen. Suomessa naiset saivat äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden ensimmäisinä Euroopassa. Ensimmäisissä vaaleissa 1907 eduskuntaan valittiin 19 naista. (Vares 2008.)

Koska venäläinen poliisi- ja santarmilaitos ei kyennyt enää pitämään järjestystä kaikkialla yllä (Haapala 2008), perustettiin Helsingissä Kansalliskaarti sekä Kansallinen Keskuslakkokomitea ja Tampereella työläisten lakkokomitea. Vastauksena edelliseen nuorsuomalaiset ja svekomaanit perustuslailliset yrittivät saada tilanteen haltuunsa. Lopulta ylioppilaat organisoivat valkokaartit punakaartien vastavoimaksi.

Suurlakko oli suomalaisen työväenliikkeen ensimmäinen suuri voimannäytös (Apunen 1987; Keränen 1992; Nygård 2003; Haapala 2008; Tikka 2009). Marraskuun 1. 1905 annettiin Tampereen kauppatorilla punainen julistus, joka sai nimensä punaiselle paperille painetusta Tampereen suurlakkokomitean (Vihtori Kosonen, Heikki Lindroos, Yrjö Mäkelin, Siiri Louhi, Anton Salakari puheenjohtaja, Eetu Salin sekä Yrjö Sirola sihteeri) julistuksesta. Julistuksessa vaadittiin senaatin eroa sekä säätyvaltiopäivien kumoamista, mikä Suodenjoki & Peltolan (2007, 91-101) mukaan merkitsi vallankumouksen julistamista.

Kyseinen julistus ei saanut Helsingissä yhtä jakamatonta kannatusta kuin Tampereella, mutta 3. marraskuuta 1905 Helsingin rautatieasemalla päätettiin kansalliskokouksessa asettaa väliaikainen hallitus. Kyseinen 24 hengen kansantribuuni (jonka jäseninä olivat mm. Santeri Alkio ja N.R. af Ursin) ei kuitenkaan ehtinyt kokoontua kertaakaan, sillä keisari Nikolai II oli samaan aikaan antanut Pietarissa marraskuun manifestin, missä valtiopäivät kutsuttiin koolle säätämään kansanedustuslaitoksen uudistamisesta sekä uusista kansalaisvapauksista (Haapala 2008, 37). Marraskuun manifestin oli laatinut perustuslaillinen Leo Mechelin (1839-1914),

eikä siinä huomioitu työväestön vaatimuksia (Suodenjoki & Peltola, 2007), ja koska äänioikeusuudistuksen sisällön valmistelu siirtyi nyt senaatille ja säätyvaltiopäiville, luotiin tapahtumilla pohjaa perustuslaillisten ja sosialidemokraattien välirikolle. Samalla myös Yrjö Mäkelinin ajama konsensuslinja jäi sosialidemokraateissa vähemmistöön luokkataistelulinjaa kannattavien suhteen SDP:n ylimääräisessä puoluekokouksessa marraskuun 20.-22. 1905. Sen sijaan vuoden 1906 elokuussa Oulussa pidetyssä puoluekokouksessa SDP oli jo voimansa tunnossa: jäsenmäärä oli kaksinkertaistunut vuodessa 90000:een, ja työväenyhdistysten määrä kasvanut vuoden 1905 177:stä 937:ään. Punakaartit lakkautettiin ja valmistauduttiin vuoden 1907 ensimmäisiin eduskuntavaaleihin, missä SDP saikin sitten 80 paikkaa. Yksikamarinen eduskunta, yleinen ja yhtäläinen äänioikeus – myös naisille – oli syntynyt. (Suodenjoki & Peltola, 2007.)

2.5 Sisällissota 1918 ja Suomen Kommunistisen Puolueen synty

Seuraava suuri mullistus vuoden 1905 suurlakon jälkeen oli vuoden 1917 suurlakko. Tapahtumat johtivat sisällissotaan 27.1.1918-15.5.1918. Mickelssonin (2015, 71) mukaan Venäjälle pakeni sodan seurauksena kymmenisen tuhatta suomalaista. Osa heistä oli mukana perustamassa Suomen Kommunistista Puoluetta (SKP) 29.8.1918 Moskovassa. Puolueen ja sen jäsenten oli toimittava maan alla aina vuoteen 1944.

SKP:n vuoden 1918 ohjelma oli tyystin toisella linjalla kuin sosialidemokraatit.

Suomalainen Kommunistinen Puolue on proletariaatin, palkkatyöväen puolue, joka ajaa yksinomaan työväenluokan asiaa, koettaen nostaa sitä valtaan, hävittääkseen porvarillisen rosvovaltion ja kapitalistisen talousjärjestelmän.

Kommunistinen Puolue nojaa siihen vallankumouksellisen marxilaisen sosialismin periaatteeseen, siihen kommunismin periaatteeseen, jota Marx ja Engels julistivat, mutta jota myöhemmän ajan sovittelupolitikoitsijat ovat väärin selittäneet, sovittelupolitikoitsijat, joitten teoreettisten selittelyjen mukaisesti myös Suomen vanha sos-dem.puolue on ohjelmansa hyväksynyt.

Kommunistinen Puolue tahtoo, kuten aikoinaan myös tekivät Marx ja Engels, erottautua vallankumouksellista sosialismia vastustavista »sosialisteista» ja

»sosialidemokrateista», jotka eksyttävät työläisjoukkoja pois siltä vallankumouksellisen taistelun tieltä, joka välittömästi johtaa työväen diktatuurivaltaan ja sosialistiseen vallankumoukseen.

Porvaristo poliittisine ja taloudellisine rosojärjestöineen on työväenluokan verivihollinen, joka on kukistettava ja hävitettävä. Mutta tuon porvarivallan pitkittymistä avustavat »sosialistien» ja »sosialidemokratien» nimellä kulkevat »oikeistolaiset» ja »keskustalaiset» työväen pimitäjät ja pimityspuolueet, ollen työväenluokan vihollisia ja sellaisina kohdeltavat. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/734> luettu 12.3.2019)

2.6 Luokkasodan jälkeen koitti oikeiston aika

Suojeluskunnat perustettiin sisällissodan jälkeen (Mickelsson 2015, 107-108), ja työläiset pidettiin kurissa työväenhuollolla, mikä tarkoitti asumista työnantajien työsuhteasunnoissa sekä porvarillisen lehdistön mielipiteenmuokkausta. Näin saatiin myös työläisiä mukaan kristillis-isänmaalliseen yhdistystoimintaan ja suojeluskuntiin. Tässä kunnostautuivat erityisesti Jyväskylän seminaarin kasvatit Martti ja Lauri ”Tahko” Pihlaja, jotka organisoivat lakonmurtajajärjestö Vientirauhan. Kyseiset herrat kannattivat lämpimästi suomalaisen rodun jalostusta ja epäsiiveellisten naisten pakkosterilointia (Pihkala, M. 1918, 106-107).

Koululaitos painotti sotien välisenä aikana valkoisen Suomen historiaa, ja yleinen ilmapiiri olikin otollinen Lapuan liikkeelle, Akateemiselle Karjalaseuralle sekä Isänmaalliselle Kansanliikkeelle. Äärioikeisto turvautuikin ulkoparlamentaariseen toimintaan kyydittäessään mm. presidentti K. J. Ståhlbergin 14.10.1930 Joensuuhun (Lehtola 2010). Samaan aikaan kommunistien piti toimia maan alla, sillä sen lisäksi, että kommunistinen puolue oli kielletty, vasemmistolaisia myös muilutettiin, eli siepattiin ja pahoinpideltiin vuosina 1929-1932 eri arvioiden mukaan jopa yli 250 henkeä (Niinistö 2003).

Kaikki kuitenkin muuttui dramaattisesti 1939, kun Saksa Adolf Hitlerin (1889-1945) johdolla hyökkäsi Puolaan. Hitlerin laajentumispolitiikka oli merkinnyt sitä, että Itävalta oli liitetty 12.3.1938 Saksaan ja Tsekkoslovakia miehitetty 14-15.3.1939. Elokuun 23. 1939 solmitussa Molotov–Ribbentrop -sopimuksessa Hitler ja Neuvostoliiton johtaja Josif Stalin (1878-1953) olivat sopineet etupiirijaosta, jonka mukaan kumpikin osapuoli sitoutui olemaan

liittymättä sellaiseen valtaryhmittymään, joka oli tähdätty toista sopimusosapuolta vastaan. Jakobsonin mukaan tieto Saksan ja Neuvostoliiton etupiirijaosta, missä Suomi siis kuului Neuvostoliiton etupiiriin, oli lähetetty sähköllä Berliinistä Helsingin suurlähetystöön 7.10.1939. (Jakobson 1955, 194, 196-7.)

Saksa hyökkäsi Puolaan 1.9.1939, ja Britannia ja Ranska julistivat sodan Saksalle 3.9.1939 – toinen maailmansota oli alkanut. Myös Neuvostoliitto oli julistanut liikekannallepanon (Huttunen 1974, 40.) syyskuussa, ja vahvistanut Suomen vastaisen rajan sotilasvahvuutta.

12.-14.10., 3.-4.11. ja 9.11.1939 Moskovassa käytiin neuvotteluja aluevaihdoista Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Neuvostoliitolla ei ollut Itämerellä muuta sota-asemaa kuin Kronstadt Leningradin edustalla, ja Suomen rajakin oli vain 32 kilometrin päässä kaupungista. Neuvottelut eivät tuottaneet tulosta, sillä Suomen valtioneuvosto ei hyväksynyt Neuvostoliiton ehdotusta aluevaihdosta. 10.10.1939 Suomi kutsui reservin sotilaat ylimääräiseen kertausharjoitukseen, mikä tulkittiin itärajan takana liikekannallepanona. (Tanner 1979, 44, 57, 84.) 30.11.1939 Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen.

2.7 Suomi toisen maailmansodan jälkeen

Koska Suomi oli antanut alueitaan Saksan armeijan käyttöön, alistanut omia sotavoimiaan Saksan armeijalle sekä saanut aseapua Saksalta sodassa Neuvostoliittoa vastaan, oli tämä tulkittavissa Suomen liittolaissuhteeksi Saksan kanssa. Kun Saksa hävisi sodan, oli myös Suomi häviäjien puolella. Sotakorvausten maksaminen Neuvostoliitolle, äärioikeistolaisten järjestöjen (IKL, AKS, Lotta Svärd) kieltäminen sekä kommunistisen toiminnan hyväksyminen muuttivat Suomen poliittisen ilmapiirin sotaa edeltäneestä oikeistolaisesta hegemoniasta kommunistiseksi. Suomea valvoi liittoutuneiden valvontakomissio neuvostoliittolaisen kenraalievosti Andrei Zdanovin johdolla. (Mickelsson 2015, 130; Blinikka 1969.)

Kun vuonna 1939 Suomen eduskunnassa oli 85 sosialidemokraattien edustajaa, niin vuonna 1945 heitä oli enää 50. Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, SKDL, sai 49 paikkaa. Kun Maalaisliitollakin oli 49 kansanedustajaa, niin voidaan todeta, että Suomi oli siirtynyt punamullan aikakauteen (Raunio & Wiberg 2014). Kun verrataan tilannetta sodan jälkeen ja maaliskuussa 2019, niin voidaan todeta, että 46 paikkaa (SDP 34, Vasemmistoliitto 12)

vasemmistopuolueilla oli vähemmän kuin yhdelläkään vuoden 1945 suurimmista eduskuntapuolueista. Vuoden 2019 eduskuntavaalien jälkeen SDP:llä on 40 kansanedustajaa ja Vasemmistoliitolla 16 (<https://vaalit.yle.fi/ev2019/fi> luettu 23.4.2019).

Mickelsson (2015) tulkitsee Suomen muuttuneen leiri-Suomesta jäsenpuolueiden kautta televisio- ja ammattipoliitikkokauteen, missä yhteiskunnalliset ongelmat ja luokkaristiriidat on selitetty yksityisyyden kautta ja ekologiset kysymykset hämärytetty kulutustottumuksista johtuviksi. Lyhyesti sanottuna: olemme siirtyneet riskiyhteiskuntaan (Beck 1986), missä riskien hallinta on karannut kansalaisyhteiskunnan ulottumattomiin, ja maapallon lämpötilan noustessa ympäristökatastrofien hallinta karannut valtioiden käsistä. Kun tähän vielä lisätään se, että Suomesta on lähes kokonaan kadonnut työväenlehdistö, ovat (talous)kriittiset yhteiskunnalliset näkökulmat vähissä, samoin politiikka. Suomi on muutenkin ollut yhden totuuden maa, ja nyt se on toteuttanut 2000-luvulla liberaalia talouspolitiikkaa, missä yksityistäminen on avainsana (Patomäki 2007.)

3 MASLOWIN TARVEHIERARKIA POLIITTISENA NÄKÖKULMANA

Abraham H. Maslowia (1908-1970) pidetään yhtenä modernin ajan tärkeimmistä psykologeista. Haggbloomin ym. (2002) mukaan Maslowia pidettiin 1900-luvun kymmenenneksi huomattavimpana psykologina. Häneen viitattiin alan kirjallisuudessa neljänneksitoista eniten vuosituhanen vaihteessa (Koltko-Rivera 2006).

Maslowin (1943, 1955) tarvehierarkia on yksi parhaiten aikaa kestäneistä teorioista psykologiassa. Tämä yleisesti tunnettu viisiportainen tarvehierarkia on kuitenkin epätäydellinen, kun sitä tarkastellaan Maslowin tarvehierarkian myöhempiä selityksiä vasten (ibid).

Daniels (1982) esittää, ettei Maslow koskaan kehittänyt lopullista koherenttia teoriaa itsensä toteuttamisesta, ja että Maslow kuvaili itsensä toteuttamista tavoilla, jotka olivat suuresti kietoutuneita itsensä ylittämisen ("self-transcendence") teoriaan. Tähän Koltko-Rivera (2006, 307) vastaa, ettei Daniels lainaa Maslowin olennaisimpia tekstejä aiheesta.

Olennaista on myös ymmärtää, kuinka tietyt asiat on mahdollista ymmärtää vasta omakohtaisten kokemusten kautta. Näin näyttää olevan myös tässä tapauksessa. Henkilö joko on kykenevä altruistiseen ajatteluun ja käyttäytymiseen, tai sitten hän on vasta kehittymässä tälle tasolle.

Tulen tässä tutkielmassa tarkastelemaan tämän viisikymmentä vuotta unohduksissa olleen täydennetyin Maslowin tarvehierarkiateorian näkökulmasta Suomen vasemmistopuolueiden periaateohjelmia. Tarkemmassa tarkastelussa ovat SDP:n ja Vasemmistoliiton viimeisimmät periaateohjelmat – ja aivan erityisesti tarvehierarkian kahdesta ylimmästä tasosta tarkasteltuna, eli itsensä toteuttamisen ja itsen ylittämisen näkökulmista.

Koska pääaineeni on valtio-oppi, haluan tarkastella kysymystä nimenomaan poliittisesta näkökulmasta, en niinkään psykologisesta. On myös huomattava, että ihmiset, jotka toimivat puolueissa, laativat myös niiden periaateohjelmia. Tällöin on kysyttävä: mikä motivoi heitä? Millainen ihmiskuva periaateohjelmien taustalta löytyy?

3.1 Maslowin tarvehierarkia

Maslow (1943, 375) totesi, että on aivan totta, että ihminen elää vain leivästä – silloin kun siitä on pulaa. Mutta mitä tapahtuu ihmisen toiveille ja haluille, kun leipää on yllin kyllin ja vatsa on aina täynnä? Heti ilmaantuu toisia, ”korkeampia” tarpeita kuin mitä fyysinen nälkä saa aikaan. Nämä uudet tarpeet muuttuvat dominoiviksi organismissa. Kun sitten viime mainitut tarpeet on tyydytetty, syntyy taas uusia ja vielä ”korkeampia” tarpeita tyydytettäväksi jne. Tästä syntyi Maslowin teoria perustarpeiden organisoitumisesta suhteellisen ennakkovaikutuksen hierarkiaksi.

Fyysisten tarpeiden lisäksi Maslow esitti turvallisuuden, kuulumisen ja rakkauden, arvannon sekä itsensä toteuttamisen tarpeet nousevaan järjestykseen tarvehierarkiassa.

Kuvio 1. Maslowin tarvehierarkia psykologian oppikirjojen mukaisesti.

https://otavanopisto.muikkuverkko.fi/workspace/et1-katsomukset-ja-ihmisoikeudet-2/materials/1-etn-kasitteita/1.5-hyva-elama/et1_15_maslowintarvehierarkia.png

luettu 4.2.2019

Tässä tutkielmassa tarkastellaan luvussa 5 tarkemmin SDP:n ja Vasemmistoliiton periaateohjelmia kuviossa 1 esitetyssä järjestyksessä siten, että fysiologiset tarpeet, kuten nälän ja janon tyydyttäminen on esitetty numerolla 1 (taso 1). Kuten edellä todettiin, niin silloin, kun ihmisellä on pulaa ruuasta ja hengissä pysyminen on elämässä tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä, hänen toiminnan motiivinaan on juuri fysiologisten tarpeiden sekä siihen liittyvän selviytymisen tarpeen tyydyttäminen.

Kun ihmisen fysiologiset perustarpeet ovat tyydytetyt, niin hän pyrkii yleensä toteuttamaan turvallisuuteen liittyviä tarpeitaan (taso 2). Tällöin vaaran välttäminen ja turvallisuuden ja suojan varmistaminen ovat hänen ensisijaiset tarpeensa.

Fysiologisten ja turvallisuuteen liittyvien tarpeiden tyydyttämisen jälkeen ensisijaiseksi tarpeeksi Maslowin tarvehierarkiassa nousevat yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet (taso 3). Ihminen haluaa kuulua sosiaaliseen ryhmään, kokea olevansa hyväksyty ja osa jotain suurempaa kokonaisuutta.

Seuraava (taso 4) taso käsittää esteettiset, älylliset ja kognitiiviset tarpeet. Ihminen haluaa tietää, ymmärtää, tutkia ja löytää merkityksiä, järjestystä sekä kauneutta omassa elämässään ja maailmassa. Näitä hän saavuttaa arvonnannon kautta siinä sosiaalisessa kontekstissa, missä hän elää.

Viides (taso 5) taso on perinteisesti esitetty itsensä toteuttamisen (self-actualization, SA) tarpeen tyydyttämisen tasona. Tällöin ihminen toteuttaa itseään ja omaa potentiaaliaan. Itsensä toteuttamisen Maslow näki ihmisen haluna kasvaa sellaiseksi kuin hän potentiaalisesti on (Maslow 1943, 382).

Tämä formulointi esitetään edelleen virallisena väittämänä ihmisen motivaation struktuurista. Näin tekevät niin tutkijat (mm. Atkinson ym. 1996; Hall ym. 1998; Larsen & Buss 2002, Mischel 1999, Myers 2003; Pervin & John 2001), kuin myös *Britannica Encyclopedia* (<https://www.britannica.com>) ja psykologian perusteos *Atkinson and Hilgard's Introduction to psychology* (Nolen-Hoeksema, S. ym. 2014).

Tämä ei kuitenkaan ollut Maslowin lopullinen väittäminen motivaation hierarkiasta. Kuten jokainen ihminen kehittyy iän myötä (Kallio ym. 2016), niin myös Maslow, joka teki havaintoja ihmisistä elämänsä loppuun asti ja oli valmis tarkentamaan teorioitaan. Niinpä hän myös täydensi aiemmin esittämänsä viiden tason tarvehierarkiaansa kuudennella, itsensä

ylittämisen, ”self-transcendence”, tasolla (Maslow 1969a; 1971). Tästä enemmän kappaleessa 3.3. Ensin kuitenkin tarkennus Maslowin näkemyksestä itsensä toteuttamisen (taso 5) tasosta.

3.2 Maslowin kuvaus itsensä toteuttamisen tasosta tarvehierarkiassa

Maslow (1971, 41-53) esittää postuumisti painetussa kirjassaan *The farther reaches of human nature*, kuinka ihminen itsensä toteuttamisen tasolla voi olla vielä neuroottinen, ja omata pakkomielteitä ja –toimintoja. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö voi olla hyvinkin ansioitunut politiikassa, työssään tai vaikkapa akateemisella urallaan, mutta hänellä esiintyy silti vielä pakkomielteitä ja –toimintoja. Ne voivat olla hyvinkin hienovaraisia, näkymättömiä, ja ilmetä usein vain erityistapauksissa, kuten valtavan stressin alaisena tai jonkin mieltä järkyttävän tapahtuman seurauksena. Tällainen henkilö ei useinkaan itse huomaa ulkoisia neuroosin ilmentymisiään, puhumattakaan, että hän tiedostaisi itse niitä. Hän on kiinni omassa persoonassaan, egossaan.

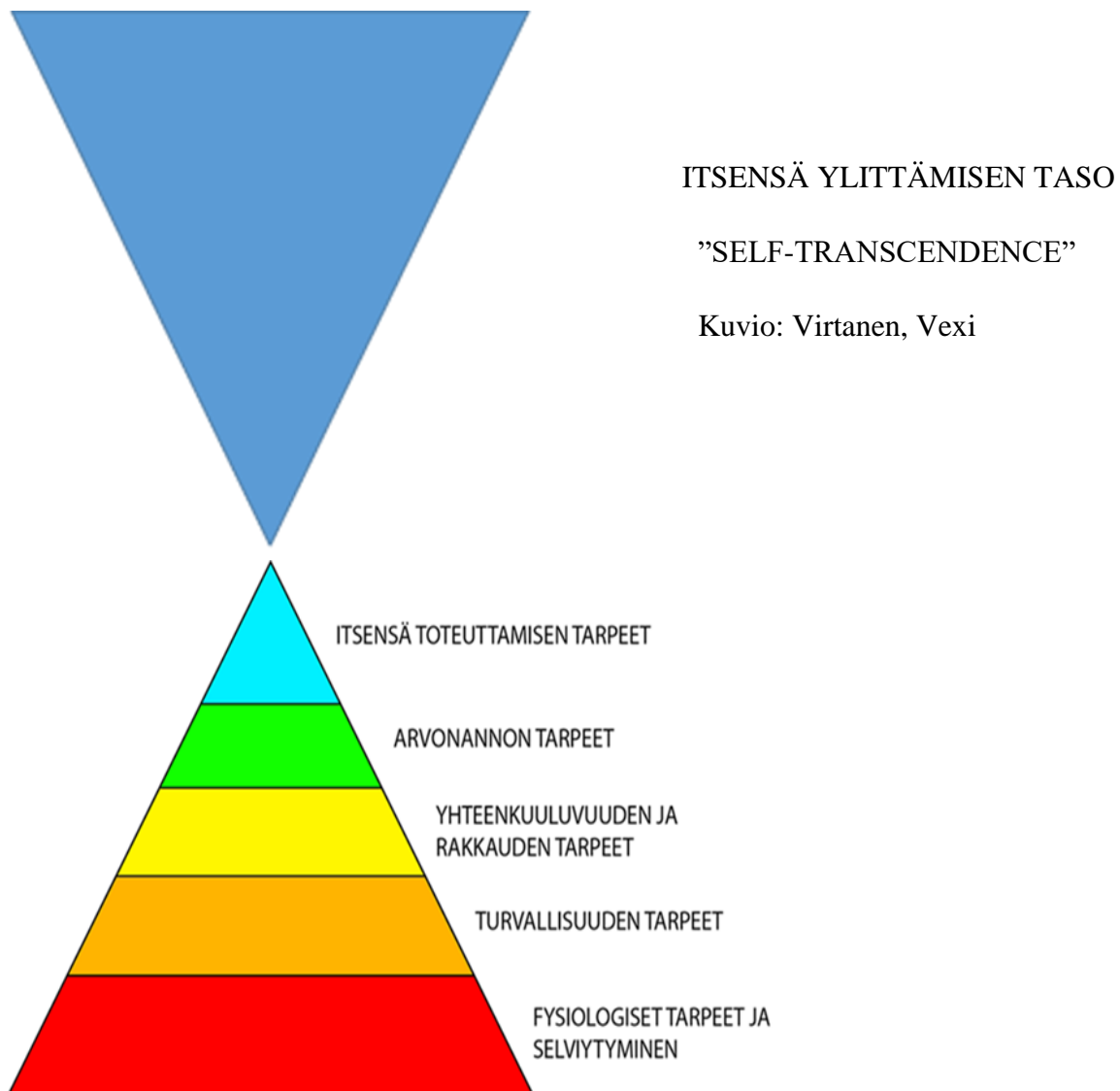
Tärkeää on ymmärtää, että kaikki edellä mainitut viisi tarvehierarkian tasoa liikkuvat materialistisen maailman tasolla, missä itsekkäät pyrkimykset ja tavoitteet määräävät henkilön maailmankuvaa: minun urani, minun työni, minun maineeni, minun saavutukseni. Voimme kysyä: mikä on kylliksi? Mikä motivoi ihmistä, joka on siinä tilanteessa, että hän on tienannut miljoonan, jopa miljardi euroa tai dollaria? Entä onko yliopiston professoreilla tai tutkijoilla vielä motiiveja ja tarpeita mitä tyydyttää? Vastataksaan näihin kysymyksiin Maslow täydensi tarvehierarkiaansa kuudennella (taso 6) tasolla, itsensä ylittämisen (self-transcendence, SA) tasolla (Maslow 1969a; 1971).

3.3 Maslowin kuvaus itsensä toteuttamisen jälkeisestä motivaatiotasosta

Havainnoimalla ihmisten käyttäytymistä Maslow huomasi, ettei itsensä toteuttaminen näyttäytynyt ihmisen tarpeiden tyydyttämisen korkeimpana ulottuvuutena, vaan hän jälleen kysyi: Mitä sitten? Mitä sitten, kun ihmisellä ”on kaikki hyvin”? Mitä tarpeita hänellä vielä on? Mikä ajaa ihmistä toimimaan hänen saavutettuaan itsensä toteuttamisen tason?

Kuvio 2. Maslowin tarvehierarkia oppikirjojen mukaan lisättyä itsensä ylittämisen tasolla.

Kuvio: Virtanen V. 2019.

Maslow kehitti teorian, missä itsensä toteuttamisen taso oli vain yksi merkkipaalu ihmisen toiminnan motivaatiotasoissa. Tähän hän päätyi tutkimalla ihmisten huippukokemuksia, ”peak experiences”. Näillä hän tarkoitti sellaisia ilmiöitä kuin mystiset, esteettiset tai tunneperäiset luontokokemukset. Hän tarkasteli näitä ilmiöitä 1950-luvun lopulta aina kuolemaansa asti 1970 (Koltko-Rivera 2006). Maslow antoi tälle kognitiiviselle aktiviteetille nimen ”Being-cognition”, henkilön B-kognitio-olemus. Tämä voidaan ymmärtää henkilön tarpeena selvittää oman olemassaolonsa mysteeriä, tarkoitusta. Huippukokemukset veivät ihmiset

persoonallisten asioiden tuolle puolen, kuten Maslow asian esitti: "... the greatest attainment of identity, autonomy, or selfhood is itself simultaneously a transcending of itself, a going beyond and above selfhood. The person can then become relatively egoless." (Maslow 1961/1999b, 117).

Itsensä toteuttaminen näyttää olevan ihmisen identiteetille samanaikaisesti sekä päämäärä, että ylimenopäämäärä, riitti, askel polulla identiteetin transsendenssiin. Toisin sanoen, ihmisten yleensä itselleen asettamat päämäärät, kuten virka, työ tai asema jossakin organisaatiossa, ovat merkkejä ulkoisten, materiaalisten tavoitteiden toteuttamisesta, jotka kuuluvat tarvehierarkian viidennelle, itsensä toteuttamisen tasolle.

Maslow huomasi myös, että jotkin ihmiset saattoivat olla itsensä toteuttamisen ("self-actualization, SA") tasolla, mutta eivät B-kognition (B-cognition), koska heissä ilmeni vielä patologisia taipumuksia, kuten kyynisyyttä, apatiaa, ikävystymistä jne. Näin ollen tällaisten henkilöiden tulee vielä tavoitella B-kognition kokemuksia (Maslow 1971, 251-259).

Mikäli "korkeammat" tarpeet, kuten rakkauden, ystävyys, itsekunnioituksen ja itsensä toteuttamisen tarve ovat tyydytetyt, niin toisenlainen kuva muodostuu. Jos tällaiselta ihmiseltä kysyy mikä häntä motivoi, löytyy transpersoonan maailma. Tällaista ihmistä motivoi jokin, mikä on materiaalisten perustarpeiden tuolla puolen. Tämä selviää, kun kysyy: Minkälaisista hetkistä saat suurimman tyydytyksen? Mitkä asiat tekevät työsi ja elämäsi merkitykselliseksi?

Edellä esitetty polku johtaa totuuden, hyvyyden ja kauneuden maailmaan, jota selitetään ja tutkitaan transpersoonallisessa psykologiassa (Association for Transpersonal Association, ATP) transsendenttisten kokemusten ja arvojen avulla. Kuudennen tason saavuttanut ihminen on onnekas, sillä hän toimii olosuhteissa, missä häntä motivoivat arvot, jotka ylittävät itsen. Ne eivät ole enää itsekkäitä perinteisessä mielessä. Tyytyväisyys löytyy sekä ulkopuolelta, että sisäpuolelta, ja siksi se on ylittänyt itsen maantieteelliset rajat (Maslow 1969a, 3-4). Maslow siis huomasi, kuinka jotkut henkilöt olivat menneet toimintansa motiivissa itsen ylittämisen yli. Tätä uutta toiminnan motiivia hän kutsui itsen ylittämiseksi, "self-transcendence". Tällaiset yksilöt etsivät hyötyjä, jotka ovat henkilökohtaisten etujen tuolla puolen, toimivat siis altruistisesti, auttaen toisia.

Maslow oli jo vuonna 1964 (Maslow 1964/1993a, 291) kirjoittanut siitä, kuinka itseään toteuttavien ihmisten motiivina toimivat heidän metamotivaationsa, jotta he omistautuisivat elämäntehtävälle "itsen takana", eli itsensä ylittämisen vaatimuksille. Hän teki myös selvän eron itsensä toteuttamisen ja itsen ylittämisen välillä, painottaen itsensä toteuttamisen tason

heijastelevan vielä itsekkäitä ja usein myös hienovaraisen neuroottisia tarpeita, kun taas transsendenttinen taso on puhtaasti altruistinen, ilman itsekkäitä vaateita.

Miksi tämä aihe on merkittävä? Maslow itse vastaa (Maslow 1979, Vol.2, 1059; Maslow 1982, 267) näin: ”Minä näen behavioristisen psykologian ensimmäisenä psykologiana, freudilaisen toisena ja humanistisen kolmantena. Sitten, mitä minä näen todellisena mahdollisuutena, ja mikä minua kiehtoo, on transsendenssi psykologia neljäntenä kehitysvaiheena psykologian kentässä.” (Suom. Virtanen Vexi.) Näin Maslow pääsi täydentämään tarvehierarkiateoriaansa kuudennella, itsensä ylittämisen tasolla. Kun aiempi tarvehierarkiamalli esitti itsensä toteuttamisen ihmisen korkeimpana toiminnan motiivin tasona, tarkoitti se individualistisen itsen tai egon tyydyttämistä. Uusi malli asettaa ihmisen kehittymisen korkeimmaksi tasoksi transpersoonallisen tason, missä itse/ego ja sen itsekkäät tarpeet ovat ylitetyt. Tässä on esitetty valtava siirtymä konseptualisoida ihmisen persoonallisuus ja sen kehitys.

Itsensä toteuttamisen tasolla ihminen toimii aktualisoidakseen omaa potentiaaliaan. Kuitenkin, on olemassa korkeampi motivaation taso, joka kutsuu ihmistä laajentamaan käsityksiään, aivan kuten tekevät alemmatkin tasot tarvehierarkiassa. Ylimmällä tasolla yksilön omat tarpeet pannaan sivuun jonkin suuremman ja muiden palvelemisen hyväksi. Sellaisten asioiden, jotka ovat persoonallisen itsen ulkopuolella.

Maslow (1969a/1993b) huomasi myös, että itseään toteuttavilla ihmisillä saattoi olla huippukokemuksia, tai sitten ei. Samoin hän huomasi, että niillä ihmisillä, joilla oli huippukokemuksia, saattoivat olla itsensä toteuttamisen tasolla, tai sitten eivät. Ratkaisevan tärkeää oli dominoiva motiivi yksilön elämässä. Tämä päti myös itse psykologeihinkin. Maslow itsekin totesi viime mainitun seikan, sillä hän huomasi, että edistyneemmätkään psykologit eivät ymmärtäneet huippukokemuksia (peak experience) tai itsensä ylittämisen (transpersonal experiences) kokemuksia, sillä he eivät olleet itse niitä kokeneet (Maslow 1969a; 1979 Vol. 2. 794; 1982, 204). Saman suuntaisia huomioita psykologeista ovat tehneet myös muut tutkijat (Richards & Bergin 1997). Tämä on johtanut mm. siihen, että uskontoja vakavasti tutkineet psykologit ovat stigmatisoituja (R. Hogan, P. Youngin mukaan 1979). Baumeisterin (2002) mukaan sosiologiset ja tunneperäiset syyt ovat myös vähentäneet psykologien kiinnostusta uskonnon tutkimusta kohtaan. Edellä mainitut tekijät ovat olleet vaikuttamassa itsensä ylittämisen teorian vastaanottoon psykologien keskuudessa – ja koko tiedemaailmassa.

Koska Maslow täydensi tarvehierarkiaansa sen kuudennella tasolla, tulisi meidän avoimin mielin tutustua ja tarkastella kyseistä teoriaa, ja sen jälkeen mahdollisesti jopa uudelleen kirjoittaa psykologian ja kasvatustieteen oppikirjamme tältä osin. Mitä muuta annettavaa Maslowin korjatulla tarvehierarkialla on nykypäivälle, kuin toimia vain historiallisena kuriositeettina, siitä seuraavassa kappaleessa.

3.4 Maslowin tarvehierarkian korjatun version implikaatiot tieteelle, politiikalle ja elämälle

Maslowin tarvehierarkian korjattu versio tarjoaa useita merkittäviä implikaatioita persoonallisuuden ja sosiaalipsykologian tutkimukseen sekä teorioiden muodostukseen. Tällaisia ovat muun muassa kokonaisvaltainen lähestyminen pohdittaessa elämän tarkoitusta persoonallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta; tutkittaessa motivaatiotekijöitä altruistiselle käyttäytymiselle, tutkittaessa sosiaalista kehitystä ja viisautta; pohdittaessa itsemurhaterrorismia ja uskonnollista väkivaltaa; tarkasteltaessa psykologian ja uskonnon sekä hengellisyyden ja persoonallisuuden sekä sosiaalipsykologian yhtäläisyyksiä ja eroja; sekä luotaessa monikulttuurista lähestymistä psykologisiin teorioihin. (Koltko-Rivera 2006.) Näin Maslow on toiminut myös sillanrakentajana poikkitieteellisen tutkimuksen edistämiseksi.

Ihmisten maailmankatsomukset voidaan nähdä joukkona oletuksia yksilöiden ja kulttuurien fyysisestä ja sosiaalisesta universumista (Koltko-Rivera 2004). Baumeisterin (1991) mukaan yksilöpsykologian keskeisin tekijä on elämän tarkoituksen pohtiminen, etsiminen ja löytäminen. Juuri tähän Maslowin tarvehierarkia antaa välineet identifioida ja organisoida kyseistä työtä (Koltko-Rivera 2004). Maslow (Maslow 1943, 374, 376) itsekin totesi, että ”ihmisen organismin luonteenomainen piirre näyttäytyy silloin, kun tietty tarve dominoi sitä. Tällöin myös ihmisen koko tulevaisuuden filosofia muuttuu.” (Suom. Virtanen, Vexi.) Jatkaaksemme tätä ajatusta, kroonisesti nälkäinen määrittää elämänsä syömiseen liittyvillä termeillä. Kaikki muu on epäolennaista. Niin kauan kuin vatsa ei ole täynnä, vapauden, rakkauden tai itsensä toteuttamisen ajatukset saa heittää menemään. Tällaisen ihmisen, jonka maailmankuvaa määrittää ruuan hankkiminen, myös hänen tämän hetken ja tulevaisuuden näkymät liittyvät kyseisen tarpeen tyydyttämiseen (Maslow 1943, 374, 376).

Itsensä ylittämisen mukaan ottaminen Maslowin tarvehierarkiaan avaa meille rikkaamman käsitteellistämisen elämän tarkoituksen pohtimiseen maailmankuvan dimensiossa (Koltko-Rivera 2006). Tämän myös Emmons (1999) on pannut merkille. Tekemällä kokonaisvaltaisempia malleja maailmankuvastamme, saavutamme parempaa artikulointia persoonallisuuden ja sosiaalipsykologian teorioista.

Voidaan olettaa, että vain murto-osa ihmisistä toimii siitä positiosta, että heille on tärkeämpää palvella muita, kuin tavoitella omaa etuaan. Kuitenkin kokonaisvaltainen teoria ihmisen persoonallisuudesta ja sosiaalisesta käyttäytymisestä vaatii ottamaan tämän kaltaisen toiminnan ja tällaiset (kuten Äiti Teresa ja Mahatma Gandhi) yksilöt huomioon. (Koltko-Rivera 2006.) En malta olla tässä muistuttamasta myös Sokrates´ta, jonka Platon väittää sanoneen 2400 vuotta sitten: ”Ihminen joka tietää (tiedostaa) mikä on oikein, ei voi toimia (tehdä) väärin.” (Thesleff & Sihvola 1994, 102–107.) Toisin sanoen, ihminen, joka on kehittynyt tarvehierarkiassa itsen ylittämisen tasolle, ei voi toimia itseään ja ympäristöään vastaan. Se on jo looginen mahdottomuus, jonka Sokrates omalla elämällään todisti.

Viisautta on perinteisesti pidetty ihmisen kehityksen korkeimpana ilmentymänä. Uskonto puolestaan näyttäytyy voimakkaimpana sosiaalisena voimana ihmiskunnan historiassa. Silti tieteellinen psykologia asennoituu uskonnon ja hengellisyyden tutkimiseen ambivalentisti. (Koltko-Rivera 2006.) Sigmund Freud (1930/1961a; 1927/1961b) tunnetusti klassisen psykoanalyttisen teorian luoja ja käsitti uskonnon merkinä neurooseista ja puolustautumisena ahdistusta vastaan. Maslowin itsensä ylittämisen teoria tarvehierarkian täydennyksenä rakentaa siltaa niin persoonallisuus- ja sosiaalipsykologian, kuin myös uskonnon ja henkisyydenkin välille (Koltko-Rivera 2006). Maslowille hengelliset ilmiöt ja huippukokemukset näyttäytyivät tärkeinä aspekteina ihmiselle. Koska hengellisyys ja transsendenttinen kokemus voidaan määritellä positiivisen psykologian avulla, ja itsensä ylittäminen ymmärrettynä ihmisen motivaationa, voidaan tällöin rakentaa siltaa positiivisen psykologian ja vallalla olevan motivaatioteorian välille. Nykyinen motivaatioteorian käyttö psykologiassa näyttäisi tukeutuvan neuroottisten ilmentymien hoitamiseen sen sijaan, että nähtäisiin ihminen holistisesti ja positiivisesti olentona, jonka voimavarat ja kehitysmahdollisuudet ovat näkyvissä olevia tasoja korkeammat. (Maslow 1971.)

Kehittyminen itsensä toteuttamisen kautta itsensä ylittämiseen auttaa myös ymmärtämään työväenpuolueiden perinteisiä aatteita paremmin, kun tarkastellaan universaalien veljeyden vaatimusta. Tämän ovat huomanneet myös monet intellektuellit, jotka ovat olleet laatimassa

puolueohjelmia, kuten Yrjö Kallinen², Otto Toivonen ja Nils Robert af Ursin (ks. luku 4). Individualismin ja kollektivismiin ristiriita voi ilmetä yhteiskunnassa ja yhteisössä esimerkiksi siten, että perhe tai suku odottaa jälkikasvusta juristia tai liikemiestä, mutta nuorella onkin haave muusikonurasta tai toimimisesta sairaanhoitajana katastrofialueella. Niillä yksilöillä, joilla individualistinen näkökulma on vahvempi, toimivat oman johdatuksensa mukaan, kun taas ne, jotka nojautuvat ryhmän arvoihin ensisijaisesti, asettavat sen arvot etusijalle. (Maslow 1971.)

Itsensä ylittämisen taso tarvehierarkian ymmärtämisen kautta auttaa meitä ymmärtämään multikulttuurista maailmaa ja globaalia liikkuvuutta. Näin myös kehittyvät teoriat ihmisen ja yhteisön toiminnasta. Itsensä ylittämisen teoria auttaa meitä myös ymmärtämään kuinka erilaiset ihmiset ja kulttuurit konstruoivat itselleen elämän tarkoituksen. Itsensä ylittämisen käsite auttaa meitä ymmärtämään altruismia, uskonnollista väkivaltaa ja viisautta. Yleisesti katsoen, lisäämällä itsensä ylittämisen taso Maslowin tarvehierarkiaan, saadaan teoreettinen väline, jonka avulla voimme jatkaa kokonaisvaltaisemman ja täsmällisemmän kuvan rakentamista ihmisen persoonallisuudesta ja käyttäytymisestä. (Koltko-Rivera 2006.)

Kenties edellä mainittu auttaa meitä myös ymmärtämään paremmin Sokrateen ajatusta hyveestä, sillä hyve liittyi kiinteästi yhteen myös tiedon kanssa. Hänelle hyve oli tietoa – kaikki hyveet samastuvat hyvää ja paha koskevaan tietoon, ja oikea tieto johtaa välttämättä oikeaan toimintaan (Thesleff & Sihvola 1994, 102–107).

Maslow (1971, 248-286) tiivistää sanomansa lainatessaan Keith Davis'in (1967, 480) matrikkeliä, missä on esitetty toisella akselilla autokraattinen, holhoava, kannustava, yhteisöllinen sekä transkendenttinen lähestymistapa, ja toisella akselilla mm. moraalitekijä, motivoiva ympäristö, poliittisuus, uskonnollisuus, sukupuoli ja talous. Kyseinen matrikkeli osoittaa, kuinka kaikella elämänalueella tapahtuu muutoksia, kun peruslähtökohta, eli näkökulma muuttuu. Silloin kun ihminen ei kykene näkemään ja tunnustamaan itsessään ja ympäristössään näitä ilmiöitä, jää myös koko ilmiön tunnistaminen ja tunnustaminen tekemättä. Tämä ei suinkaan tarkoita, että pitäisi kaikesta olla samaa mieltä Maslowin kanssa, vaan että on ymmärrettävä, että käsittelemällä asioita pelkästään materiaalisella tasolla (tarvehierarkian viisi alinta tasoa), jää aiheiden analysoinneissa puuttumaan niiden henkinen ja

² Yrjö Henrik Kallinen (1886-1976) oli 1900-luvun merkittävimpiä henkilöitä jo pelkästään elämänuransa ansiosta: neljä kertaa kuolemaan tuomittu itseoppinut rautatietyöläinen, josta tuli puolustusministeri ja opetusneuvos. Lisäksi hän teki zen-filosofiaa tunnetuksi toimittamalla kirjan Zen: idän sanoma valaistuksesta (toim.). Teosofinen seura, 1944. (https://fi.wikipedia.org/wiki/Yrj%C3%B6_Kallinen luettu 2.5.2019)

altruistinen taso, joka politiikassa tarkoittaa solidaarisuuden ja internationalismin ymmärtämistä. Kuinka käsitellä ja ymmärtää globaaleja asioita, jos itse on vielä itsekkyyden tasolla? Tämä tarkoittaa sitä, että ihminen voi älyllisesti tietää, mitä globaalit ongelmat tarkoittavat, mutta mikäli hän ei ole kehittynyt maailmankansalaiseen tasolle, hän ei kykene kokemaan omakohtaisesti maailmanlaajuisista ihmisten välistä solidaarisuutta ja veljeyttä – globaaleista ympäristökysymyksistä puhumattakaan.

Politiikassa edellä sanottu tarkoittaa sitä, että itsekäs ja omassa egossaan kiinni oleva tarkastelee asioita minä-näkökulmasta - minun työni, minun urani, minun perheeni, minun isänmaani - jolloin hän samaistuu sekä egoonsa, että mielikuvaan omasta maastaan. Sen sijaan altruistinen ihminen, joka on ylittänyt itsensä, tarkastelee asioita maailmanlaajuisesta näkökulmasta, globaalisti, koska hän on maailmankansalainen, joka kokee kaikki ihmiset veljikkeeseen. Ensimmäinen toteuttaa opportunistista politiikkaa ja jälkimmäinen altruistista. Tätä perusjakoa pyritään löytämään tässä tutkielmassa suomalaisten vasemmistopuolueiden periaateohjelmista.

4 VASEMMISTOPUOLUEIDEN PERIAATEOHJELMIEN HISTORIA 1899-2007

Suomen vasemmistopuolueiden periaateohjelmien historiaa tarkasteltaessa keskitytään Suomen työväenpuolueen, SDP:n, SKP:n, SKDL:n ja Vasemmistoliiton yleisohjelmien muutoksiin Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta aikakaudella 1899-2007. Ensimmäinen ohjelma on Suomen työväenpuolueen ohjelma, joka laadittiin puolueen perustavassa kokouksessa Turussa 1899. Vuonna 1903 puolue muutti nimekseen Sosialidemokraattinen Puolue Suomessa, SDP. Näiden kahden ensimmäisen kokouksen vaatimukset lähtivät luonnollisesti sen ajan lähtökohdista, olihan Suomi osa Venäjää, ja tsaarilla oli meneillään suuret tukahduttamistoimenpiteet vähemmistökansoja kohtaan (Haapala 2008).

1907 Suomessa järjestettiin ensimmäiset yksikamarisen eduskunnan vaalit, ja toiveet yhteiskunnan muutoksesta olivat korkealla. Apunen 1987; Klinge 1997; Nygård 2003c; Jussila 2007 mukaan vuoteen 1910 mennessä suuriruhtinaskunnan hallintoa olikin venäläistetty voimakkaasti. Venäläiskenraali Vladimir Markovin johtama virkamieshallitus koostui pääosin venäläissyntyisistä upseereista. Lisäksi suomalaisten potentiaalista yhteisrintamaa kyettiin torjumaan jatkuvilla eduskunnan hajotuksilla, mihin keisarilla oli täysi valtaoikeus. Vuosina 1907–1913 eduskunta hajotettiin ja vaalit järjestettiin lähes joka vuosi. Suomen suuriruhtinaskunnan hallinto olikin vuosina 1910–1917 venäläisempi kuin koskaan aiemmin. Tämä näytti riittävän Pietarin vallanpitäjille eli etniseen ja kulttuuriseen venäläistämiseen ei ilmeisesti pyritty.

Seuraavassa käydään läpi lyhyesti SDP:n (aluksi Suomen työväenpuolue) viisi yleisohjelmaa, jotka se teki vuosina 1899, 1903, 1952, 1978 sekä 1987, SKP:n seitsemän yleisohjelmaa vuosilta 1918, 1957, 1969, 1972, 1987, 1994 sekä 2007, SKDL:n kolme yleisohjelmaa vuosilta 1967, 1973 sekä 1980, ja Vasemmistoliiton kolme yleisohjelmaa vuosilta 1990, 1998 sekä 2004. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/> luettu 30.3.2019.) Tarkastelussa huomiota kiinnitetään erityisesti ohjelmien ihmiskuvaan ja ihmisten tarpeiden tyydyttämiseen maslowilaisesta näkökulmasta tulkittuna.

4.1 Suomen työväenpuolueen perustaminen ja ensimmäinen ohjelma

Heinäkuun 17.-20. 1899 kokoontui Turun työväentalolle kuusikymmentä työväenyhdistysten edustajaa perustamaan Suomen työväenpuolueen, jonka ohjelma on esitelty luvussa 2.3. Kertauksena tässä mainittakoon, että siinä tavoitteeksi asetettiin työväen *yhteiskunnallinen vapauttaminen*. Kolmentoista kohdan ohjelma kertoo puolestaan ne keinot, joilla tämä vapauttaminen voitaisi toteuttaa. Ohjelman taustana on mainittu (Mickelsson 2015, 56-63) saksalaisten sosialidemokraattien Erfurtissa 1891 hyväksymä ohjelma, jota sovellettiin Suomen oloihin. Karl Kautsky (1854-1938) tulkitsi Karl Marxia (1818-1883) niin, että sosialistinen yhteiskunta tulee vääjäämättömästi kapitalismin kypsyttyä. Eduard Bernstein (1850-1932) puolestaan edusti revisionistista näkökulmaa siinä mielessä, että hän tulkitsi enemmän Friedrich Engelsiä (1820-1895), jonka mielestä työväestön elintason nousu olisi esteenä Marxin kurjistumisteorialle. Kurjistumisteoria tarkoittaa luojaansa Karl Marxin mukaan ilmiötä, jossa pääoman kasaantuessa yhä harvempiin käsiin työväestö joutuu yhä kurjempaan asemaan. Niinpä Bernstein asettui tiukemmin kansanvaltaisen parlamentaarisen vaikuttamisen kannalle. Muita tuon ajan aatesuuntia työväenliikkeessä edustivat anarkistit, jotka olivat usein sitä mieltä, että työväen diktatuuri olisi hyppy ojasta allikkoon, sekä syndikalistit, joiden mukaan tehtaat tuli ottaa ammattiyhdistysten haltuun, ja sitä kautta toteuttaa sosialismi. Viime mainitut kaksi aatesuuntaa eivät saaneet juurikaan jalansijaa Suomessa. (Mickelsson 2015, 60-63.)

Vuosina 1907-1919 Suomen eduskunnassa oli yksi tai kaksi Suomen Kristillisen Työväenliiton (KTL) edustajaa (Mickelsson 2015, 63). KTL oli vastaus SDP:n ateistiseen linjaan (SDP 1903: ”Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.” <https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/445> luettu 30.3.2019). Mickelssonin (2015, 63) mukaan KTL:llä oli yhtäläisyyksiä alkiolaisuuden kanssa (pääideologi Santeri Alkio 1862-1930), minkä mukaan itsekasvatus oli tie yhteiskunnan kehitykseen ja kukoistukseen. Tästä syystä molemmat aatteet – kristillinen työväki ja maaseudun alkiolaiset – vastustivat alkoholin valmistusta ja myyntiä ja kannattivat ehdotonta raittiutta ja kieltolakia.

Maslowilaisen tarvehierarkian näkökulmasta tulkittuna Suomen työväenpuolueen yleisohjelma vuodelta 1899 puhuu *työväestön yhteiskunnallisesta vapauttamisesta*, mikä

voidaan tulkita niin, että osa väestöstä, työväki, oli epävapaa. Vaadittiin siis kansalaisoikeuksia, kuten äänioikeutta, työsuojelulainsäädäntöä ja maksuttomia lääkäri- ja oikeudenkäyntipalveluja. Näillä uudistuksilla nähtiin voitavan kohottaa työläisten itsetuntoa ja asemaa yhteiskunnassa, jotta he kasvaisivat toteuttamaan itsensä.

4.2 Suomen työväenpuolue muuttaa nimensä sosialidemokraattiseksi 1903

Suomen työväenpuolueen seuraava puoluekokous järjestettiin 17.-20. elokuuta 1903 Forssassa. Puolueen nimeksi muutettiin Sosialidemokraattinen Puolue Suomessa, SDP. Kokouksessa hyväksytty puolueohjelma on Suomen historian tunnetuin ja merkittävin poliittinen ohjelma, joka sisälsi vaatimukset käytännössä kaikista nykyaikaisen hyvinvointiyhteiskunnan eduista ja oikeuksista. Sen toteuttaminen oli pitkään SDP:n keskeinen päämäärä, sillä puolueohjelma uusittiin seuraavan kerran vasta vuonna 1952. (Lasse Lehtinen: Kokous, joka jatkuu yhä (verkkoviite). Viitattu 15.8.2015.)

Ennen kuin analysoidaan Forssan ohjelmaa vuodelta 1903, on syytä palata lukuun 2, ja kerrata minkälaisessa maailmassa elettiin. Suomen suuriruhtinaskunta oli venäläisten pihdeissä, sillä Aleksanteri II:n murhan jälkeen 1881, hänen poikansa Aleksanteri III oli perustanut salaisen poliisin, ohranan, ja omaksunut erittäin tiukat otteet vähemmistökansallisuuksia kohtaan. (Ks. 2.1 aiemmin.) Niinpä Forssan puoluekokouksessa olivat lehdistön lisäksi myös Venäjän keisarin edustajat paikalla (Laavola 1974.) SDP:n Forssan puoluekokouksen 1903 ohjelma on esitelty luvussa 2.3.

Kun ottaa huomioon vuoden 1903 kireän kansainvälisen tilanteen, missä Venäjä oli ajautumassa sotaan Japania vastaan, ja tsaari Nikolai II oli tiukentanut otettaan vähemmistökansallisuuksista, olivat SDP:n vaatimukset varsin rohkeita. Näin ollen puolueohjelman sanamuodot tuli muokata sellaiseksi, ettei salainen poliisi, ohrana, voisi vangita kokouksen osanottajia. (ibid.)

Köyhälistön järjestäminen, sen *kohottaminen tajuamaan asemansa* ja tehtävänsä, sen tekeminen *henkisesti* ja aineellisesti *taistelukykyiseksi* on siis sosialidemokratisen puolueen Suomessa varsinaisena ohjelmana, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista

oikeudentunnetta vastaavia keinoja.
 (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/445> luettu 25.3.2019.)

Maslowilaisen tarvehierarkian näkökulmasta tarkasteltuna SDP:n Forssan ohjelma muuttaa näkökulman aiemmasta *työväestön yhteiskunnallisesta vapauttamisesta* köyhälistön *kohottamisesta tajuamaan asemansa* sekä tekemään sen *henkisesti taistelukykyiseksi*. Ohjelman yksitoista vaatimusta kertovat konkreettisesti millä kanoilla edellä mainittuihin tavoitteisiin päästään. Kyse on siis siitä, että ensin pyritään vapautumaan yhteiskunnallisesta alisteisesta asemasta kollektiivina, työväestönä, mikä yksilötasolla tarkoittaa Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta vapautumista samaistumisesta materiaalisiin tarpeisiin ja mielikuviin itsestä ja minästä. Toiseksi, siirtymä *yhteiskunnallisesta vapautumisesta köyhälistön kohottamiseen tajuamaan asemansa* edellyttää tietoisuuden ja ymmärryksen kehittymistä. Pelkkä tieto ei siis riitä, vaan on ymmärrettävä kokemuksen kautta, kuinka vapautuminen sekä henkisestä että aineellisesta alisteisesta asemasta on mahdollinen. Niin kauan kuin ihmisellä on pula ruuasta, on dominoiva motiivi hengissä pysyminen, eli fysiologiset tarpeet. Kun *köyhälistö oppii tajuamaan asemansa*, se myös kykenee muuttamaan yhteiskuntaa – ja kukin itseään.

Vuoden 1905 suurlakkoa ja sen vaikutuksia on käsitelty luvussa 2.4, joten seuraavaksi tässä esityksessä siirrytään itsenäistymisen aikaan.

4.3 Suomen Kommunistisen Puolueen synty 1918

Seuraava suuri mullistus vuoden 1905 suurlakon jälkeen oli vuoden 1917 suurlakko marraskuussa. Pulaa oli leivästä, kansa oli kaduilla, ja vuoden 1917 aikana oli noin 500 lakkoa (Vahtola 2003, 285-292). Tapahtumat johtivat sisällissotaan 27.1.1918-15.5.1918. Mickelssonin (2015, 71) mukaan sodan seurauksena Venäjälle pakeni kymmenisen tuhatta suomalaista. Osa heistä oli mukana perustamassa Suomen Kommunistista Puoluetta (SKP) 29.8.1918 Moskovassa. Puolueen ja sen jäsenten oli toimittava maan alla aina vuoteen 1944.

SKP:n vuoden 1918 ohjelma oli tyystin toisella linjalla kuin sosialidemokraatit, sillä ”porvarillinen rosvovaltio” tuli nyt totaalaisesti hävittää, samoin kuin koko kapitalistinen talousjärjestelmä. Toisin kuin ”sovittelupolitikoitsijat”, eli sosialidemokraatit, Kommunistinen Puolue nojasi ”vallankumouksellisen marxilaisen sosialismin periaatteeseen”. Tämä linja olisi

kommunistien mukaan johtamassa ”työväen diktatuurivaltaan ja sosialistiseen vallankumoukseen.” (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/734> luettu 16.3.2019.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta tulkittuna kommunistien ohjelma heijastaa vahvasti tarvehierarkian viidettä tasoa, missä ihminen kuvittelee toimivansa toisten hyväksi, auttavansa alistetussa asemassa olevia, mutta on vielä itse kiinni pakkomielteissään, jolloin hän ei kykene toimimaan puhtaasti toisia altruistisesti auttaen, vaan kiinnittyneenä egoonsa, toteuttaa opportunistista politiikkaa.

4.4 SDP:N, SKDL:N, VASEMMISTOLIITON JA SKP:N YLEISOHJELMAT 1949-2017

Toisen maailmansodan jälkeen Suomen poliittinen tilanne oli täysin erilainen kuin ennen sotaa. Kun aiemmin luokkasodan haavat olivat vielä tuoreessa muistissa, ja oikeistolaiset tuulet puhalsivat Suomessa, ja varsinkin Saksassa, kääntyivät tuulet nyt puhaltamaan idästä. Valvontakomissio asettui Andrei Zdanovin johdolla Hotelli Torniin Helsingissä, ja maan alla olleet kommunistit saivat poliittiset oikeudet. Sen sijaan fasistiset järjestöt kiellettiin. (<https://sananvapauteen.fi/artikkeli/1034> luettu 30.3.2019.)

4.4.1 Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, SKDL syntyy 1944

Kun Suomen puoluekenttä vapautui toisen maailmansodan jälkeen myös maanalaiselle vasemmistolle, alkoi uudenlaisen politiikan tekeminen, jota Martti Siisiäinen (1990) kutsuu kansanrintamaksi. Suomen kansan demokraattinen liitto, SKDL, perustettiin 29.10.1944 toimimaan ”yhdyssiteenä kansanvaltaisesti ajattelevien ja kansanvaltaisten periaatteiden pohjalla toimivien järjestöjen kesken” (Haikara 1975, 22-23). Vaikka puolue oli vuosina 1946-48 sekä 1958-62 eduskunnan suurin puolue, niin sen ensimmäinen yleisohjelma löytyy Pohtivasta vasta vuodelta 1949 (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL> luettu 26.2.2019).

SKDL:n positio ilmenee selkeästi sen ohjelman avauksesta:

Se kansallinen ja ulkopoliittinen suuntaus, joka oli vallitsevana maamme itsenäisyyden ensimmäisellä neljännesvuosisadalla, perustui ajatukselle, että Suomi on lännen etuvartio itää vastaan ja että sen tämän aseman ylläpitämiseksi on nojauduttava aina siihen lännen imperialistiseen suurvaltaan, joka jyrkimmin asennoituu Neuvostoliittoa vastaan. Sille uhrattiin yksinpä Suomen itsenäisyyden ja riippumattomuudenkin asia, mikä kävi erikoisen selvästi ilmi vuoden 1918 kuningashankkeista ja lopuksi Suomen liittämässä Hitlerin sotasuunnitelmiin. Tätä politiikkaa, johon liittyivät kansanvallan rajoitukset ja Neuvostoliitolle ystävällismielisiin työväenjärjestöihin kohdistuneet laittomuudet ja vainot, SKDL pitää perinjuurin vääränä ja turmiollisella. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/621> luettu 26.2.2019.)

Ohjelman loppupuolella SKDL määritteli erääksi päättehtäväkseen *puhdistavan ja luovan kulttuuritaistelun*, jolla ”*kulttuurielämä vapautetaan suurpääoman holhouksesta.*” Tällä tavoin puolue kuvaili saavutettavan *perusteet kansakunnan henkiseksi kasvatukselle ja viljelykselle.* Myös ajatuksenvapaus oli, tieteellisen maailmankatsomuksen lisäksi, puolueelle tärkeää. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta katsottuna SKDL:n ohjelma toisaalta asettaa tavoitteita ”puhdistavaan” ja ”luovaan” kulttuuritaisteluun, sekä kulttuurielämän *vapautumiseen suurpääoman holhouksesta*, mutta toisaalta se tuomitsee väärän ja turmiollisen politiikan, mitä Suomessa vuoden 1918 tienoilla, ja sen jälkeen harjoitettiin. Samaan aikaan tuomitaan väärä politiikka ja pyritään puhdistavaan kulttuurielämään.

4.4.2 SDP:n yleisohjelma vuodelta 1952

SDP lähtee liikkeelle vuoden 1952 yleisohjelmassaan perusteluista. Aluksi se harjoittaa itsekritiikkiä, sillä edelliseen puoluekokoukseen Helsingissä 1949 (<https://sdp.fi/fi/blog/puoluekokoukset-puheenjohtajat-ja-puoluesihteerit-1899/> luettu 27.2.2019) valmisteltu esitys puolueen periaateohjelmaksi koettiin liian akateemisena. Niinpä se toteaaakin: ”...ohjelman tarkoituksena on ilmaista puolueen luonne, päämäärä ja menettelytavat sekä samalla tuoda esiin ne aatteelliset arvot, joihin ne perustuvat. Koska ohjelma ei ole tarkoitettu vain lähiaikaa, vaan pitempää ajanjaksoa varten, sen tulisi

sanonnallaan kyetä vetoamaan myös tuleviin työläispolviin eikä suinkaan vähiten nuorisoon.”
(<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/449> luettu 27.2.2019.)

Toinen merkittävä huomio on vuoden 1952 ohjelman suhde vuoden 1903 Forssan ohjelmaan. Lukijaa muistutetaan siitä, ettei Suomi ollut tuolloin vielä itsenäinen valtio, eikä Venäjän keisari suinkaan katsonut hyvällä ammattiyhdistystoimintaa ja työväenliikettä. Perusolemukseltaan puolue toteaa kuitenkin olevansa sama kuin 1903, eli pohjaavansa ohjelmansa teoreettisen perustan Marxin materialistiseen historiankäsitelyyn,

”jonka mukaan taloudellisteknilliset muutokset johtavat talous-, yhteiskunta ja valtiojärjestelmien, vieläpä *sivistysmuotojen muuttumiseen* uusia tuotantosuhteita vastaavien yhteiskuntapiirien vaikuttaessa ratkaisevalla tavalla muutosten luonteeseen ja vauhtiin. Näin siis sosialistinen työväenliike jatkaa kapitalistisen järjestelmän vallitessa sitä uudistustaistelua, jota kautta aikojen on käyty *ihmiskunnan henkiseksi* ja taloudelliseksi *vapauttamiseksi* sekä uusien yhteiskunnallisten ja yksilöllisten kehitysedellytysten luomiseksi.” (ibid.)

Yleisohjelma keskittyy omien sanojensa mukaan kolmeen pääkysymykseen: sosialismi, demokratia ja suhtautuminen kansan valtiolliseen itsenäisyyteen sekä yleiseen kansainväliseen yhteistyöhön. Tämän tutkielman kannalta merkittävää on huomata, että ”kansalaisten on itsensä opittava suhtautumaan oikein sosiaalisiin parannuksiin: heidän on käytettävä niiden avulla saatuja etuja niiden alkuperäiseen tarkoitukseen eikä pyrittävä niistä luopumalla taloudellisten tai muiden etujen saavuttamiseen.” Samalla kun painotetaan työn merkitystä yksilön ja perheen toimentulon turvaamiseksi, todetaan, että ”rikkaan ja *onnellisen elämän* edellytysten parantamiseen on tämän rinnalla kiinnitettävä huomiota.” Takeet myönteiselle yhteiskunnalliselle kehitykselle voi SDP:n mukaan antaa vain sosialistiselle perustalle rakentuva yhteiskunta, mihin suuntaan matkalla pitää ottaa huomioon myös ”psykylliset” edellytykset sekä taloudelliset syyt, joiden perusteella yrityksiä siirretään yhteiskunnan omistukseen. (ibid.)

Pelkkä aineellinen hyvinvointi tai sosiaalinen turvallisuus eivät puolueen mukaan riitä, vaan on turvattava *vapaan ja sisäisesti rikkaan yksilöllisen sivistysyhteiskunnan* laajentuminen ja syventyminen. ”*Sosialistinen yhteiskunta vaatii jäseniltään* melkoisen korkeata *sosiaalieettillistä tasoa*, joka voidaan saavuttaa vain sen *sisäisen kasvun tietä*, mihin todella kansanvaltaisessa yhteiskunnassa on mahdollisuus.” (ibid.)

Suhtautuminen aseelliseen maanpuolustukseen on ratkaistu myönteisesti, perustellen sitä sillä, että vain vapaassa maassa kansa voi toteuttaa itseään. Samalla myös painotetaan kansainvälistä yhteistyötä, sillä ”Kansallinen kulttuuri voi kehittyä ja säilyä elinvoimaisena ainoastaan siten, että se saa jatkuvasti henkisesti ja aineellisesti hedelmöittäviä vaikutteita muualta.” (ibid.)

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen tehtävänä on kansainvälisen sosialistisen työväenliikkeen parhaiten perinteitten hengessä koota työläiset, pienviljelijät ja henkisen työn tekijät sosialidemokratian tunnusten ympärille poliittiseen toimintaan, saattaa heidät tajuamaan yhteiskunnallinen asemansa, merkityksensä ja tehtävänsä sekä kehittää heistä toimintakykyisiä yhteiskunnallisen uudistustyön tekijöitä. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta 1950-luvulla ollaan jo päästy fysiologisten tarpeiden – siis nälkä on taltutettu – tasolta pohtimaan kuinka onni, vapaus, sisäisesti rikas elämä, henkisesti vapaa elämä ja taloudellisesti vapaa elämä voidaan toteuttaa. Huomattavaa on, että ohjelmassa todetaan suoraan, että sosialistinen yhteiskunta vaatii jäseniltään korkeaa *sosiaalieettistä tasoa*. Tämä tarkoittaa sitä, että toimiakseen, sosialistisen yhteiskunnan jäsenten on *kasvettava sisäisesti*, jotta he saavuttavat kyseisen ”sosiaalieettillisen” tason. Tämän selvemmin asiaa tuskin voi esittää.

4.4.3 SKP:n yleisohjelma 1957

Suomen Kommunistinen Puolue, SKP, uudisti yleisohjelmansa vuonna 1957, lähes 40 vuotta perustamisensa (1918) jälkeen. Seuraavat yleisohjelmansa puolue julkaisi vuosina 1969, 1972, 1987, 1994 sekä 2007.

Vuonna 1918 puolue oli luokkasodan jälkeen sitä mieltä, että sen piti ”erottautua vallankumouksellista sosialismia vastustavista »socialisteista» ja »socialidemokrateista», jotka eksyttävät työläisjoukkoja pois siltä vallankumouksellisen taistelun tieltä, joka välittömästi johtaa työväen diktatuurivaltaan ja sosialistiseen vallankumoukseen.” Tuolloin se suhtautui porvaristoon verivihollisena, joka ”poliittisine ja taloudellisine rosvojärjestöineen on työväenluokan verivihollinen, joka on kukistettava ja hävitettävä.” Ongelmana SKP näki sosialidemokraatit, sillä ”tuon porvarivallan pitkittymistä avustavat »socialistien» ja »socialidemokratien» nimellä kulkevat »oikeistolaiset» ja »keskustalaiset» työväen pimitäjät

ja pimityspuolueet, ollen työväenluokan vihollisia ja sellaisina kohdeltavat.” (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/734> luettu 16.3.2019.)

Vuonna 1957 SKP oli omien sanojensa mukaan työväenluokan puolue, joka ”kutsuu ja yhdistää riveihinsä työläisiä, pienviljelijöitä, henkisen työn tekijöitä ja kaikkia muita työväenluokan katsantokannan omaksuvia työtätekeviä.” Toimintaohjeenaan SKP piti marxilais-leniniläistä tieteellistä sosialismia, jota se sovelsi Suomen oloihin. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/729> luettu 27.3.2019.)

Usko sosialismiin oli vahva 1957, sillä sosialistisia maita näytti syntyvän ympäri maailmaa. Niinpä Suomikin oli puolueen mukaan valmis sosialismiin, sillä täällä työväen järjestäytyneisyyden aste ja valistustaso olivat puolueen mukaan suhteellisen korkeat, ja työväellä oli jo ”takanaan monivaiheinen luokkataistelujen historia. Suomen työväenluokka on luonut keskuudestaan voimakkaan kommunistisen puolueen.” (ibid.)

SKP:n mukaan oli siirryttävä kapitalistiluokan vähemmistödiktatuurista proletariaatin diktatuuriin, joka on siirtymäkauden valtio. Tämä siirtymä voitaisi toteuttaa vain työväenluokan ja sen järjestöjen johdolla. Aseellisesta vallankumouksesta on 1957 kuitenkin jo luovuttu: ”Kommunistinen puolue haluaa sosialismin voiton toteutuvan rauhanomaisissa muodoissa.” (ibid.)

Kenties ensimmäistä kertaa vasemmistopuolueiden yleisohjemassa mainitaan ihmisten *tarpeet*, sillä kapitalistisen järjestelmän sijaan *sosialismissa otetaan ihmisten kasvavien tarpeiden tyydyttäminen huomioon* suunnitelmatalouden myötä. Mitä nämä kasvavat tarpeet sitten ovat, se jää hieman epäselväksi. Sen sijaan huomautettiin, että sosialistinen yhteiskunta luo pohjan kansakunnan todelliselle eheydelle, joka johtaisi kulttuurin kukoistukseen ja *yksilön vapaaseen kehitykseen*. Näin avautuisi tie asteittaiselle siirtymiselle kommunistiseen yhteiskuntaan, missä toteutuu periaate: jokainen antaa kykyjensä mukaan, ja jokainen saa tarpeittensa mukaan. (ibid.)

Erityisen mielenkiintoinen oli vaatimus tukea sellaisia tahoja, jotka edistävät kansan henkisen kulttuurin kohottamista: ”Erityisesti on tuettava sellaisia sivistyslaitoksia, tiedemiehiä, kirjailijoita ja taiteilijoita, joiden työ tehokkaasti edistää kansan aineellisen tai henkisen kulttuurin kohottamista.” (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta muutos vuoden 1918 ohjelmasta vuoden 1957 ohjelmaan on valtava: on siirrytty egoistisesta opportunistisesta asenteesta pohtimaan ihmisten

tarpeiden tyydyttämistä ja vapaata kehitystä. Kommunistisen yhteiskunnan periaate – jokainen antaa kykijensä mukaan, ja jokainen saa tarpeittensa mukaan – toteuttaa sekä yksilötasolla, että kollektiivisesti korkean yhteiskunnan ihanteen. Ihmisten kasvavat tarpeet, joita suunnitelmataloudessa pitää tyydyttää, jäävät konkretisoimatta, mutta Maslowilaisittain tarkasteltuna voisi tulkita tämän niin, että kun kansakunta kohoaa henkisesti, niin myös tarpeet muuttuvat henkisemmiksi.

4.4.4 SKDL:n yleisohjelma 1967

Yhteiskunnan muutos ja sen analyysi SKDL:n yleisohjelmissa on luettavissa niiden johdannoista. Vuonna 1967 puolue havainnoi suomalaisen yhteiskunnan muuttuneen sodan jälkeen rakenteellisesti ja henkisesti kaupungistumisen ja teollistumisen aiheuttaman väestörakenteen muutoksena. Samalla kun maatalousväestö väheni, hidastui myös teollisuustyöväestön kasvu. Puolueen havainto oli, että Suomi oli siirtymässä koulutusyhteiskuntaan. Henkinen murros tarkoitti SKDL:n mukaan aiemman jäykän ja pysähtyneen yhteiskunnan muuttumista liikkeellä olevaksi, mikä edellytti suvaitsevaisuutta ja henkistä vapautta. Toisaalta puolue näki kansallisrikkauksiemme ja niihin perustuvan vallan keskittyneen yhä harvempien suuromistajien käsiin. Tämä koettiin yhteiskunnan demokratisoitumisen esteenä, ja sen sanottiin johtavan yksilön *vieraantumiseen* yhteiskunnasta. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/626> luettu 27.2.2019.)

SKDL:n tavoitteena oli *korkean tason* itsenäinen ja demokraattinen *hyvinvointi- ja kulttuurivaltio*. Sosialismi ei SKDL:n mukaan olisi merkinnyt hyppyä tuntemattomaan, vaan demokratian jatkuvaa laajentamista ja sen ulottamista poliittisesta päätöksenteosta myös taloudelliseen päätöksentekoon. Socialistisiin ratkaisuihin pyrkiminen merkitsi puolueen mukaan vapauden ja kansanvallan parempaa toteuttamista, paremman yhteyden luomista perinteellisten kansanvaltaisten ihanteiden ja yhteiskunnallisen käytännön välille. (ibid.)

Yhteiskunnan teknillistyessä ja moninaistuessa puolueen mukaan eduskunnan vaikutusmahdollisuudet olivat vaarassa vähentyä, sillä kansanedustajien edellytykset tehdä mielekkäitä valintoja ja ratkaisuja olivat vaikeutuneet. Siksi sen mielestä oli luotava järjestelmä, jonka puitteissa kansanedustajilla olisi ollut parempi mahdollisuus käyttää hyväkseen asiantuntemusta ja tieteellistä tutkimusta. (ibid.)

Valtion virkakoneisto oli SKDL:n mukaan säilyttänyt organisaatiossaan, virkamieskuntansa rakenteessa sekä asenteissa eilispäivän jäänteitä ja muodostunut siten kehitystä jarruttavaksi tekijäksi. Tämä oli seurausta siitä, että hallinnon jatkuvuuden ja vakavuuden turvaamisesta oli tullut puolueen mukaan itsetarkoitus. Se ehkäisi myös valtiosäännön sallimien poliittisten suunnanmuutosten toteutumisen käytännössä. (ibid.)

Mielenkiintoinen yksityiskohta on vaatimus suojelupoliisin saamisesta eduskunnan valvontaan – siis yli 50 vuotta sitten. Vaatimus kansallistamisesta on lähes identtinen SDP:n kanssa: ”Tuotanto- ja liikelaitoksia otetaan yhteiskunnan haltuun siltä osin, kuin se osoittautuu yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja kansantalouden kannalta tarkoituksenmukaiseksi.” Taloudellinen kasvu on puolueen mukaan välttämätöntä elintason nousun turvaamiseksi. (ibid.)

Henkisen ilmapiirin nähtiin vapautuneen ja demokratisoituneen merkittävästi. Kuitenkin porvariston hallitsevat laitokset, kuten koulu, kirkko, armeija sekä joukkotiedotusvälineet pitivät puoleen mukana yllä porvarillista tajuntaa, joka hidasti uudistuksia. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta katsottuna Suomi oli siirtymässä 1960-luvulla SKDL:n mukaan koulutusyhteiskunnaksi, eli toteuttamassa tarvehierarkian neljättä tasoa, arvonannon ja koulutuksen tarpeiden tyydyttämistä. Näin ollen fysiologiset, turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tarpeet olisivat tulleet jo jotakuinkin tyydytetyiksi.

4.4.5 SKP:n yleisohjelma 1969

Seuraava yleisohjelma SKP:ltä tuli vuonna 1969. Tuolloin maailman siirtyminen kapitalismista sosialismiin näytti jo suorastaan luonnonlailta, sillä maailmaa kauan hallinnut kapitalismi oli joutunut antamaan tilaa sosialismille. Suunta oli siis selvä. Kaikki alkoi lokakuun sosialistisesta vallankumouksesta. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/730> luettu 27.3.2019.)

Ongelmat viisikymmentä vuotta sitten olivat samat kuin tänä päivänä, kun miljoonat ihmiset näkivät nälkää ja kurjuutta ja kärsivät työttömyydestä – huolimatta tuotantovoimien valtavasta kehityksestä. Kapitalistinen järjestelmä ei SKP:n käsityksen mukaan kykene ratkaisemaan tieteellis-teknisten mahdollisuuksien ja yksityisen voitontavoittelun välistä ristiriitaa. (ibid.)

Puolue muistutti rivien välistä Petri Revon (1969) sanoittamaa laulua 20 perheestä: ”Vähälukuisella, vain parikymmentä sukua käsittävällä kapitalistiryhmällä on hallitseva asema maamme taloudessa.” Toisaalta todetaan työväenliikkeen saavuttaneen voittoja, ja kapitalistien vetäytyneen puolustukseen, kun todetaan, että taloudellisia etuja oli saavutettu, sosiaalista turvallisuutta parannettu ja demokraattisia oikeuksia oli laajennettu. (ibid.)

Ihmisten mielipiteen muokkausta tapahtui yhteiskunnassa, koska valtaosa joukkotiedotusvälineistä oli suurpääoman hallinnassa, ja ”niiden avulla se pääsee *standardisoimaan ihmisten ajatuksia ja tunteita* rajoittaen samalla heidän mahdollisuuksiaan osallistua ja suhtautua itsenäisesti sekä arvostelukykyisesti kulttuuri ja yhteiskuntaelämään.” (ibid.)

Suomi oli vuonna 1969 tiellä kohti sosialismia: ”Sosialismin aineelliset edellytykset ovat kypsyneet Suomessa siinä määrin, että jokainen merkittävä demokraattinen uudistus on samalla askel eteenpäin kohti sosialismia.” Vuoden 1918 sotaisia retoriikka on tyystin unohdettu, sillä sosialistinen vallankumous toteutetaan Suomessa ”rauhanomaista ja kansanvaltaista tietä.” Erityisen mielenkiintoista oli sosialismiin siirtymisen välttämättömyyden tunteminen, kun todettiin, että ”Sosialismiin siirtyminen on mahdollista vain tilanteessa, jossa Suomen kansan suuri enemmistö ja ennen kaikkea työväenluokka *välittömästi tuntee sosialismin välttämättömyyden* ja on valmis päättävään joukkotaisteluun sen puolesta taantumusvoimia vastaan.” (ibid.)

Vaikka yhteistyötä toisten työväenpuolueiden kanssa kannatetaan, niin silti: ”Missään tapauksessa sosialistisen rakennustyön menestyksellistä johtoa ei voida toteuttaa ilman Marxin, Engelsin ja Leninin luomaa tieteellisen sosialismin teoriaa ohjeanaan pitävää työväenpuoluetta.” Edellä sanotun voi ymmärtää, kun hahmottaa kommunistisen ajattelun logiikan. ”Koska sosialismi tulee merkitsemään myös muiden työtätekevien väestökerrosten lopullista vapautumista niistä vaikeuksista, joihin kapitalismi on ne saattanut, on niiden oman edun mukaista tulla työväenluokan rinnalle sosialistisia uudistuksia toteutettaessa. Näin syntyy koko Suomen työtätekevän kansan laaja liitto, joka rakentaa sosialistisen Suomen.” Mitä edellä mainituilla vaikeuksilla tarkoitetaan? Kenties seuraavaa: ”Sosialismi poistaa myös työttömyyden ja sosiaalisen turvattomuuden, se on ihmisen *henkisen ja moraalisen elämän vapautta* rahan vallasta.” (ibid.)

Kun sosialidemokraatit puhuivat demokraattisesta sosialismista 1952, niin SKP puhui 1969 sosialistisesta demokratiasta. Vasta sosialismissa voitaisiin SKP:n mukaan automaatiota ja

yleensä tieteellis-teknistä edistystä käyttää inhimillisten työehtojen luomiseen ja ihmisten henkisten sekä fyysisten kykyjen monipuoliseen kehittämiseen. Tällöin työ muuttuu luovaksi tieteellis-tekniseksi toiminnaksi ja tieteestä tulisi välitön tuotantovoima. Tekniikasta tulisi *ihmisen vapautumisen väline*. Samalla kun yhteiskunnan taloudellinen ja poliittinen rakenne uudistuisi, muuttuisi myös koko kulttuuri. SKP puhui koko kansan aineellisten tarpeiden täydellisemmästä tyydyttämisestä, joka johtaisi tarpeiden *laajenemiseen henkisen elämän ja kulttuurin alueille*. *Oikeudenmukainen ja järkevä yhteiselämä edellyttävät, että kaikille tarjoutuisi mahdollisuus henkisten tarpeiden tyydyttämiseen*. (ibid.)

Mitä täydellisemmin ja monipuolisemmin ihmisten lahjat ja kyvyt pääsisivät esiin ja kehittymään, sitä paremmin toteutuisivat sosialismin periaatteet. Sosialismi olisi luovista ajatuksista ja aloitteista rikkaiden ihmisten yhteiskunta. Se olisi ensimmäinen yhteiskunta, jossa kunkin yksilön vapaa kehitys olisi kaikkien vapaan kehityksen edellytyksenä. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta ollaan edetty jo hyvin pitkälle, sillä nyt kutsutaan muita yhteistyöhön, eikä enää taisteluun rosvoja vastaan. Vihollisia ovat raha, suurpääoma ja taantumus, mutta ne voidaan selättää, kunhan ihmiset vain ”*välittömästi tuntevat sosialismin välttämättömyyden*”. Sosialismi siis poistaa SKP:n mukaan työttömyyden ja sosiaalisen turvattomuuden ja edustaa ihmisen henkistä ja moraalista vapautta rahan vallasta. Tämä edustaa parhaimmillaan itsensä ylittämisen tasoa, jolloin työtä tehdään ja rahaa vielä käytetään, mutta ne eivät ole itseisarvo eikä ponnahduslauta yhteiskunnalliseen asemaan.

4.4.6 SKP:n yleisohjelma 1972

Vain kolme vuotta myöhemmin (1972) SKP teki seuraavan yleisohjelman, missä se kirjasi lähiajan tavoitteensa. Siinä todettiin heti alkuun, että ”*elämme kapitalismista sosialismiin siirtymisen aikakautta*.” Maailmanvallankumous oli jo lähes varma 1972. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/740> luettu 27.3.2019.)

Imperialismi ja kapitalismi eivät kuitenkaan kyenneet enää puolueen mukaan määräämään ihmiskunnan kohtaloita. Moskovassa 1969 pidetty kommunististen ja työväenpuolueiden kansainvälinen neuvottelukokous totesi, että ”*ihmiskunnan kehityksen valtatie määräävät*

socialistinen maailmanjärjestelmä, kansainvälinen työväenluokka ja kaikki vallankumoukselliset voimat". (ibid.)

Uusfasistit nähtiin uhkana jännityksen lieventymiselle ja rauhalle. Kun SKP puhui 1972 tarpeista, se puhui kansanjoukkojen tarpeista: ”Kapitalismi ei kykene ratkaisemaan nykyajan taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä ongelmia. Se ei kykene tyydyttämään työtätekevien *kansanjoukkojen tarpeita*. Se tarjoaa ihmiskunnalle riiston jatkumista, hyökkäyssotia, turvattomuutta.” (ibid.)

Moskovan kokous vuonna 1969 oli kuin sosialistisen realismin tieteiselokuvasta, sillä

Neuvottelukokous totesi myös, että valtiomonopolistinen sääntely ei kuitenkaan kykene sitomaan kapitalististen markkinoiden luonnonvoimaisuutta. Tieteellistekninen vallankumous tarjoaisi ihmiskunnalle ennen näkemättömiä mahdollisuuksia luonnon hyväksikäyttämiseen, valtavien aineellisten rikkauksien luomiseen ja ihmisen luovan voiman moninkertaistamiseen. Mutta kapitalismi käyttää tieteellisteknistä vallankumousta yksityisten voittojensa lisäämiseen ja työntekijäin riiston tehostamiseen. Kaikki kapitalismin vanhat ristiriidat kärjistyvät ja syntyy uusia ristiriitoja. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta tukeutuminen kollektiivisesti auktoriteettiin, jota edusti Kommunistinen Internationaali (Komintern), tuo esille tarvehierarkian kolmannen tason, yhteenkuuluvuuden tarpeet. Yhdessä toimimalla kyetään nousemaan tarvehierarkiassa korkeammalle tasolle, arvonannon ja kollektiivisen itsensä toteuttamisen kautta kansainvälisen vallankumouksen tielle, jolloin veljeys ja solidaarisuus kukoistavat. Näin mikäli uskomme SKP:tä vuonna 1972.

4.4.7 SKDL:n yleisohjelma 1973

Kuusi vuotta edellisen (1967) ohjelman jälkeen Suomi ja maailma näytti 1973 SKDL:n silmissä siltä, että yhteiskunnalliset ongelmat olivat kärjistyneet samaan aikaan kun tieteen ja tekniikan kehitys olisi avannut entistä paremmat mahdollisuudet epäkohtien korjaamiselle. Työttömyys, pakkosiirtolaisuus, vaarallinen työ ja ansioiden lasku olivat uhkana työväestölle. Myös pienyritykset olivat joutuneet ahtaalle tuotannon keskittymisen ja monopolisoitumisen

takia. Edes korkeakoulutus ei enää turvannut yhteiskunnallista asemaa. Nähtiin, että tuotannon yhteiskunnallistaminen oli viemässä kehitystä sellaiselle rajalle, jonka jälkeen oli tehtävä väistämättömät sosialistiset uudistukset. Koska henkisen työn tekijöiden edut nähtiin yhtenevinä ruumiillisen työn tekijöiden kanssa, niin sosiaalinen perusta demokratian ja sosialismin rakentamiselle oli laajenemassa. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/628> luettu 27.2.2019.)

SKDL näki Suomen pitkälle teollistuneena kapitalistisena maana, joka oli osa kapitalistista maailmanjärjestelmää. Suomen taloudelle olivat ominaisia voimakkaat suhdannevaihtelut, inflaatio, ulkomaankaupan vaikeudet, työttömyys, tuloerojen kasvu sekä elinympäristön pilaantuminen. Pääomat kasaantuivat entistä harvempiin käsiin ja kansainvälinen suurpääoma sai valtaa Suomen taloudessa. Työväenluokan rakenteen nähtiin olevan muuttumassa. Teollisuustyöväkeä nopeammin työntekijöiden määrä kasvoi kaupan alalla, liikenteessä sekä palveluissa. Teollisuudesta osa oli siirtymässä korkeaa koulutustasoa vaativiin teknisiin tehtäviin, ja vähän koulutusta vaativien vaihetöiden osuus oli kasvamassa. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta SKDL:n analyysi 1970-luvun Suomesta kertoo siitä, kuinka fysiologiset ja selviytymiseen liittyvät tarpeet olivat jo kauan sitten taakse jäänyttä elämää, samoin turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tarpeet. Nyt pohdittiin arvonannon tarpeita, mihin kuuluu myös koulutus ja kasvatusta. Koska tiede ja tekniikka olivat kehittyneet, olisi yhteiskunnalla ollut puolueen mukaan välineet korjata yhteiskunnan epäkohdat. Voisi sanoa, että kollektiivisesti yhteiskunnalla oli välineet itsensä toteuttamiseksi – puuttui enää siirtyminen lopullisesti sosialismiin, missä veljeys ja solidaarisuus kukoistaisivat, ja kaikki eläisivät onnellisina.

4.4.8 SDP:n yleisohjelma 1978

SDP:n edellisestä (1952) periaateohjelmasta oli Espoon 1978 kokoukseen mennessä ehtinyt kuluja jo 25 vuotta. Mikä maailmassa ja Suomessa oli 1950-luvun jälkeen muuttunut? Puolue vastaa itse näin:

SDP:n XXX puoluekokous v. 1975 korosti, että puolueen ohjelmatyötä jatkettaessa on kiinnitettävä huomiota ohjelmista muodostuvaan kokonaiskuvaan. Nykyisessä kansainvälisen talousjärjestelmän murrosvaiheessa

kansojen keskinäinen riippuvuus lisääntyy entisestään, ja muutokset heijastuvat herkästi myös Suomeen. Ohjelmatyössä on selvitettävä näitä vaikutussuhteita.

Siirryttäessä 1980-luvulle sosialidemokraattien oli vastattava siihen, kuinka päästään täystyöllisyyteen, käytetään tasapainoisesti luonnonvaroja, kuinka toteutetaan suunnitelmataloutta ja sosialistista talouspolitiikkaa, kuinka turvataan hyvinvointiyhteiskunta, selvitetään tieteen ja teknologian merkitys yhteiskunnalle, kuinka laajennetaan demokratiaa työpaikoilla ja hallinnossa, kuinka toteutetaan tasapainoista alueellista kehitystä, kuinka Suomi sopeutuu kansainväliseen taloudelliseen yhteistyöhön, sekä mikä on Suomen panos kehitysongelmien ratkaisemisessa.

(<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/462> luettu 28.2.2019.)

Varsin selkeitä ja konkreettisia kysymyksiä 1970- ja 1980-lukujen taitteessa. Esille nostettujen kysymysten ja maailmanpoliittisen tilannearvion lisäksi puolue edellytti, että yleisohjelmaa tulee käsitellä ja kehittää puolueosastojen opintokerhoissa: ”Puoluekokouksen hyväksymää ohjelmaa on käsiteltävä myös puoluejärjestöjen opintokerhoissa. Opintokerhotoimintaa käytetään hyväksi Suunta-ohjelmaa ajankohtaisessa vuoden 1981 puoluekokousta varten.” (ibid.)

Ihmisten vapauden ja *henkisen kasvun* kannalta vastustajana on edelleen taloudellinen järjestelmä, kapitalismi: ”Ihmisten yhteiskunnallinen ja *henkinen vapautuminen* toteutuu porvarillisen ideologian mukaan palkkatyöväen vapaan käyttämisen, yksityisyrittämisen vapauden sekä säätelemättömän yksityisen kulutuksen varassa. Inhimilliseksi ihanteeksi kohoaa omaa vaurauttaan lisäävä taloudellisen kilpailun voittaja.” Vastauksena tähän puolue esittää:

Sosialidemokratian tavoitteena on talousjärjestelmän muuttaminen siten, että yksityiseen voitontavoitteluun perustuvien markkinavoimien sijasta talouden kehitystä ohjaa inhimilliseen tahtoon ja *väestön tarpeiden tyydyttämiseen* perustuva suunnitelmallisuus. Sen saavuttamiseksi on tuotantopääoman ja luonnonvarojen yksityisomistukseen perustuvaa valtaa rajoitettava. (ibid.)

Muun muassa liikepankit tuli saada yhteiskunnan valvontaan: ”Liikepankkien saattamiseksi yhteiskunnan hallintaan on toteutettava järjestelmä, jossa valtioneuvosto nimittää enemmistön liikepankkien hallintoneuvostojen jäsenistä.”

Sosialidemokraattien ihmiskuva vuonna 1978 näytti seuraavalta:

Sosialidemokraattinen koulutuspolitiikka sisältää näkemyksen *ihmisestä luovana ja vapaana yksilönä sekä myönteisenä ja solidaarisena yhteisön jäsenenä*, joka pystyy jatkuvasti omaksumaan uutta ja vaikuttamaan yhteisönsä kehittämiseen. Koulutuksen rakenteen ja sisällön uudistamisella voidaan edistää koulutettavissa aktiivista ajattelua, kriittistä tiedonhalua, itsetuntoa ja *kykyä solidaarisiin ihmissuhteisiin*. Samalla tuetaan yhteisvastuullisen päätöksenteon ja kansanvallan ihanteiden toteutumista. (ibid.)

Ihmisten maailmankuvaan vaikuttavat koulutuksen ja työelämän lisäksi joukkotiedotus, mistä oltiin varsin huolissaan, sillä ”Ihmisten maailmankuva muodostuu huomattavalta osin niiden tietojen, asenteiden ja arvostusten pohjalta, jotka välittyvät lehdistön, radion ja television kautta.” Niinpä tiedonvälitys nähtiin merkittävänä vallankäytön välineenä, jonka omistussuhteisiin tuli kiinnittää huomiota. ”Suomessa suurin osa lehdistöstä toimii tavoitteenaan liikevoiton saaminen. Sanomalehdistöstä lähes 90 prosenttia on porvarillisten tahojen hallinnassa, aikakauslehdistö lähes kokonaan.” ”Tällöin olennaisten tietojen välitys ja *solidaaristen asennoitumistapojen edistäminen ovat joutuneet väistymään*.” Porvarillisen hallintokoneiston vallankäyttöön tuli vastata kansalaisten omakohtaisen vaikutuksen laajentamisella, jonka edellytyksenä nähtiin ”...*inhimillisen tiedon ja taidon jatkuva kohottaminen ja kansalaisten yhteinen vastuuntunto*.” (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta 1970-luvun loppu ja siirtyminen 1980-luvulle edusti SDP:n mukaan Suomen lintukodon ajan päättymistä, eli ajattelun ja sitä kautta kokemuksen ja tiedostamisen laajentamista käsittämään koko maailma. Kollektiivisesti tämä tarkoitti itsekkään isänmaa-ajattelun ylittämistä ja Maslowin tarvehierarkian itsensä ylittämisen tason löytämistä. Ohjelma lähti liikkeelle siitä, että kansainvälinen talousjärjestelmä oli murrosvaiheessa ja kansojen keskinäinen riippuvuus lisääntymässä, mitkä seikat vaikuttivat myös Suomeen. Ihmisten vapauden ja henkisen kasvun vastustajana nähtiin talousjärjestelmä, kapitalismi, joka ei puolueen mukaan pyrkinyt väestön tarpeiden tyydyttämiseen, vaan yksityiseen voiton tavoitteluun. Avaintekijänä puolueen mukaan oli koulutus, sillä koulutuksen avulla olisi nostettu ihmisten kykyä solidaarisiin ihmissuhteisiin ja yhteisvastuulliseen päätöksentekoon, eli toteutettu Maslowin tarvehierarkian kuudetta, itsensä ylittämisen tasoa toimimalla muiden, eli kaikkien hyväksi.

4.4.9 SKDL:n yleisohjelma 1980

Seitsemän vuotta edellisen (1973) ohjelman jälkeen, kysyi SKDL vuoden 1980 yleisohjelmansa ensimmäisellä rivillä: ”Voidaanko maailmanrauha turvata ja estää kolmas maailmansota?” (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/622> luettu 28.2.2019).

Kysymys lienee ollut aiheellinen, sillä edellisenä vuonna oli puhjennut Iranin vallankumous, missä maan öljytuotanto otettiin valtion haltuun monikansallisilta yhtiöiltä (https://www.eia.gov/finance/markets/spot_prices.cfm luettu 28.2.2019), ja USA aloitti boikotin Moskovon yleisurheiluolympialaisia vastaan Neuvostoliiton ja Afganistanin sodan takia (Kruse, B. & Mende, A. & Siukonen, M. 1996). Muita puolueen asettamia kysymyksiä olivat mm. kuinka poistaa nälkä ja hätä maailmasta, kuinka ihminen voisi toimia niin, ettei luonnon tasapaino järky, riittävätkö raaka-aineet ja energia, mikä on tulevien sukupolvien tulevaisuus maapallollamme? (ibid.)

Tämän tutkielman kannalta tärkeimpiä kysymyksiä lienee kuitenkin: ”*Millaiseksi ihmiseksi* haluamme tulla, millaisen yhteiskunnan ja kulttuurin rakentaa?” Toinen tämän tutkielman näkökulmaan liittyvä vaatimus oli: ”Tuotantoelämän on kyettävä toimimaan laadullisesti mielekkään, *ihmisten todellisia tarpeita vastaavan* tuotannon perustana.” Nyt on vain löydettävä vastaus siihen, kuinka nämä todelliset tarpeet löydetään ja määritellään. Myös ihmisillä aiemmin olleet itsekunnioitus, itsensä arvostus sekä luovuus olivat ohjelman mukaan kadonneet jonnekin. Ihmisen oli kyettävä voittamaan takaisin itsekunnioituksensa, arvonsa ja luovuutensa. (ibid.)

Ohjelma kertoo oman liikkeensä historiasta, että SKDL:ää perustettaessa oli ajatuksena luoda laajapohjainen liitto, missä olisi yhdistynyt sodan ja fasismin vastustaminen ja toisaalta demokratian puolustaminen. Poliittisen kehityksen myötä SKDL:stä muodostui vasemmistolaista työväenliikettä ja muita edistyksellisiä yhteiskunnallisia virtauksia kokoava järjestö. Niinpä SKDL tuli mukaan valtiollisiin ja kunnallisiin elimiin, ammattiyhdistys-, osuuskauppa- sekä urheiluliikkeeseen. (ibid.)

Huomionarvoista on ihmisen kokoisen politiikan löytyminen ihmisten välisestä solidaarisuudesta organisaatioiden sijaan, sekä henkisen kasvun mainitseminen:

Sodan ja ydinasetuhon estäminen, nälän poistaminen maailmasta, ihmisarvoisen elämän turvaaminen maailman kaikille kansoille, luonnon ja ympäristön

suojaaminen, uuden ihmisten väliselle solidaarisuudelle perustuvan ja *ihmisen henkistä kasvua* arvostavan elämäntavan luominen sekä ihmisen vapauttaminen riistosta, sorrosta ja nöyryytyksestä ovat haasteina edessämme.

Muuttuvat olot nostavat esiin uusia ratkaisuja vaativia kysymyksiä ja *saavat ihmisiä tiedostamaan tarpeen vaikuttaa asioista päättämiseen ja tulevaisuuden muotoutumiseen.* (ibid.)

Juuri tästä on kyse psykologian ja politiikan yhdistämisessä: onko ihmisellä tarve päästä vaikuttamaan omista asioistaan päättämiseen? Näin on ainakin mikäli uskomme SKDL:ää.

Kansalaisten maailmankuvan muokkaaminen kapitalistisessa Suomessa nähtiin selkeästi.

Ihmisten maailmankuvan pirstoutuminen on kapitalismin kriisin olennaisia tunnusmerkkejä. Kapitalismin aatteelliset perusteet hajoavat, mutta vielä ei laajoissa joukoissa ole syntynyt tietoisuutta välttämättömäksi koetun yhteiskunnallisen muutoksen aatteellisista lähtökohdista. Yksityinen voitontavoittelu, jolle kapitalistinen teollinen kehitys perustuu, estää ihmisiä kehittämästä kykyään oma-aloitteisuuteen ja sosiaaliseen toimintaan. Ihmiset ovat porvarillisen ideologisen koneiston voimakkaan vaikutuksen alaisia. Se alistaa ihmisten henkiset tarpeet voitontavoittelun välineiksi ja tekee ihmisistä passiivisia massakulttuurin vastaanottajia, kapitalistisen kilpailuyhteiskunnan ja kulutusideologian vieraannuttamia kuluttajia. Se antaa kieroutuneen kuvan ihmisestä ja työstä ja peittelee olennaisia yhteiskunnallisia vastakohtaisuuksia. Seurauksena kaikesta tästä on näköalattomuutta, poliittista passiivisuutta ja henkistä epävarmuutta. Erityisen kipeästi nämä ongelmat koskettavat lapsia ja nuoria, joiden maailmankuva on vasta muotoutumassa. (ibid.)

Ihmisten perusoikeudet olivat SKDL:n mukaan hukkuneet, sillä: ”Ihmisten taloudellisten, sosiaalisten, sivistyksellisten ja poliittisten perusoikeuksien toteuttaminen käytännössä edellyttää laajoja uudistuksia yhteiskunnassamme.” (ibid.)

Työ oli puolueen mukaan ihmiselle tärkeää, koska ”Ihmisillä on oikeus mielekkääseen työhön, jossa kukin voi toteuttaa tietojaan ja taitojaan sekä luovaa kykyään.” Maslowin tarvehierarkian mukaisesti voidaan sanoa: ”Ihmisten aineellisen toimeentulon turvaaminen on ehtona sille, että he voivat elää henkisesti rikasta elämää, käyttää oikeuksiaan ja osallistua tasapainoisesti

yhteiskunnalliseen toimintaan.” Kun jokaisella tulisi olla oikeus rikkaaseen, täysipainoiseen ja onnelliseen elämään, niin avaimena tähän mainitaan kasvatus, jonka tulee

edistää ihmisten kasvua tietoisesti ympäristössään valintoja tekeviksi, tunne-elämältään kypsiksi, toisten ihmisten oikeuksia kunnioittaviksi ja *solidaarisiksi ihmisiksi*, jotka suhtautuvat luontoon ja elinympäristöön vastuuntuntoisesti ja haluavat kehittää yhteiskuntaa ihmisen parhaaksi. Kasvatuksen tulee valmentaa ihmisiä työelämään ja yhteiskuntaan. (ibid.)

Henkistä kasvua ei ole jatkossakaan unohdettu, sillä: ”*Yksilön henkinen kasvu* ja yhteiskunnan kehitys edellyttävät ihmisiltä elinikäistä opiskelua ja itsensä kehittämistä. Tämän vuoksi jatkuvan kasvatuksen periaate on toteutettava käytännössä.” Jotta tämä olisi mahdollista, niin ”Opetusta on kehitettävä luovan oppimisen ja yhteisöllisyyden suuntaan ja siten, että se edistää teorian ja käytännön yhdistämistä.” (ibid.)

Toisena lääkkeenä henkisen kasvun turvaamiseksi ehdotettiin taidetta, sillä se ”lisää ihmisten henkisiä voimavaroja toimintaan rikkaamman ja ihmisarvoisemman elämän puolesta.”

Kun tavoitteena on yhteiskuntamme vireä kulttuurikehitys ja sen yksityisten jäsenten henkinen kasvu, edellyttää se yhteiskunnan voimavarojen määrätietoista suuntaamista eri taiteenalojen tasapuoliseen kehittämiseen ja ammattitaiteilijoiden toimeentulon turvaamiseen. (ibid.)

Palkkatyön ulkopuolinen aika ei puolueen mukaan saa olla hukkaan heitettyä lorvimista, vaan

Vapaa-ajan, varsinaisen palkkatyön ulkopuolisen ajan, lisääminen on mahdollista teknisen kehityksen myötä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita merkityksettömän joutoajan lisääntymistä, vaan sellaisen ajan, joka on välttämätöntä ihmisten *inhimilliselle kasvulle* ja oikeudenmukaisen maailman luomiselle. Tässä mielessä on luotava edellytykset sisällöltään monipuoliselle vapaa-ajalle. (ibid.)

Koko yhteiskunnan henkiseen tilaan vaikuttivat – aivan kuten vuoden 1967 ohjelmassakin mainittiin – porvarillisia ja vanhoillisia arvoja ylläpitävät laitokset, kuten koulu, kirkko, armeija, poliisi ja joukkotiedotusvälineet. Nyt oli mukaan saatu myös lainsäädäntö. (ibid.)

Entä vastaako ohjelma alussa esitettyihin kysymyksiin: Voidaanko maailmanrauha turvata ja kolmas maailmansota estää? Kuinka poistaa nälkä ja hätä maailmasta? Riittävätkö raaka-aineet ja energia? Mikä on tulevien sukupolvien tulevaisuus maapallollamme?

Kansantalouden kannalta keskeisten tuotannonalojen, yksityisten liikepankkien ja muiden rahalaitosten, vakuutuslaitosten sekä ulkomaankaupan saattaminen julkisen vallan tehokkaaseen ohjaukseen ja valvontaan ja viimekädessä suurten monopoliyritysten ja liikepankkien kansallistaminen luovat edellytyksiä talouden ja koko yhteiskunnan suunnitelmalliselle kehittämiselle. (ibid.)

Ihmisen vapautuminen edellytti koko järjestelmän muutosta: ”Ihmisten vapautuminen riistosta, sorrosta ja nöyryytyksestä vaatii kapitalismin korvaamisesta sosialismilla.” Kun todettiin, että ”Tuotantovälineiden yksityisomistukseen perustuvan kapitalistisen tuotantotavan syvä ristiriita ilmenee siinä, että se ei vanhentuneiden yhteiskunnallisten rakenteiden ja tuotantovälineiden omistussuhteiden vuoksi kykene käyttämään hyväkseen tieteellisteknisen kehityksen avaamia mahdollisuuksia parantaa ihmisten elämänoloja”, niin ikään kuin unohdetaan yritysten toimintalogiikan perustehtävä: tuottaa omistajilleen voittoa. Kyse ei ole siitä, etteikö kapitalismi kykenisi parantamaan ihmisten elämänoloja, vaan siitä ettei se ole sen päätehtävä. Näin ollen ”Kapitalismi kahlitsee ihmisen inhimillistä kasvua ja merkitsee ihmisen ja luonnon riiston sekä yhteiskunnallisen eriarvoisuuden jatkumista.” (ibid.)

Erona vanhaan kommunistiseen vallankumousretoriikkaan SKDL totesi 1980, että

Socialismin toteuttaminen on mahdollista vain demokraattisesti kansan enemmistön tuella ja omakohtaisella toiminnalla. Kansainvälisten voimasuhteiden muuttuminen sosialististen ja muiden edistyksellisten voimien hyväksi on luonut erityisesti kehittyneissä kapitalistimaissa uusia mahdollisuuksia toteuttaa syvä yhteiskunnallinen muutos ja edetä sosialismiin rauhanomaisesti. Tämä on SKDL:n pysyvä lähtökohta. (ibid.)

Vastauksena edellä esitettyihin kysymyksiin: ”*Tavoitteena on rakentaa yhteiskunta, jossa syntyvät edellytykset ihmisen vapautumiselle ja inhimilliselle kasvulle ja jossa ihmiset hallitsevat itse itseään ja jossa inhimilliset toiminnot ovat sopusoinnussa luonnon kanssa.*”

Ohjelma jatkaa:

Aineellisen hyvinvoinnin kasvu ei ole tuonut tullessaan vastaavaa *henkistä hyvinvointia*. Kapitalistiseen tuotantotapaan perustuvassa yhteiskunnassa aineellinen hyvinvointi korostuu henkisten arvojen kustannuksella. Rahasta ja tavarasta on tullut ihmisen arvon ensisijainen mitta. Liian pitkälle viety työnjako, kulutusideologia, epäsolidaarinen asennoituminen kanssaihmiisiin ja epäoikeudenmukaiset yhteiskunnalliset rakenteet johtavat ihmisten

eristäytymiseen ja vieraantumiseen, vetäytymiseen yksityisyyteen. Ne kahlitsevat ihmisten henkistä kasvua, *alistavat ihmiset kuluttajiksi*.

Elämäntavan muutos edellyttää irtautumista kulutusideologiasta, joka ohjaa ihmisiä tyydyttämään luonnollisia tarpeitaan tavarapaljoudella. Ihmisen tasapainoinen *henkinen kasvu* vaatii hylkäämään kylmän itsekeskeisen asennoitumisen, joka johtaa heikompien polkemiseen, epäsolidaarisuuteen ja epäoikeudenmukaisten yhteiskunnallisten rakenteiden ylläpitämiseen.

Kulttuuripyrkimysten tavoitteena tulee olla kansalaisten *henkisten voimavarojen vapauttaminen* toimintaan *paremman elämäntavan puolesta*. Ihmisen *henkinen kasvu*, kehittyminen luovana ja yhteisvastuuta tuntevana yksilönä on uuden elämäntavan lähtökohta. Toiminta uuden, oikeudenmukaisemman yhteiskunnallisen järjestyksen puolesta on siten suunnattava sekä aineellisen hyvinvoinnin jakamiseen oikeudenmukaisesti, että *henkisen kasvun vahvistamiseen*. *Kamppailu yhteiskunnan henkisestä hegemoniasta, elämäntavan perustana olevista arvoista vaikuttaa tulevaisuuteemme entistä syvemmin.* (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta tarkasteltuna SKDL on vuoden 1980 ohjelmassaan tiivistänyt koko täydennetyt tarvehierarkiateorian. Kun ohjelmassa todetaan, että ”ihmisen tasapainoinen henkinen kasvu vaatii hylkäämään kylmän itsekeskeisen asennoitumisen, joka johtaa heikompien polkemiseen”, niin voidaan todeta, että tarvehierarkiassa siirrytään itsensä toteuttamisesta itsensä ylittämisen tasolle. Keinona tässä mainitaan kulttuuri, jonka pyrkimysten tavoitteena olisi pitänyt olla ”kansalaisten henkisten voimavarojen vapauttaminen toimintaan paremman elämäntavan puolesta.” Kollektiivisellä tasolla henkistä kasvua estää kapitalistinen tuotantotapa, joka vieraannuttaa ihmiset ja alistaa heidät kuluttajiksi. Lääkkeenä tähän nähdään suunnitelmatalous ja monopoliyritysten sekä liikepankkien kansallistaminen.

4.4.10 SDP:n yleisohjelma 1987

Yhdeksän vuotta edellisen (1978) yleisohjelmansa jälkeen SDP kysyi 1987 ihmisen olemassaolon perusteita, asemaa maailmassa, sekä etsi vastauksia yhteiskunnassa vallitsevaan vääryyteen ja uhkaan. Kun puolueen ihanteina olivat vapaus, tasa-arvo ja solidaarinen yhteiskunta, unohtamatta yhteistyön ja rauhan maailmaa, niin oli tietysti tärkeää määritellä

esteet niiden toteutumiselle ja ehdotukset niiden saavuttamiseksi. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/450> luettu 28.2.2019.)

Päällimmäiseksi puolue nosti demokraattisen sosialismin yhteiskunnan, joka takaisi kansalaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet inhimilliseen kasvuun ja elämään, missä ei joudu alistetuksi tai alista muita. Toimintakenttänä olisi koko maailma, ja ratkaistavat ongelmat olisivat entistä moniulotteisempia: luonnon tuhoutuminen, asevarustelu, epäoikeudenmukaisuus. (ibid.)

Sosialidemokraatit luottivat jatkuvaan oppimiseen, henkiseen kasvuun ja yhteisvastuuseen. Ihmisten tuli luoda tulevaisuus. Turvallinen ja oikeudenmukainen maailma voitaisi luoda puolueen mukaan yhdistämällä sosialismi ja demokratia, sosialidemokratian toteuttamisella. Tämä edellytti epäkohtien tiedostamista ja tunnustamista, muutostahtoa ja toimintaa yhteiskunnan uudistamiseksi. Vapauden, tasa-arvon ja solidaarisuuden perusarvoja toteuttava sosialidemokratia oli puolueen mukaan aikakauden muutosvoima. (ibid.)

1800-luvun lopulla lähdettiin liikkeelle leivästä: ”Sosialidemokraattinen Puolue perustettiin aikana, jolloin työväenluokka oli vailla valtiollisia oikeuksia, köyhä ja turvaton.” Yhteiskunnallisia saavutuksia olikin saatu, sillä Forssan (1903) ohjelman uudistukset oli toteutettu puolueen mukaan lähes kokonaan.

Ohjelman yleisten päämäärien toteuttaminen, tasavertaisten poliittisten oikeuksien valloittaminen, *henkisen holhouksen lopettaminen* ja työväestön vapauttaminen aineellisesta kurjuudesta, oli edennyt jo huomattavasti laadittaessa vuoden 1952 ohjelmaa. (ibid.)

Entä mitä tästä toiminnasta oli seurannut? ”Periaateohjelmien viitoittama uudistustyö on lievittänyt kapitalismin epäkohtia. Talousjärjestelmä on osittain muuttunut yhteiskunnalliseen omistukseen ja tuotantoon pohjautuvaksi.” *Ihmisten perustarpeita*, kuten *turvallisuus ja leivän saanti on kyetty tyydyttämään*: ”Valtiollisen ja kunnallisen demokratian kehitys on tehnyt mahdolliseksi tasa-arvon lisääntymisen ja sosiaalisen turvallisuuden kohentumisen. Suomalainen yhteiskunta on nyt myös *henkisesti ja poliittisesti vapaampi* kuin menneinä vuosikymmeninä.” (ibid.)

Uusi ongelma Suomessa oli syrjäytyminen, jolle SDP:n mukaan oli ominaista näennäinen yksilökohtaisuus. Kansainvälisessä kontekstissa nälkää näkevien ihmisten suuri määrä oli ongelma, eikä kansainvälisen kilpailutalouden lyhytnäköinen voivontavoittelu välittänyt

luonnontalouden vaatimuksista. 1987 tulevaisuutta rakennettiin yhteistyön, rauhan ja vapauden maailman varaan; sopusointuun luonnon kanssa; siirtymiseen pääoman vallasta työn valtaan; siirtymiseen osallistuvaan kansalaisvaltaan; sekä tasa-arvoisen sivistisyhteiskunnan varaan. Näitä toteuttaakseen SDP julistautui eläväksi uudistusliikkeeksi. (ibid.)

SDP nostaa vahvasti esille kansainvälisen ulottuvuuden, jolloin tulee ymmärrettäväksi myös kansainvälinen solidaarisuus ja itsekkyyden sekä epäitsekkyyden ero.

Sosialidemokratia on periaatteiltaan ja perinteeltään kansainvälinen liike, joka pyrkii alistamisen ja väkivallan poistamiseen maailmasta. Vainottujen ja sorrettujen puolustaminen on jokaisen sosialidemokraatin asia.

Kansainvälinen sosialidemokratia, joka on järjestäytynyt Sosialistiseksi Internationaaliksi, on maailmanlaajuinen rauhan ja oikeudenmukaisuuden voima. Yhteistyön perustana on solidaarisuus sekä kansallisen itsemääräämisoikeuden ja kulttuuriperinteen kunnioitus. Suomalainen sosialidemokratia antaa Internationaalien työhön aktiivisen panoksensa ja toimii sillanrakentajana idän ja lännen sekä pohjoisen ja etelän välillä.

Sosialidemokratia pyrkii luonnon ehtoihin sopeutuvan *henkisen* ja aineellisen *hyvinvoinnin* aikaansaamiseen. Hyvinvoinnin ensimmäinen edellytys on nälästä, kurjuudesta ja puutteesta vapautuminen. Aineellisen kulutuksen jatkuva lisääminen ei kuitenkaan ole itsetarkoitus. Yksilöiden ja yhteiskunnan yhteinen etu on pyrkiä *hyvään elämänlaatuun* ilman luonnolle koituvaa uhkaa.

Talouden ja teknologian kehitystä on ohjattava *ihmisten enemmistön tarpeiden* mukaan. Yhteiskunnallinen eriarvoisuus ja lyhytnäköinen hyödyntävoittelu aiheuttavat luonnon riistoa. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta juuri kansainvälisen solidaarisuuden ja henkisen hyvinvoinnin sekä henkisen kasvun ja hyvän elämänlaadun ymmärtäminen nostavat poliittisen ohjelman tarvehierarkiassa itsensä toteuttamisen yläpuolelle, itsensä ylittämisen tasolle, missä omaa etua ei ajeta polkemalla toisten oikeuksia.

Viimeinen yleisohjelma SDP:llä on vuodelta 1999, joka on käyty kohta kohdalta läpi luvussa 5. SDP:n puoluejohto esitti uutta yleisohjelmaa vuoden 2017 puoluekokoukselle, mutta esitys jäi pöydälle. Seuraava esitys puolueen periaateohjelmaksi tulee puoluekokoukselle vuonna 2020.

4.4.11 Vasemmistoliitto syntyy 1990

Vasemmistoliitto perustettiin 28-29.4.1990 Helsingissä (<https://vasemmistoliitto.fi> luettu 16.3.2019). Se painotti ensimmäisessä yleisohjelmassaan kestävää kehitystä ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa. Ohjelmansa alussa se totesi olevansa

luonnon ja tulevien sukupolvien puolella elämän tuhoamista vastaan;
 köyhien puolella alistamista ja välinpitämättömyyttä vastaan;
 työn puolella rahan valtaa vastaan;
 naisten puolella syrjiviä rakenteita ja asenteita vastaan;
 itsenäisen kansalaisen puolella markkinavoimia ja ylhäältä ohjautuvaa hallitsemista vastaan;
 ihmisarvon ja kulttuurin puolella elämää vieraannuttavia rakenteita vastaan;
 rauhan ja kansainvälisen yhteistyön puolella sotaa ja viholliskuvia vastaan.
 (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/799> luettu 16.3.2019.)

Kestävä kehitys määriteltiin kolmekymmentä vuotta sitten hätkähdyttävän samankaltaisesti kuin vuoden 2019 eduskunta- ja EU-vaaleihin valmistautuvat Suomi ja sen ehdokkaat sen määrittelevät.

Ensimmäistä kertaa historiansa aikana ihminen on silmäkkäin sen tosiasian kanssa, että elämä maapallolla jatkuu tai loppuu hänen valintojensa seurauksena. Ihmisen on hallittava suhteensa luontoon niin arkielämässään kuin yhteiskuntiansa toiminnassa. Luonnon tuhoutumisen estää vain yhteisin ponnistuksin aikaansaatu kestävä kehitys.

Aikaa on vähän. Talouden muuttaminen ekologisesti kestäväälle perustalle on aloitettava välittömästi. Ihminen kykenee arvovalintoihin; hänen on vastuu muusta luonnosta ja tulevista sukupolvista. Vastuu on ensisijaisesti vauraiden yhteiskuntien jäsenillä, niillä, joilla on todelliset mahdollisuudet toteuttaa vaihtoehtoja suhteessaan olemassaolonsa luontoperustaan. Vastuu on meillä.

Kestävä kehitys edellyttää 1) vastuuta luonnosta, 2) vastuuta ihmiskunnasta ja 3) vastuuta tulevaisuudesta.

Kulutuskeskeinen kasvutalous on tehnyt luonnosta ihmisen pyrkimysten välineen. Se on myös tehnyt ihmisestä toisen ihmisen pyrkimysten välineen. Ihminen on vieraantunut sekä luonnosta että ihmisten yhteisöstä. Kestävä kehitys merkitsee tämän vieraantuneisuuden voittamista.

Välttämätön palkkatyö vähenee. Oikeudenmukaisuus työn jakamisessa ja toimeentulon turvaamisessa ovat tässä kehityksessä tärkeitä tavoitteita. Samalla kulttuuriselle ja *henkiselle kehitykselle* avautuu uusia näköaloja. (ibid.)

Epätasa-arvon syyt olivat puolueen mukaan syvällä kulttuurissa, yhteiskunnan rakenteissa ja ihmisten asenteissa. Kun vuonna 1990 todettiin, että politiikka oli tyypistynyt Suomessa hallinoinniksi ja taloudellis-tekniisten ongelmien selvittämiseksi, niin voi vain kysyä, että mikä oli muuttunut sadassa vuodessa?

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta Vasemmistoliitto painottaa paljon kokemuksen tärkeyttä. Kun ihmisen nähtiin olevan vuonna 1990 vieraantunut sekä luonnosta, että ihmisten yhteisöstä, tuli kestävän kehityksen avulla löytää uusia näköaloja henkiselle kehitykselle, jotta kukin meistä kykenisi kantamaan vastuunsa luonnosta, ihmiskunnasta sekä tulevaisuudesta. Näin kokemuksen kautta nousee tarvehierarkiassa arvonannon ja itsensä toteuttamisen kautta itsensä ylittämisen tasolle, ja ymmärretään, mitä vieraantumisen voittaminen tarkoittaa.

4.4.12 SKP:n yleisohjelma 1994

Muurit murtuivat ja maailma muuttui. 1994 laadittiin seuraava SKP:n yleisohjelma. Siinä kysyttiin, onko ihmiskunta menossa kohti perikatoa, ja mitkä olivat Neuvostoliiton hajoamisen opetukset. Koska 20 % maapallon väestöstä kulutti SKP:n mukaan 80 % maapallon tuotoksista, niin oli selvää, että kuilu rikkaiden ja köyhien välillä oli valtava. Ja tämä kuilu vain kasvoi. Kun tuotanto ja pääomat olivat maailmanlaajuisesti keskittyneet, oli niiden omistajille myös keskittynyt paljon valtaa. Tätä valtaa käytettiin pääomaliikkeiden ohjailun kautta, luomalla teknologista riippuvuutta, käyttämällä tiedotuksessa ylivaltaa ja tekemällä salaisia sekä avoimia sotilaallisia operaatioita rikkaan vähemmistön etuoikeuksien turvaamiseksi. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/732> luettu 27.3.2019.)

SKP:n mukaan Euroopan unionin politiikan tavoitteena oli palkkojen alentaminen ja sosiaalimenojen karsiminen. Demokraattinen päätäntävalta oli siirtynyt kansalliselta tasolta suljettujen ovien taakse markkinavoimille sekä suurille maille EU:ssa. (ibid.)

Neuvostoliiton opetukseen kuului täystyöllisyyden toteuttaminen. SKP myönsi, että sosialismia rakentaneissa maissa pääsi vallalle myös valtiollinen byrokratia ja jopa stalinilainen terrori. Monia sosialismin periaatteita rikottiin, samoin ihmisoikeuksia. Järjestelmät eivät kyenneet SKP:n mukaan uudistumaan laadullisesti, mikä johtui paljolti siitä, että lähtökohdat olivat vaikeat ja kehittymättömät, sekä ulkoiset paineet, kuten sodat ja kilpavarustelu olivat vieneet kohtuuttomasti resursseja. Neuvostoliiton hajoaminen opetti sen, ettei pelkkä valtiovallan valtaaminen riitä, vaan ”ratkaisevan tärkeää on rakentaa todella kansanvaltainen hallinto ja turvata yksilön vapaus.” Erittäin merkittävä huomio oli, että ”Valtiokoneisto ja puolue eivät voi korvata kansalaisten omaa vaikutusvaltaa ja aktiivisuutta.” Samoin kuin se, että ”Vallankumouksellisen politiikan keinojen tulee olla sopusoinnussa tavoitteiden kanssa. Jos tapahtumat irtaantuvat kansan hallinnasta, niillä on myös taipumus kääntyä kansaa vastaan.”

Suomessa ja maailmassa kapitalistit pyrkivät kasvattamaan voittoja tuottamalla halvemmalla, nopeammin ja enemmän. Sen seurauksena tuotantovälineisiin sijoitetulla pääomalla on taipumus kasvaa nopeammin kuin työvoiman kysynnällä. Tämä on pääsyy siihen, että kapitalismi tuottaa työttömyyttä. Suurimman hyödyn työn tuottavuudesta kerää suurpääoma. (ibid.)

Ihmisten tarpeista puolue oli huolissaan 1994, sillä pääomien kasautuminen ja kansan enemmistön ostovoiman rajoittaminen olivat johtaneet kriiseihin, varsinkin kun *taloutta eivät olleet ohjanneet ihmisten tarpeet*, vaan lisäarvon anastaminen. Tuotantoa syntyi tuotannon vuoksi ja rahaa kierrätettiin rahan vuoksi. Säätämättömät rahavirrat ja pääomamarkkinat olivat lisänneet kansantalouden epävakautta. Nyt löytyi myös Ihminen: ”Suurtyöttömyys, tarpeiden kehitys ja talouden muutokset asettavat ihmisten elinehtojen kehittämiseksi suuria haasteita. Niihin vastaaminen on samalla sijoitus talouden ja yhteiskunnan kehityksen tärkeimpään tekijään, ihmiseen.” (ibid.)

Elämäntapamuutos näkyi: ”On säästettävä luonnonvaroja ja uusiutumattomia energialähteitä tulevillekin sukupolville, kehitettävä ympäristöteknologiaa ja kierrätystä. Se edellyttää muutoksia talouden rakenteissa ja myös itse kunkin elämäntavassa.” (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta SKP:n yleisohjelma vuodelta 1994 löytää ihmisen talouden ja yhteiskunnan tärkeimpänä tekijänä. Kun yhteiskunta on ajautunut kriiseihin, on

puolue huomannut, että se johtuu siitä, että taloutta ei ole ohjannut ihmisten tarpeet, vaan lisäarvon anastaminen. Näin ollen yhteiskunnan sekä yksilön kehittyminen ovat SKP:n mukaan sovittamattomassa ristiriidassa talousjärjestelmän, kapitalismin kanssa.

SKP:n viimeisin yleisohjelma on vuodelta 2007. Siinä kysyttiin, olemmeko menossa kohti perikatoa? Ohjelman lopussa mainittiin, että ”Ohjelma on hyväksytty alun perin SKP:n toimintaa jatkaneessa edustajakokouksessa 1994. Tämä uudistettu ohjelma hyväksyttiin SKP:n edustajakokouksessa 9.-10.6.2007.” (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/737> luettu 27.3.2019.)

4.4.13 Vasemmistoliiton yleisohjelma 1998

1998 Berliinin muuri oli jo kaadettu, Neuvostoliitto lakannut olemasta, samoin YYA-sopimus. Itä-Saksa oli sulautunut läntiseen Saksaan, ja koko itäinen Eurooppa opetellut kapitalismin ihanuutta. Vuoden 1998 yleisohjelmassaan Vasemmistoliitto jatkoi vapauden, demokratian ja kestäväen kehityksen tiellä. Aikaa hallitsi muutos. Muutos oli vaikuttanut ”voimakkaasti niin ihmisten arkeen, itseymmärrykseen ja sosiaaliseen elämään kuin yhteiskuntien tuotantoon ja hallintoonkin.” (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/800> luettu 27.3.2019.)

Kansalais- ja ihmisoikeudet näyttäytyivät nyt globaalissa perspektiivissä, sillä teollisuusmaissa saavutetut sosiaaliset ja yhteiskunnalliset oikeudet näyttivät uhattuina. Kehitysmaissa puolestaan ei ole usein päästy edes näiden oikeuksien rakentamisessa alkuun. Globaalit markkinat nähtiin uhkana kansalaisyhteiskunnan ylikansalliselle vaikutusvallalle ja valtioiden itsenäisyydelle. (ibid.)

Kyse olikin uskosta 1998, sillä Vasemmistoliiton mukaan *on lakattava uskomasta yhteiskunnan ylätasoilta ja yritysmaailmasta tarjottavaa vaihtoehtotonta politiikkaa. Sen sijaan on alettava uskoa* siihen, että aitoja valintamahdollisuuksia on olemassa, ja että arvoilla on merkitystä. (ibid.)

Ihmiskuva alkoi myös muotoutua myös hieman toiseksi, kun Vasemmistoliiton perustavin arvo, vapaus tarkoitti vapautta *toteuttaa itseään*, käyttää omia kykyjään sekä ”*kehittyä omaksi täydeksi itseksensä.*” Demokratiassa kaikilla ihmisillä on läpi elämän ”*mahdollisuus itsensä*

kehittämiseen”. Viime mainittu merkitsi poliittisten ja sosiaalisten oikeuksien laajentamista globaaleiksi. (ibid.)

Muutos taloudellisen kasvun ajattelussa oli jo selkeä, sillä kestävä kehitys edellytti sitä, että taloudellisen toiminnan *päämääriä* tarkistetaan. Rikkaiden maiden olisi luovuttava jatkuvan elintason nousun ideologiasta, ja pyrittävä sen sijaan *kohtuullisen hyvän elintasoon*, sekä hyvinvoinnin tasaisempaan jakamiseen. (ibid.)

Työ ja itsensä toteuttaminen kulkivat käsi kädessä, sillä sosiaaliturvalla eläminen ei voi Vasemmistoliiton mukaan ”koskaan tarjota niitä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, tarpeellisuuden ja *itsensä toteuttamisen* kokemuksia, joita työ ja muu *yhteisöllinen toiminta* parhaimmillaan antavat.” Sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunnan tunnistaa siitä, että siellä ”riittävän aineellisen elintason ylläpitämiseen tarvittava välttämätön työ” on jaettu nykyistä oikeudenmukaisemmin. Tavoitteena oli täystyöllisyys ja suhteellisen tasainen tulonjako. Täystyöllisyyteen pyrittiin siksi, että työ ”on yksi *ihmisen henkisen kehityksen ja omaksi itseksi tulemisen kulmakiviä*.” Ja jotta täystyöllisyys olisi yksiöille mielekästä, tulee se yhdistää työelämän laadun kehittämiseen sekä työn käsitteen laajentamiseen elinikäisen työajan lyhentämisen ohella. Kestävä kehityksen tulevaisuus edellytti Vasemmistoliiton mukaan sitä, että kaikkialla sanoudutaan irti ahneudesta ja kerskakulutuksesta, ja tavoitteeksi asetetaan ”kohtuullinen, *hyvän elämän* perusedellytyksen ja siihen liittyvän *pienen mukavuuden* kaikille takaava elintaso.” (ibid.)

Oli syntynyt kolmas vasemmisto. Ensin annettiin ansio ”ensimmäiselle vasemmistolle”, joka sai aikaan poliittisia oikeuksia kansalaisille, sitten ”toiselle vasemmistolle”, joka puolestaan lievensi palkkatyön ja pääoman välistä ristiriitaa. Ympäristön kestävyys ja tuottavuuden kasvusta johtuva massatyöttömyys olivat nostaneet esille kysymyksiä, joiden ratkaisu edellytti uutta, kolmatta vasemmistoa. Tämän uuden vasemmiston olisi ”luotava nahkansa ja taisteltava omilla arvoillaan yhteiskunnallisia ongelmia ja hyvinvoinnin uusia uhkia vastaan.” Nahan luomisella viitattiin Neuvostoliiton sortumiseen ja sitä kautta sosialistisen vasemmiston yhteiskuntateorioiden tarkistamiseen. Markkinatalouden täydellisen kumoamisen sijaan tavoitteena oli pääoman ja rahan ylivallan piirteiden poistaminen. (ibid.)

Uusi ihmiskuva syntyi uusien ongelmien puristuksessa, joita kiihtyvä globalisaatio aiheutti. Klassinen poliittinen liberalismi, joka aikoinaan pyrki edistämään demokratiaa ja tasa-arvoa, saattoi nyt Vasemmistoliiton mukaan hakeutua peräti sosialistien liittolaiseksi. Tässä tilanteessa kolmannen vasemmiston ”varhaisilla airueilla on ollut merkittävä vaikutus sen

ylikansallisen tietoisuuden ja maailmankansalaisuuteen perustuvan ajattelun muotoutumisessa, josta on nyt tulossa kolmannen vasemmiston ydin.” (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta Vasemmistoliiton yleisohjelma vuodelta 1998 tuo vahvasti esille sen, ettei yltä kylläinen tavarain paljous ja materia tuo onnea. Pieni mukavuus ja kohtuullisuus riittävät, jotta kaikilla olisi mahdollisuus hyvään elämään. Vasemmistoliiton mukaan oli lakattava uskomasta yhteen totuuteen, jota yhteiskunnan ylätasoilta ja yritysmaailmasta tarjottiin. Ihmisen tuli kehittää itseään ja ”kehittyä omaksi täydeksi itsekseen.” Työ nähtiin tässä tärkeänä keinona, sillä työyhteisössä löytyvät myös ne sosiaaliset kontaktit, mitä sosiaaliturvan varassa kotona elävä ei välttämättä löydä. Ylikansallisen tietoisuuden ja maailmankansalaisuuden ajatukset kolmannen vasemmiston ytimenä edustavat Maslowin tarvehierarkian ylintä, itsensä ylittämisen tasoa.

4.4.14 Vasemmistoliiton yleisohjelma 2004

Viisitoista vuotta sitten olivat tämän päivän (kevät 2019) merkit näkyvissä.

Suomen yhteiskunnallisessa ilmapiirissä ns. kovat arvot ovat menestyneet. Korostetusti ilmiö näkyy suhtautumisessa hyvinvointivaltioon. Itsetarkoituksellinen kilpailuttaminen, ulkoistaminen ja palveluiden supistaminen halutaan siirtää elinkeinoelämän päättämällä pelisäännöillä osaksi julkista sektoria.

Kamppailu julkisin varoin rahoitettujen ja julkisesti tuotettujen kaikille tarjolla olevien hyvinvointipalveluiden kehittämisen puolesta on lähitulevaisuuden Suomessa vasemmiston merkittävä haaste. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/812> luettu 27.3.2019.)

Työajan lyhentäminen ja työaikojen joustaminen myös työntekijöiden tarpeiden mukaan olivat Vasemmistoliiton keskeisiä tavoitteita. Globaaleja pelisääntöjä tarvittiin, sillä ”Vasemmistoliiton mielestä ylikansalliset markkinat edellyttävät vastapainokseen ylikansallisia pelisääntöjä. Niitä pitää rakentaa ensin Euroopan unionissa, mutta pitkän aikavälin tavoitteena pitää olla, että yhteisesti sovitut pelisäännöt koskevat koko maailmaa.” (ibid.)

Vuonna 2004 työpaikkojen ja ympäristön suhde nähtiin niin, että Suomen päästövähennysvelvoitteet pitää hoitaa siten, ettei siitä aiheudu kohtuutonta kilpailuhaittaa suomalaiselle elinkeinoelämälle. Köyhyys johti Vasemmistoliiton mukaan syrjäytymiseen, sillä siihen liittyi aina inhimillistä kärsimystä, kun huoli jokapäiväisestä toimeentulosta vei yksilön *henkiset* ja fyysiset *voimavarat* ja näin aiheutti syrjäytymistä ja osattomuutta. (ibid.)

Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta tarkasteltuna Vasemmistoliiton vuoden 2004 yleisohjelman mukaan köyhyys, joka johtui kovien arvojen menestyksestä ja hyvinvointiyhteiskunnan rapautumisesta, johti ihmisten henkisten voimavarojen vähenemiseen ja sitä kautta syrjäytymiseen sekä osattomuuteen. Toisin sanoen, kun itsekkyyden politiikka johtaa vahvojen menestykseen, niin voidaan todeta, että jokaisen miljonäärin takana on miljoona köyhää. Ylikansalliset markkinat vs. kansakuntien hyvinvointi. Siinä Vasemmistoliiton sanoma.

Vasemmistoliiton seuraava yleisohjelma on vuodelta 2007, ja sitä on tarkasteltu lähemmin luvussa viisi.

5 ANALYYSI: SDP JA VASEMMISTOLIITTO

Tässä luvussa analysoidaan SDP:n ja Vasemmistoliiton periaateohjelmia (SDP 1999; Vasemmistoliitto 2007) Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta. Käyn aineistoa lävitse taso tasolta, tarkastellen sitä, kuinka ne suhteutuvat tutkimuskysymykseen. Mitä tarkoitetaan, kun puhutaan vapautumisesta holhouksen kahleista? Minkälaisen ihmiskuvan puolueet rakentavat periaateohjelmissaan? Tyytyvätkö ne materiaalistien tarpeiden tyydyttämiseen, vai löytyykö niiden ohjelmista altruistinen taso, vapauden, veljeyden ja solidaarisuuden maailma? Jokaista lausetta en ole nähnyt mielekkääksi rikkoa osiin, vaan paremminkin olen halunnut osoittaa sen, että samaan lauseeseen voi sisältyä useamman tason tarpeita.

Maslowin tarvehierarkian tasot ovat: 1 fysiologiset ja selviytymiseen liittyvät tarpeet. Tällä tasolla ihmisen dominoiva motiivi on hengissä pysyminen ja ruuan hankkiminen; 2 turvallisuuden tarpeet. Tällä tasolla ihminen pyrkii välttämään vaaraa, turvaamaan ja varmistamaan suojan, ja nämä ovat hänen ensisijaiset tarpeensa; 3 yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet. Ihminen haluaa kuulua johonkin sosiaaliseen ryhmään sekä kokea olevansa hyväksytty; 4 arvonannon tarpeet käsittävät esteettiset, älylliset ja kognitiiviset tarpeet. Ihmisellä on halu oppia ja nauttia kauniista asioista; 5 itsensä toteuttamisen tarpeet. Tällä tasolla ihminen pyrkii kasvamaan sellaiseksi kuin hän potentiaalisesti on; 6 itsensä ylittämisen tarve. Tämä taso kuvastaa ihmisen henkisen elämän ja viisauden tasoa, jolloin hän on ylittänyt itsekkään minän, egon. Kollektiivisesti tämä tarkoittaa toimimista maailmankansalaisena universaalien veljeyden ja rauhan puolesta altruistisesti – vastakohtana opportunistille.

5.1 Maslowin tarvehierarkian (TH) taso 1: fysiologiset tarpeet ja selviytyminen

Kun Suomen työväenpuolue perustettiin vuonna 1899, se asetti tavoitteekseen työväestön taloudellisen ja yhteiskunnallisen vapauttamisen, millä tarkoitettiin konkreettisesti työnantajien palkka- ja velkaorjuudesta vapautumista. Monet työläiset asuivat vuosisadan vaihteessa työnantajan vuokra-asunnoissa, ostivat leipänsä velaksi työnantajan kaupasta ja tekivät 12-16 –tuntista työpäivää. Tämä tarkoitti sitä, että työväestön toiminnan ensisijaiset

motiivit toiminnalle olivat fyysisten tarpeiden tyydyttäminen sekä selviytyminen joka päiväisessä elämässä (TH taso 1). (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.)

Tämän päivän maailman köyhyyteen ja puutteeseen joka päiväisestä leivästä viitataan SDP:n periaateohjelmassa 1999 vain kerran, kun tarkastellaan maailmanlaajuisia ongelmia, kuten nälänhätää ja ihmisten sortoa (TH taso 1). (ibid.)

SDP:lle yhteisen edun etsiminen ja toteuttaminen ovat sosialidemokratian missio. Yhteisen edun on aina kuljettava yksityisen voitontavoittelun edellä. Ihmisten aineellisen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja sivistyksen (TH tasot 1, 2 ja 5) lisääntyminen riippuvat SDP:n mukaan talouden tuottavuudesta sekä sen oikeudenmukaisesta jakamisesta. Markkinataloutta tulee ohjata, jotta se palvelisi koko yhteiskuntaa ja kaikkia sen jäseniä. (ibid.)

Työn merkitys puolestaan korostuu SDP:lle siinä, että se mainitaan sekä jokaisen oikeutena, että keinona rakentaa tervettä itsetuntoa ja turvallisuutta (TH tasot 1, 2 ja 4). (ibid.)

Kohtuusperiaate tarkoittaa Vasemmistoliitolle sitä, että jokaiselle riittää aineellista hyvää riittävästi (TH taso 1), mutta kenellekään sitä ei kuulu ylettömästi (TH 3. taso). (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019).

Tavoitteina vuoden 2007 ohjelmassa Vasemmistoliitolla ovat rauha, turvallisuus, demokratia, oikeudenmukainen maailmantalous – joka palvelee köyhimpien maiden ihmisten perustarpeiden tyydyttämistä (TH taso 1) – ja eriarvoisuuden sekä alistamisen poistaminen. (ibid.)

Vastuu kaikkien hyvinvoinnista on Vasemmistoliiton mukaan julkisella vallalla. Julkisen vallan on vastattava ihmisten tarpeisiin ja palveluiden käyttäjien valtaa on lisättävä. Kun Vasemmistoliiton tavoitteena ovat eriarvoisuuden poistaminen, työn ja toimeentulon turvaaminen jokaiselle, sekä asunnon, sivistyksen ja hoivan turvaaminen kaikille, niin ihmisten henkilökohtaiset ominaisuudet eivät saa olla näiden esteenä (TH taso 1). Hyvän elämän edellytyksenä on toimiva talous sekä oikeudenmukainen hyvinvointivaltio (TH tasot 1-5, eli materiaaliset tarpeet). (ibid.)

5.2 Maslowin tarvehierarkian taso 2: turvallisuuden tarpeet

SDP määrittelee solidaarisuuden siten, että jokainen kantaa vastuun itsestään ja yhteisöstään samalla kun kunnioittaa toisten oikeuksia, edistää tasa-arvoa ja yhteistä hyvinvointia (TH tasot 2, 3 ja 4). (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.)

Perusturvallisuuteen (TH taso 2) puolestaan kuuluvat fyysisesti turvaton elinympäristön lisäksi varmuus peruspalveluiden saatavuudesta. (ibid.)

Koska työsuhde ei SDP:n mukaan saa olla alistussuhde, on työntekijän saatava osansa työn tuloksista, talouden kasvusta ja hyvinvoinnista. Yhteisillä työmarkkinasopimuksilla parannetaan työsuhde- ja sopimusturvaa, työoloja ja tasataan tuloeroja (TH taso 2.) Vakaassa yhteiskunnassa ihmiset voivat elää turvassa, suunnitella tulevaisuutta ja kehittyä (TH taso 2.) (ibid.)

Vasemmistoliitto näkee turvallisuuden tarpeiden tyydyttyvän tasa-arvon, vapauden ja kestävän kehityksen myötä (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019). Jokaisen ihmisen koskemattomuus ja yhtäläiset mahdollisuudet kouluttautumiseen ja osallistumiseen takaavat sen mukaan ihmisille perusturvallisuuden. Myös ihmistä kunnioittava yhtenäinen perusturva nähdään takeena inhimilliselle elämälle (TH taso 2). (ibid.)

5.3 Maslowin tarvehierarkian taso 3: yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet

Sosialidemokratia aatteena on SDP:n mukaan yhteiskunnallista uudistustyötä, joka perustuu sosialismin arvoihin. Näillä arvoilla se tarkoittaa yksilöiden yhteisvastuuta toisistaan ja yhteisöstään (TH taso 3). Humanismin arvot, jotka puolueella ovat aatteen taustalla, löytyvät myös Maslowin (Maslow 1979, Vol.2, 1059; Maslow 1982, 267) lainauksesta aiemmin (3.3): ”Minä näen --- humanistisen (psykologian) kolmantena...”. Joukkoliike, joka lähti ihmisarvon ja ihmisoikeuksien tunnustamisesta sekä yksilön vastuuntunnosta liikkeelle, kohotti ihmiset kansalaisiksi, yhteiskunnan jäseniksi, joille kuuluvat niin valtiolliset, sivistykselliset,

sosiaaliset, kuin myöskin työelämän oikeudet. Näin ihmiset sekä yksilöinä, että kollektiivina kohotetaan alamaisista kansalaisiksi. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.)

SDP näkee sosialidemokratian vapausliikkeenä, joka nojaa sekä sosialismin teorioihin, että antiikin humaaniin filosofiaan ja kristilliseen etiikkaan, kuin myös valistuksen edistysaatteisiin. Näiden myötä rakentuvat arvot luovat suunnan ja voiman tehdä yhteiskunnallista uudistustyötä, missä yhdistyvät niin jatkuvuus ja uudistuminen, kuin myöskin perinne ja tulevaisuus. Kun lisäksi yhteiskunnallisten päätösten on sen mukaan perustuttava kestäville arvoille ja tahdolle tavoittaa kaukana hämmöttävät tavoitteet, niin silloin rakennetaan yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeiden tyydyttämistä (TH tasot 3 ja 6) toteuttavaa yhteiskuntaa. Yhteisvastuu (TH taso 3) nostetaan esille, kun todetaan, että yhteisö kantaa vastuun jäsenistään. (ibid.)

Vasemmistoliiton ote yhteenkuuluvuuden ja yhteisvastuun (TH taso 3) korostamisessa nousevat vahvasti esille. Sen tavoitteena on vapauttaa ihmiskunta sodasta, sorrosta, puutteesta ja eriarvoisuudesta, ja keinona tähän mainitaan ihmiskunnan tietoinen kestävä kehityksen tie. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019).

Vasemmistoliitto näkee SDP:n tavoin demokratian muuttavan alamaiset kansalaisiksi, sekä demokraattisen hyvinvointivaltion välineenä ihmisarvon, tasa-arvon ja yhteisen hyvän toteuttamiseksi. Hyvän demokratiakulttuurin ominaispiirteisiin kuuluu myös vähemmistöjen tarpeiden ja äänen kuuleminen (TH taso 3). (ibid.)

Globaali kapitalismi rikkoo Vasemmistoliiton mukaan ihmisten ja kansojen välistä yhteyttä, veljeyttä ja solidaarisuutta (TH taso 3), sillä ”...globaalikapitalismi on rikkomassa tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteen ja sen sosiaalisen luottamuksen, johon sekä yhteiskunnan, että talouden kehitys Suomessa on toisen maailmansodan jälkeen nojannut.” Haastamalla globaalikapitalismin Vasemmistoliitto esittää sille solidaarisen ja kestävä vaihtoehdon. (ibid.)

Globaalin kapitalismin uhatessa hyvinvointivaltioita, se pakottaa ne Vasemmistoliiton mukaan kilpailemaan keskenään investoinneista ja leikkaamaan verotusta. Tällainen kehitys suosii sen näkemyksen mukaan rikkaita. Euroopan unionia tulee uudistaa niin, että se ottaa demokraattiset pelisäännöt käyttöön rakentaakseen pohjoismaisen solidaarisuusmallin mukaista

hyvinvointiyhteiskuntaa (TH taso 3). Euroopan unionin tulee Vasemmistoliiton mukaan toimia kansainvälisen oikeuden ja globaalien yhteistyön puolesta (TH taso 3). (ibid.)

Solidaarisuutta (TH taso 3) Vasemmistoliitto osoittaa vaatimalla ihmisoikeuksia kaikille, kehitysyhteistyömäärärahojen korottamista, pakolaiskiintiöiden nostamista, pakkotyön poistamista, naisten aseman parantamista, sekä lapsityövoiman käytön kieltämistä (ibid).

Arvolähtöinen politiikka nähdään Vasemmistoliitossa välttämättömänä edellytyksenä eriarvoistavan kapitalistisen kehityksen torjumiseksi. Näin luodaan tulevaisuuden uskoa ja luottamusta. Koska globaalikapitalismissa pääomalla ei ole isänmaata, on liberaali talouspolitiikka lisännyt eriarvoistumista, osattomuutta, syrjäytymistä, sekä tulo- ja varallisuuseroja. Tämä kehitys on myös rapauttanut luottamusta demokratiaan. Itsekkyuden politiikka kohtaa solidaarisuuden vaatimuksen (TH tasot 3 ja 6.) (ibid.)

Vastuu kaikkien hyvinvoinnista (TH taso 3) on Vasemmistoliiton mukaan julkisella vallalla. Julkisen vallan on vastattava ihmisten tarpeisiin ja palveluiden käyttäjien valtaa on lisättävä. Yhdenvertainen yhteiskunta edellyttää myös syrjinnän poistamista. (ibid.)

Sosialistinen ajatussuunta ei tarkoita Vasemmistoliiton mukaan totalitarismia, sillä silloin olisi kyse toisten alistamisesta, eikä demokratiasta ja vapaudesta (TH taso 3). Sosialistinen ajattelu edistää yhteiskuntaa, missä talouden tuloksia jaetaan tasapuolisemmin (TH taso 3). Talous ei saa hallita, vaan sen on Vasemmistoliiton mukaan palveltava hyvää elämää. (ibid.)

Vasemmistoliitto julistautuu vapaamieliseksi kansalaisliikkeeksi, joka rakentaa moniarvoista ja suvaitsevaa yhteiskuntaa, missä ei hyväksytä väkivaltaa, kansallisvihaa, rasismia tai sovinismia (TH tasot 3 ja 4). Kun vasemmistolainen liike julistautuu vastavoimaksi itsekkyyttä korostaville arvoille, se täyttää Maslowin itsensä ylittämisen kuudennen tason. Se myös määrittelee yhteisöllisyyden ihmisen perustarpeeksi (TH taso 3). (ibid.)

5.4 Maslowin tarvehierarkian taso 4: arvonannon tarpeet

Sosialidemokratia aatteena on yhteiskunnallista uudistustyötä, joka perustuu sosialismin arvoihin. Näillä arvoilla se tarkoittaa yksilöiden yhteisvastuuta toisistaan ja yhteisöstään. Humanismin arvot, jotka puolueella ovat aatteen taustalla, löytyvät myös Maslowilta (Maslow 1979, Vol.2, 1059; Maslow 1982, 267.) Joukkoliike, joka lähti ihmisarvon ja ihmisoikeuksien

tunnustamisesta (TH taso 4) sekä yksilön vastuuntunnosta liikkeelle, kohotti ihmiset kansalaisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, joille kuuluvat niin valtiolliset, sivistykselliset, sosiaaliset, kuin myöskin työelämän oikeudet. Näin ihmiset sekä yksilöinä, että kollektiivina kohotetaan alamaaisista kansalaisiksi. Työn merkitys korostuu siinä, että se mainitaan sekä jokaisen oikeutena, että keinona rakentaa tervettä itsetuntoa ja turvallisuutta (TH tasot 1, 2 ja 4). (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.)

Ihmisten oikeudet ja vapaus kulkevat sosialidemokraateilla käsi kädessä. Kun toisaalta jokaisella on oikeus elää vapaana riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksista tai taloudellisesta asemasta, niin jokaisen vastuulla on myös toimia niin, ettei vahingoita muita ihmisiä, ympäristöä tai yhteiskuntaa. Tällä tavoin saavutetaan Maslowin tarvehierarkian neljäs taso, arvonannon tarpeiden tyydyttäminen. (ibid.)

Jokaiselle lapselle ja vanhukselle on Vasemmistoliiton mukaan turvattava laadukas elämä (TH taso 4). Työ merkitsee myös Vasemmistoliitolle sosiaalista arvostusta ja itsekunnioitusta (TH taso 4). Itsensä toteuttamiselle (TH taso 5) luodaan edellytyksiä myös työajan lyhentämisellä ja vapaa-ajan lisäämisellä. Ihmistä kunnioittava yhtenäinen perusturva tuottaa tarvehierarkian neljännen tason, arvonannon tarpeen tyydytystä. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019.)

Vasemmistoliitto julistautuu vapaamieliseksi kansalaisliikkeeksi, joka rakentaa moniarvoista ja suvaitsevaa yhteiskuntaa, missä ei hyväksytä väkivaltaa, kansallisvihaa, rasismia tai sovinismia (TH tasot 3 ja 4) ja näin toteutetaan yhteenkuuluvuuden, rakkauden sekä arvonannon tarpeita. (ibid.)

5.5 Maslowin tarvehierarkian taso 5: itsensä toteuttamisen tarpeet

SDP lähtee liikkeelle periaateohjelmassaan 1999 oikeudenmukaisen maailman rakentamisesta. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta katsottuna puolueen julkilausutut vapauden, tasa-arvon ja solidaarisuuden tavoitteet kuuluvat selkeästi tarvehierarkiapyramidin huipulle, itsensä toteuttamisen tasolle, sillä vain vapaa ihminen voi toteuttaa itseään yhteiskunnassa, missä

toteutuvat sananvapaus, kokoontumisvapaus, yhdistymisvapaus sekä lehdistön vapaus (TH taso 5). (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.)

Itsensä toteuttamisen vaatimus ilmenee SDP:n periaateohjelmassa sanasta sanaan kappaleessa Oikeudenmukaiseen maailmaan, missä vaaditaan, että ”Jokaisella ihmisellä on oltava mahdollisuus toteuttaa itseään vapaasti ja tasavertaisesti.” (TH taso 5). (ibid.)

Sivistyksen kautta saavutettavat edellytykset toteuttaa itseään ja hallita omaa elämäänsä, nostavat SDP:n periaateohjelman esitykset Maslowin tarvehierarkian itsensä toteuttamisen tasolle (TH taso 5). (ibid.)

Vakaassa yhteiskunnassa ihmiset voivat elää SDP:n mukaan turvassa, suunnitella tulevaisuutta ja kehittyä (ibid). Näin toteutetaan Maslowin tarvehierarkian itsensä toteuttamisen ja ylittämisen tasoa (TH tasot 5 ja 6).

Ihmisten aineellisen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja sivistyksen (TH tasot 1, 2 ja 5) lisääntyminen riippuvat SDP:n mukaan talouden tuottavuudesta sekä sen oikeudenmukaisesta jakamisesta. Markkinataloutta tulee ohjata, jotta se palvelisi koko yhteiskuntaa ja kaikkia sen jäseniä. (ibid.)

Sosialidemokratia puolustaa ihmisyyttä, sillä sen mukaan ihmisarvo on itseisarvo, ei kauppatavara. Markkinoita on ohjattava kansanvaltaisesti niin, että demokratia ja talous tukevat toisiaan. Sosialismin arvoihin kuuluu se, että yhteiskunnalla on oikeus vaikuttaa tuotantovälineistä saatavaan hyötyyn, sijoittumiseen ja omistukseen. Kun tähän vielä lisätään se, että työntekijöillä ja kuluttajilla on oltava mahdollisuus vaikuttaa tuotannon ja talouden kehitykseen, niin voidaan todeta, että Maslowin tarvehierarkian viides taso, itsensä toteuttamisen taso alkaa melko lailla olla täytetty, mikäli ihmisillä on todelliset mahdollisuudet vaikuttaa elämäänsä (TH taso 5). (ibid.)

Yksilön itsensä kehittäminen sekä osallisuuden lisääminen toteutuvat sosialidemokraattien mukaan hyvinvointiyhteiskunnassa toteutettavalla politiikalla, samalla kun yhteiskunnan rakenteet ovat yksilön nousun portaita. Näin Maslowin tarvehierarkiaa toteutetaan kirjaimellisesti, kun fyysisten tarpeiden tyydyttämisestä siirrytään turvallisuuden tarpeiden tyydyttämiseen, ja siitä jälleen ylöspäin tarvehierarkiassa. Inhimilliset voimavarat voidaan vapauttaa nostamalla yhteiskunnan sivistystasoa ja osaamista, joiden perustana puolestaan ovat tasavertaiset koulutusmahdollisuudet. Valtion ja kuntien tehtävänä on turvata tasa-arvo ja hyvinvointi, jolloin julkisten palveluiden saatavuus siirtyy yhteiskunnan vastuulle. Jotta

markkinavoimien ylivaltaa voitaisi rajoittaa, tulee julkista säätelyä harjoittaa, samoin sopimista työmarkkinoilla, ja täydentää markkinoita tuotantovälineiden yhteisöllisellä omistuksella. Näissä ohjelman kohdissa painotetaan sekä yksilön voimavarojen vapauttamista ja sivistystason nostamista, kuin myös yhteisöllistä vastuuta, eli Maslowin yhteenkuuluvuuden tarpeiden ja itsensä toteuttamisen tarpeiden tyydyttämistä. (TH tasot 3 ja 5.) (ibid.)

Ihmisen perusoikeuksiin kuuluvat sosialidemokraattien mukaan mahdollisuus itsensä kehittämiseen ja kulttuurista nauttimiseen (TH taso 5). Yksilölle työ on toimeentulon lähde sekä toimintaa perheen ja yhteisön hyväksi – ja parhaimmillaan se antaa ihmiselle mahdollisuuden kehittää itseään (TH taso 5). (ibid.)

Toisaalta työn tarkoituksena todetaan olevan tavaroiden ja palveluiden tuottaminen ihmisten tarpeisiin, ei itsensä toteuttaminen tai itsen ylittäminen (TH tasot 5 tai 6). Periaateohjelma kuitenkin jatkaa, että yksilölle työ on toimeentulon lähde sekä toimintaa perheen ja yhteisön hyväksi – ja parhaimmillaan se antaa ihmiselle mahdollisuuden kehittää itseään (TH taso 5). Voidaan siis kysyä mitä se pahimmillaan tekee ihmiselle? Millaista on vieraantunut työ, missä työntekijä ei näe työnsä tuloksia, eikä pysty vaikuttamaan työprosessiin? Työ luo sosialidemokraattien mukaan yhteiskunnallista vaurautta, kasvattaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa (TH 6. taso)

Vasemmistoliitto lähtee periaateohjelmassaan liikkeelle vasemmiston uudistavasta voimasta ja universalismista, yltäen näin jo otsikossaan sekä Maslowin tarvehierarkian kuudennelle, universaalille tasolle, että viidennelle, itsensä toteuttamisen tasolle vaatimalla liikkeeltä uudistavaa otetta. Muutenkin sen ote yhteenkuuluvuuden ja yhteisvastuun (TH tasot 3 ja 4) korostamisessa nousevat vahvasti esille. Sen tavoitteena on vapauttaa ihmiskunta sodasta, sorrosta, puutteesta ja eriarvoisuudesta, ja keinona tähän mainitaan ihmiskunnan tietoinen kestävän kehityksen tie. Tavoitteen mukaisessa yhteiskunnassa jokainen yksilö voi elää vapaana ja kehittää itseään (TH tasot 5 ja 6), rajoittamatta muiden vapautta. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019.)

Vasemmistoliitto nostaa perusarvoikseen tasa-arvon, vapauden ja kestävän kehityksen, jotka muodostavat kokonaisuuden, ja jotka voivat toteutua vain demokraattisessa yhteiskunnassa. Esteenä tasa-arvon toteutumiseksi on suuriin tulo- ja varallisuuseroihin ja omistamiseen perustuva valta, eli itsekkyyden (TH tasot 5 ja 6). Ihmisen vapauden Vasemmistoliitto näkee

ihmisen oikeutena ja mahdollisuutena itsensä toteuttamiseen ja luovuuteen (TH tasot 5 ja 6). Vapauden esteenä Vasemmistoliitto näkee omien lakiensa mukaan toimivan talouden. (ibid.)

Edellä mainittuja perusarvoja, tasa-arvo, vapaus ja kestävä kehitys, voidaan edistää vain demokratiassa, jossa jokaisella ihmisellä on oikeus poliittiseen toimintaan. Demokratia näyttäytyy Vasemmistoliitolle sivistyneen kansalaisyhteiskunnan välttämättömänä toimintatapana, jonka tulee ulottua niin talouteen, työelämään, kuin myös kansainväliseen toimintaan. Kun demokraattisen päätöksenteon on Vasemmistoliiton mukaan perustuttava tasa-arvoisiin osallistumismahdollisuuksiin, ”jossa toteutuu kaikkien ihmisten osallisuus ja kaikista herruuden muodoista vapaa avoin keskustelu”, niin voimme löytää sekä vaatimuksen, että edellytykset Maslowin tarvehierarkian viidennen ja kuudennen tason toteutumiseksi. (ibid.)

Globaali kapitalismi rikkoo Vasemmistoliiton mukaan ihmisten ja kansojen välistä yhteyttä, veljeyttä ja solidaarisuutta, joka perustuu vahvistuvaan ihmiskuntatietoisuuteen. Tämä puolestaan yksilötasolta yhteisölliseksi muutettuna tarkoittanee ihmisen ja yhteisön tulemistä tietoisiksi itsestään ja asemastaan, ja näin kasvavan toteuttamaan itseään, ja lopulta ylittämään itsensä (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

Vasemmistoliitto esittää, että jokaisen on voitava kehittää itseään ja sivistyä. Jokaisen mahdollisuus virikkeelliseen, henkisesti rikastuttavaan ja sosiaalisesti palkitsevaan elämään on turvattava. Sivistys, luova työ ja kulttuurinen lukutaito nähdään tärkeänä osana sivistystä (TH taso 5). (ibid.)

Sosialistisen ajatteluperinteen mukaan ”otetaan huomioon ihmisten todellisen vapauden ja demokraattisten vaikutusmahdollisuuksien yhteys varallisuuden ja tulojen jakautumiseen” (ibid). Näin ollen liberalismiin korostamat yksityiseen omistamiseen liittyvät oikeudet ja vallankäyttö nähdään ristiriidassa ihmisten todelliselle vapaudelle (TH taso 5).

Vasemmistoliitto toteaa periaateohjelmansa lopussa, että ihmiskunnan historia on vasta alussa – yksi yhteinen ihmisten maailma on muodostumassa, vaikkakin vieraantuneessa muodossa (TH tasot 5 ja 6). Globaalit ympäristöuhat ja globaalikapitalismi ovat uhkia, jotka koskettavat kaikkia. Vasemmistoliitto uskoo, että ihmiset ovat järkiolentoja, jotka pystyvät muuttamaan käyttäytymistään (TH tasot 5 ja 6). Uusi aikakausi näyttäytyy Vasemmistoliitolle kolmannen vasemmiston tienä, joka ylittää puoluerajat punavihreän ajattelun ja toiminnan avulla. Jälleen yhteiskunnalla on vastuu luoda olosuhteet, ”joissa jokainen ihminen voi elää täyttä elämää, käyttää täysimääräisesti kykyjään ja olla aktiivinen osallistuva kansalainen” (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

5.6 Maslowin tarvehierarkian taso 6: itsensä ylittämisen tarpeet

Tällä tarvehierarkian tasolla on tarkoitus löytää sellaisia tekijöitä, jotka viittaavat SDP:n ja Vasemmistoliiton periaateohjelmissa sekä yksilötasolla itsensä ylittämiseen, että kollektiivisesti paremman maailman luomiseen, missä vapaus, veljeys ja tasa-arvo voisivat toteutua.

Ihmisen perusoikeuksiin kuuluvat sosialidemokraattien mukaan mahdollisuus itsensä kehittämiseen ja kulttuurista nauttimiseen (TH taso 6).

SDP asettaa ihanteeksi sen, että jokainen ihminen toimii tällöin omien kykyjensä mukaisesti yhteisen hyvinvoinnin puolesta. Tästä voimme jo löytää Maslowin itsensä ylittämisen näkökulman, altruistisen ihmiskuvan, missä yksilö antaa yhteisölle sen mihin hän kykenee, eikä vaadi omaa osaansa enempää. Samalla periaateohjelmassa huomautetaan, että ympäristöstä ja jokaisesta ihmisestä pidetään huolta, toisin sanoen ihminen on osa luontoa, ei luomakunnan herra tai kuningas, joka alistaa ja riistää luonnonvaroja (TH taso 6). (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.)

Oikeuksien ja vastuun tasapainosta syntyy SDP:n mukaan oikeudenmukaisuus, joka puolestaan toteutuu yhteiskunnassa, missä demokratia, solidaarisuus ja yhteisvastuu vallitsevat. Seuraavaksi sosialidemokratian ihanteet ja tavoitteet määritellään näkyvissä olevia mahdollisuuksia korkeammiksi. Tästä voi vetää suoran yhtäläisyyden Maslowin tarvehierarkian ylimmälle, itsensä ylittämisen, tasolle. Siinäkin tavoitteet eivät ole näkyvillä arkielämän tasolla, vaan vaativat jokaiselta henkistä kasvua sekä itsekkään egon ylittämistä. On varsin mielenkiintoista huomata, että poliittinen puolue määrittelee unelmien, tahdon ja poliittisen toiminnan muuttavan todellisuuden kohti edellä mainittuja ihanteita. (TH taso 6.) (ibid.)

Kun Forssan puoluekokous 1903 hyväksyi sosialistisen ohjelman, sanoutui se samalla myös irti aseellisesta voimankäytöstä yhteiskunnallisen muutoksen toteuttamisessa. Viime mainitun voi ymmärtää merkittävänä askeleena henkisesti korkeampitasoisemman yhteiskunnan rakentamiseksi, sillä sotaa ja väkivaltaa ei nähty clausewitziläisittäin politiikan jatkeena, vaan ihmisten tuli kasvaa henkisesti konfliktien väkivaltaisten ratkaisutapojen yläpuolelle, toisin

sanoen toteuttaa sekä yksilötasolla, että yhteiskunnassa Maslowin tarvehierarkian itsensä ylittämisen tasoa. (TH taso 6.) (ibid.)

Maslowin tarvehierarkiassa nousee itsensä ylittämisen tasolle, kun todetaan, etteivät ihmiset solidaarisessa yhteiskunnassa ”käytä toisiaan tai yhteiskuntaa hyväkseen itsekkäiden pyrkimysten toteuttamiseksi.” Solidaarisuus nähdään vielä edellä mainittua paljon laajempänä ja syvempänä, kun aikaperspektiivi asetetaan ylisukupolviseksi (TH taso 6). Tämä konkretisoituu varsinkin suhtautumisessa luontoon, jonka osana ihminen nähdään. Kestävä kehitys ja ympäristöystävälliset tuotantomenetelmät nähdään keinoina kantaa ylisukupolvinen vastuu ympäristöstä. (ibid.)

SDP:n tarkastellessa maailmanlaajuisia ongelmia, kuten nälänhätää ja ihmisten sortoa, se on sorrettujen puolella sortajaa vastaan. Tällä tavoin käännetään epätoivo toivoksi yhteisvastuusta ja itsekäs eduntavoittelu hengen ja solidaarisuuden juhlaaksi (TH taso 6). Maailmanlaajuinen solidaarisuus määritellään internationalismiksi, joka on solidaarisuutta sorrettujen hyväksi. Se on myös rauhantyötä, sillä maailmaa ei sosialidemokraattien mukaan saa hallita rahan eikä aseiden valta. Kaiken kaikkiaan solidaarisuus ja varsinkin sen kansainvälinen ulottuvuus kohottavat ihmisen henkisen toiminnan Maslowin tarvehierarkian kuudennelle, itsensä ylittämisen tasolle. (ibid.)

Vakaassa yhteiskunnassa ihmiset voivat sosialidemokraattien mukaan elää turvassa, suunnitella tulevaisuutta ja kehittyä. Näin toteutetaan Maslowin tarvehierarkian itsensä toteuttamisen ja ylittämisen tasoa. Avoimessa ja vuorovaikutteisessa maailmassa kulttuurit rikastuttavat toisiaan, ihmiset pääsevät kansallisista ennakkoluuloistaan ja kasvavat kulttuurikansalaisiksi, jotka elävät monikansallisissa yhteisöissä (TH tasot 5 ja 6). Tällöin sodan ja konfliktin mahdollisuudet pienenevät, kun solidaarisuus ja ymmärrys lisääntyvät. Hengen laiskuus, välinpitämättömyys ja oman edun tavoittelu muuttuvat vieraisiksi, sillä ”Jokaisella on vastuu kykyjensä mukaan ottaa selvää ja osallistua, puuttua tapahtumien kulkuun.” (TH taso 6.) (ibid.)

Demokratia, kansanvalta, nähdään monikerroksisena. Kun ihminen voi vaikuttaa lähiympäristöönsä kansalaisena ja äänestäjänä, palveluiden käyttäjänä ja työntekijänä, kuluttajana ja asuinyhteisön jäsenenä, näkevät sosialidemokraatit, että toiminta yhteisöissä ja verkostoissa, kunnissa ja alueellisesti, Euroopassa ja koko maailmassa vahvistaa demokratiaa. Kyseinen toiminta maailmankansalaisena toteuttaa Maslowin tarvehierarkian itsensä ylittämisen tasoa. (ibid.)

Yhteenkuuluvuuden tunne globaalisti voidaan nähdä Maslowin tarvehierarkian kolmannen tason tarpeena, samoin kuin itsensä ylittämisen tason toimintana kansainvälisellä tasolla. Työn tarkoituksena todetaan olevan tavaroiden ja palveluiden tuottaminen ihmisten tarpeisiin, ei itsensä toteuttaminen tai itsen ylittäminen. Työ kuitenkin myös luo sosialidemokraattien mukaan yhteiskunnallista vaurautta, sekä kasvattaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa (TH taso 6). (ibid.)

Universaali (TH taso 6) taso saavutetaan sosialidemokraattien tavoitteissa kansainvälisessä ammattiyhdistys- ja sopimustoiminnassa. Koska työsuhte ei heidän mielestään saa olla alistussuhde, on työntekijän saatava osansa työn tuloksista, talouden kasvusta ja hyvinvoinnista. (ibid.)

Yhteiskunnallisena ihanteena sosialidemokraateilla on alistamisesta vapaa, humaani ja suvaitseva oikeudenmukainen altruistinen maailma, missä erilaiset kulttuurit tai yhteiskuntien kehitysvaiheet ovat osa kehitystä. Vapaus, tasa-arvo, solidaarisuus ja rauha kuuluvat jokaiselle ja kaikkialla maailmassa (TH taso 6). (ibid.)

Vasemmistoliitto lähtee periaateohjelmassaan vuodelta 2007 liikkeelle vasemmiston uudistavasta voimasta ja universalismista, yltäen näin jo otsikossaan sekä Maslowin tarvehierarkian kuudennelle, universaalille tasolle, että viidennelle, itsensä toteuttamisen tasolle vaatimalla liikkeeltä uudistavaa otetta (TH taso 6). Sen tavoitteena on vapauttaa ihmiskunta sodasta, sorrosta, puutteesta ja eriarvoisuudesta, ja keinona tähän mainitaan ihmiskunnan tietoinen kestävä kehityksen tie. Tavoitteen mukaisessa yhteiskunnassa jokainen yksilö voi elää vapaana ja kehittää itseään (TH tasot 5 ja 6), rajoittamatta muiden vapautta. Demokraattinen ja tasa-arvoinen yhteiskunta on sekä Suomen, että koko maailman ihanne, missä luonto ja luonnonvarojen ehtyminen otetaan huomioon. Rauha, ihmisoikeudet ja solidaarisuus nostavat arvoina toiminnan Maslowin kuudennelle tasolle. (<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019.)

Vasemmistoliitto nostaa perusarvoikseen tasa-arvon, vapauden ja kestävä kehityksen, jotka muodostavat kokonaisuuden, ja jotka voivat toteutua vain demokraattisessa yhteiskunnassa. Tasa-arvo, joka on Vasemmistoliiton kaiken ajattelun ja toiminnan lähtökohta, on järjen ja sydämen mitta, jonka avulla otetaan kantaa asioihin (Maslowin itsensä ylittämisen 6. taso edellyttää loogisen järjen ylittämistä, joten sydämen politiikka lienee oiva keino tähän).

Esteenä tasa-arvon toteutumiselle on suuriin tulo- ja varallisuuseroihin ja omistamiseen perustuva valta, eli itsekkyyden (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

Ihmisen vapauden Vasemmistoliitto näkee ihmisen oikeutena ja mahdollisuutena itsensä toteuttamiseen ja luovuuteen (TH tasot 5 ja 6). Vapauteen liittyvät yhteisöllinen vastuu ja solidaarisuus, mikä tarkoittaa jokaisen yksilöllisyyden ja koskemattomuuden kunnioittamista. Ihmisten vapaus nähdään historiallisena sorrettujen ja alistettujen unelmana, joka on saanut ihmiset yhdessä toimimaan yhteiskunnan muutoksen puolesta. Vapauden esteenä Vasemmistoliitto näkee omien lakiansa mukaan toimivan talouden. (ibid.)

Kestävän kehityksen vaatimus ylittää sukupolvien rajat (TH taso 6), sillä se on tulevien sukupolvien elinehto. Kestävän kehityksen uhkina mainitaan kehitys- ja tuloerot, luonnonvarojen rajallisuus ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Toimiminen näitä vastaan edellyttää valtioiden rajat ylittävää yhteistoimintaa (TH taso 6). (ibid.)

Maailmanlaajuinen solidaarisuus perustuu vahvistuvaan ihmiskuntatietoisuuteen, mikä yksilötasolta yhteisölliseksi muutettuna tarkoittanee ihmisen ja yhteisön tulemistä tietoiseksi itsestään ja asemastaan, ja näin kasvavan toteuttamaan itseään, ja lopulta ylittämään itsensä (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

Arvolähtöinen politiikka nähdään välttämättömänä edellytyksenä eriarvoistavan kapitalistisen kehityksen torjumiseksi. Näin luodaan Vasemmistoliiton mukaan tulevaisuuden uskoa ja luottamusta. Koska globaalikapitalismissa pääomalla ei ole isänmaata, on liberaali talouspolitiikka lisännyt eriarvoistumista, osattomuutta, syrjäytymistä, sekä tulo- ja varallisuuseroja. Tämä kehitys on myös rapauttanut luottamusta demokratiaan. Itsekkyden politiikka kohtaa solidaarisuuden vaatimuksen. (TH tasot 3 ja 6.) (ibid.)

Vasemmistoliitto esittää, että jokaisen on voitava kehittää itseään ja sivistyä. Jokaisen mahdollisuus virikkeelliseen, henkisesti rikastuttavaan ja sosiaalisesti palkitsevaan elämään on turvattava (TH tasot 5 ja 6). Heikommassa asemassa olevia on tuettava (TH taso 3). Yhdenvertainen yhteiskunta edellyttää syrjinnän poistamista (TH taso 6). Jokaisen oikeus omaan kulttuuriin muistuttaa myös Maslowin 6. tasoa, sillä oman kulttuurin nostaminen toisten yläpuolelle on itsekästä/nationalistista. Sivistys, luova työ ja kulttuurinen lukutaito nähdään tärkeänä osana sivistystä (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

Ympäristötietoinen Suomi toteuttaa Vasemmistoliiton mukaan Maslowin 6. tasoa, sillä toimimalla kollektiivisesti hyvän jakamiseksi ja auttamalla muita, kyetään turvaamaan elinolot

myös tuleville sukupolville. Arjen politiikassa vastuulliset kulutus- ja ostopäätökset toteuttavat tätä yksilötasolla. (ibid.)

Vasemmistoliiton mukaan kestävän kehityksen vaatimus ylittää sukupolvien rajat (TH 6 taso 6), sillä se on tulevien sukupolvien elinehto. Kestävän kehityksen uhkina mainitaan kehitys- ja tuloerot, luonnonvarojen rajallisuus ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Toimiminen näitä vastaan edellyttää valtioiden rajat ylittävää yhteistoimintaa (TH taso 6). Maailmanlaajuinen solidaarisuus perustuu vahvistuvaan ihmiskuntatietoisuuteen, mikä yksilötasolta yhteisölliseksi muutettuna tarkoittanee ihmisen ja yhteisön tulevista tiedoisiksi itsestään ja asemastaan, ja näin kasvavan toteuttamaan itseään, ja lopulta ylittämään itsensä (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

Ohjelmansa lopuksi Vasemmistoliitto toteaa, että ihmiskunnan historia on vasta alussa – yksi yhteinen ihmisten maailma on muodostumassa, vaikkakin vieraantuneessa muodossa (TH tasot 5 ja 6). Globaalit ympäristöuhat ja globaalikapitalismi ovat uhkia, jotka koskettavat kaikkia. Vasemmistoliitto uskoo, että ihmiset ovat järkiolentoja, jotka pystyvät muuttamaan käyttäytymistään (TH tasot 5 ja 6). Uusi aikakausi näyttäytyy Vasemmistoliitolle kolmannen vasemmiston tienä, joka ylittää puoluerajat punavihreän ajattelun ja toiminnan avulla. Jälleen yhteiskunnalla on vastuu luoda olosuhteet, ”joissa jokainen ihminen jokainen ihminen voi elää täyttä elämää, käyttää täysimääräisesti kykyjään ja olla aktiivinen osallistuva kansalainen” (TH tasot 5 ja 6). (ibid.)

YK:n peruskirjan ja ihmisoikeuksien julistuksen kunnioittaminen sekä YK:n vuosituhattulistuksen tavoitteiden toteuttaminen voidaan nähdä universalismin aatteen vahvana vaatimuksena, ja näin ollen Maslowin 6. tason tavoitteina. (ibid.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Aivan kuten Platonin luolavertauksessa, missä ihmiset ovat kahlehdittuina luolan seinämään, ja näkevät vain objektien varjokuvat luolan seinällä, samoin tapahtuu myös koulutuksessa ja työelämässä, missä toteutetaan piilo-opetussuunnitelmaa (Broady 1986), jonka tarkoituksena on valikoida ihmisiä yhteiskunnallisiin asemiin, ylläpitää vallitsevia valtasuhteita, työnjakoa ja yhteiskuntajärjestystä, sekä tuottaa niitä kvalifikaatioita, joita työmarkkinat tarvitsevat. Näiden metaforien yhtäläisyys on siinä, että niiden kautta toteutetaan indoktrinaatiota, mikä tarkoittaa tietojen jakamista ihmisille niin, etteivät he huomaa sen tarkoituksenmukaisuutta: tarkoitus on pitää ihmiset henkisesti alaikäisinä, jotta he eivät heräisi unestaan, eivätkä kyseenalaistaisi vallitsevaa järjestelmää.

Abraham Maslow on tuonut päivänvaloon tämän kysymyksen esittämällä, että ihmisen luonnollinen tarve on kasvaa itsensä toteuttamisen jälkeen itsen ylittämisen tasolle, transpersoonalliselle tasolle. Tällä tasolla ei enää ole itsestä egoa, joka määrittelee ihmisen toiminnan motiivin, vaan tällainen henkilö toimii altruistisesti toisia auttaen. Ihminen on irrottautunut häntä sitovista kahleista ja noussut henkisessä kehityksessään ymmärtämään ja näkemään asioiden oikean laidan. Kollektiivisella tasolla tämä tarkoittaa oman viiteryhmän aseman tiedostamista sekä maailmanlaajuisen solidaarisuuden ja veljeyden toteutumista.

Tarvehierarkian alemmat tasot (fyysiset, turvallisuuden, yhteenkuuluvuuden, arvonannon ja itsensä toteuttamisen tarpeet) kuuluvat Maslowin mukaan fyysisen maailman tasolle, ja näin ollen sieltä lähtevät dominoivat motiivit ovat vielä itsekkään, egoistisen ihmisen tarpeita. Toisin sanoen, vaikka ihminen laittaa kolehdin lipaskeräykseen, jolla autetaan katastrofin uhreja, niin hän tekee sen saadakseen itselleen hyvän olon, synninpäästön. Sen sijaan itsekkyyden ylittänyt ihminen ”on nähnyt valon”, hän ”on käynyt luolan suulla”, ja ymmärtää kuinka hän on osa kokonaisuutta, eikä voi enää toimia itseään ja kokonaisuutta vastaan. Havaitsemiaan toisten ihmisten aiheuttamia ristiriitoja hän ei pyri ratkaisemaan väkivallalla, sillä väkivalta tuottaa aina uutta väkivaltaa. Tällainen ihminen ei itse asiassa reagoi ympäristöön, vaan hänen toimintansa on aktiota. Ymmärtääkseen edellä sanotun, on huomattava, että luolan seinään kahlehdittu ihminen (Platonin luolavertausta lainataksemme), joka näkee luolan seinään heijastuvat varjot objekteista, saattaa keskustella toisen ihmisen kanssa vain näistä kuvajaisista, ei itse objekteista, saati sitten objektien ideoista.

Kollektiiviselle tasolle siirryttäessä voimme havaita muutokset, jotka jo Alexis Stenvall, alias Aleksis Kivi (1834-1872) piirsi tajuntaamme *Seitsemässä veljeksessä* 1870: suomalaiset tulivat metsästä ja oppivat lukemaan – heistä alkoi kehkeytyä sivistyskansa. Tätä jatkumoa edusti työväestön itsetietoisuuden herääminen 1800-luvun lopulla raittiusaatteen ja wrightiläisen työväenliikkeen sytyttäminä. Suomen työväki oli herännyt. Kollektiivinen tietoisuus ja voimantunto mitattiin yleislakossa 1905. Sen seurauksena syntyi yksikamarinen eduskunta, ja suomalainen nainen nostettiin täysivaltaiseksi kansalaiseksi, zoon politicon, miehen rinnalle.

Venäjän tsaari ei suinkaan katsonut suopeasti demokratian kehittymistä Suomessa, vaan hajotti parlamentin useasti. Divide et impera, eli Hajota ja hallitse toimi. Kun hallittavat jaetaan etupiireittäin ryhmiin ja sitten kiihotetaan toisiaan vastaan, ei pääse syntymään sellaista ryhmittymää, joka kykenisi haastamaan vallanpitäjän, eli tässä tapauksessa tsaarin.

Leivästä oli pulaa 1917, kansa oli kaduilla ja lakkoili. Toisilla oli ruokavarantoja, mutta niitä ei jaettu kansalle. Edellinen talvi oli poikkeuksellisen kylmä, ja ruokavarannot olivat vähissä muuallakin Euroopassa (<http://itsenaisyyys100.fi/pakkanen-paukkui-ja-ruokapula-pahenitalvella-1917/> luettu 17.4.2019). Oli selvää, että kansa oli tyytymätön uudistusten vesittämiseen 1900-1917 sekä ruokahuollon epäonnistumiseen. Ratkaisuna nähtiin punakaartin liikekannallepano 27.1.2018, vastineena suojeluskuntien johtajan C.G.E. Mannerheimin julistukselle asettaa suojeluskunnat senaatin armeijaksi 25.1.2018. Suomi itsenäistyi traagisen sisällissodan – luokkasodan – kautta. Osa suomalaisista vasemmistolaisista pakeni Venäjälle ja perusti kommunistisen puolueen. Syntyi selkeä suomalainen vallankumouksellinen retoriikka.

Kun aiemmin työväenpuolue ja sosialidemokraatit olivat tavoitelleet parlamentaarisin keinoin kansalaisoikeuksia työväestölle, niin nyt siipeensä ottanut leniniläinen luokkataisteluideologia sai tulta Moskovasta. Vastaus kapitalistien riistoon ja porvarien hännystelijöihin, sosialidemokraatteihin, oli aseellinen vallankumous. Tämä vastakkainasettelu jatkui aina toiseen maailmansotaan asti, jolloin kansan rivit saatiin yhdistettyä. 1920- ja 1930-lukujen henkisestä kehityksestä on vaikea sanoa mitään positiivista, jollei sitten ole indoktrinaatio-opin kannattaja.

Toisen maailmansodan jälkeen alkoi uusi aurinko paistaa – monelle se henkilöityi ”setä aurinkoisena”, eli Stalinina. Jälleen voi nähdä Platonin luolavertauksen oivallisuuden, sillä monet joko kieltäytyivät uskomasta, tai sitten vain sulkiivat silmänsä Stalinin terrorilta ja keskityslireiltä. Suomalaiseen politiikan kenttään tulivat vahvasti mukaan SKDL ja

kommunistit. Koko ilmapiiri muuttui, kun fasistiset järjestöt kiellettiin. Kollektiivisesti politiikassa oltiin tietysti vielä luolatasolla. Toisin sanoen: reagoitiin vastustajan toimintaan asettamalla kova kovaa vastaan. Kehitys ei ollut saavuttanut tarvehierarkian korkeimpia tasoja.

Suomalainen yhteiskunta kehittyi ja vaurastui punamultahallitusten aikakauden aikana. Kuten puolueohjelmistakin voi lukea, Suomi muuttui, vaurastui ja sivistyi. Sotakorvausten maksamisen myötä teollisuus kehittyi ja idänkauppa kukoisti. Talouskasvun myötä oli myös jaettavaa, mikä näkyi puolueiden ohjelmissa vaatimuksina vaurauden tasaisemmasta jaosta ja pankkien ja suuryritysten sosialisoinnista.

Suomen työväenpuolueen ensimmäisessä yleisohjelmassa vuodelta 1899 puhuttiin työväestön yhteiskunnallisesta vapauttamisesta. Köyhälistö, työväki järjestäytyi vaatimaan kansalais- ja ihmisoikeuksia, kuten äänioikeutta ja maksuttomia oikeudenkäyntipalveluja. Kyse oli leivästä, selviytymisestä joka päiväisessä elämässä, eli Maslowin tarvehierarkian ensimmäisestä tasosta.

Kun Suomen työväenpuolue kokoontui seuraavan kerran vuonna 1903, muuttui nimen lisäksi (Sosialidemokraattinen Puolue Suomessa, SDP) lisäksi tavoite saada köyhälistö kohotettua sille tasolle, että se tajuaa asemansa ja tulee henkisesti taistelukykyiseksi. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta muutos on merkittävä, sillä aiempi taso fysiologisten tarpeiden tyydyttämiseksi ja vapauden saavuttamiseksi, muuttui nyt oman aseman ymmärtämiseksi, eli yhteenkuuluvuuden ja arvonnannon tarpeiden tyydyttämiseksi. Nämä voidaan tulkita tarvehierarkian kolmanneksi ja neljänneksi tasoksi.

Suomen Kommunistinen Puolue, SKP, toi vahvasti esille vuonna 1918 Maslowin viidennen tason politiikassa, eli kollektiivisen itsensä toteuttamisen tason negatiivisen puolen: me tiedämme mikä on teille oikein. Yksilötasolla tätä voisi verrata itsemurhaiskujen tekijöihin: itsensä pommilla räjäyttävät extremistit todella uskovat pääsevänsä taivaaseen ja tekevänsä oikein. Uhrin ja uhrautumisen poliittisuuden ymmärtäminen avautuu Maslowiin tutustumalla.

Suomen poliittiselle näyttämölle astuu Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, SKDL, vuoden 1949 yleisohjelmallaan. Puolue oli jo saavuttanut eduskunnassa suurimman puolueen aseman, joten sen painoarvo suomalaisessa politiikassa oli suuri. SKDL käytti saman tyyppistä retoriikkaa kuin SKP vuonna 1918 siinä mielessä, että se määritteli mikä on oikeaa politiikkaa ja mikä väärää: ystävällinen suhtautuminen Neuvostoliittoon oli oikein, toisin toimiminen väärin. Toinen huomio liittyy puhdistavaan ja luovaan kulttuuritaisteluun, millä kulttuurielämä vapautetaan suurpääoman holhouksesta. Nyt oltiin jo päästy tarkentamaan mitä työväestön

holhouksen alaisella asemalla saatettiin ymmärtää: suurpääoman valtaa, joka on esteenä kansakunnan henkisellet kasvatukselle.

SDP oli vuoden 1952 yleisohjelmassaan jättänyt jo taakseen fysiologiset tarpeet, ja keskittyi pohtimaan sitä, kuinka onni, vapaus, sisäisesti rikas elämä, henkisesti vapaa elämä sekä taloudellisesti vapaa elämä voitaisi toteuttaa. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta ohjelmassa ollaan jo sillä tasolla, että toteutuakseen sosialistinen yhteiskunta vaatii jäseniltään korkeaa sosiaalieettistä tasoa, siis henkistä kasvua ymmärtämään oman ja yhteisen edun yhtenevyyden ylittämällä itsekkään itsensä toteuttamisen tason, jolla vielä toteutetaan egoistisia tarpeita.

SKP on vuonna 1957 tehnyt valtavan muutoksen vuoden 1918 egoistisesta opportunistisesta asenteesta pohtien nyt ihmisten tarpeiden tyydyttämistä ja vapaata kehitystä. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta jää vielä hieman auki mitä puolue tarkoitti ihmisten kasvavilla tarpeilla, joten olen tulkinnut tämän niin, että kun kansakunta kohoaa henkisesti, niin myös sen henkiset tarpeet kasvavat.

SKDL:n mukaan Suomi oli 1960-luvulla siirtymässä koulutusyhteiskuntaan. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta tarkasteltuna oltiin siirtymässä siis neljännelle tasolle, eli arvonannon ja kouluttautumisen tasolle. Toisaalta puolue totesi rikkauksien keskittyneen harvojen käsiin, ja tämän olevan syynä yhteiskunnan demokratiavajeelle ja ihmisten syrjäytymiselle.

SKP näki sosialismin jo koittavan luonnon lain tavoin vuonna 1969, kunhan vain ihmiset välittömästi tuntevat sosialismin välttämättömyyden. SKP:n mukaan sosialismi poistaisi työttömyyden ja sosiaalisen turvattomuuden ja vapauttaisi ihmisen henkisesti ja moraalisesti rahan vallasta. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta tarkasteltuna ajatus edustaa puhtaimmillaan itsensä ylittämisen tasoa, sillä työtä kyllä vielä tehdään ja rahaa käytetään, mutta ne eivät ole itseisarvo eivätkä välineitä toisten alistamiseen.

SKP:n vuoden 1972 ohjelma voidaan Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta katsottuna nähdä oikeastaan taantumana vuoden 1969 ohjelmaan verrattuna. Suomen ja muiden maiden kommunistipuolueiden satelliittisuus suhteessa Moskovaan tulee esille siinä, että tunnustetaan vain yksi totuus ja auktoriteetti. Enää ei luoteta ihmisten välittömään sosialismin tuntumaan, vaan yhteiskunnallisen muutoksen tuli tapahtua kollektiivisesti – Neuvostoliiton kommunistisen puolueen johdolla, vaikkei sitä suoraan sanottukaan.

SKDL jatkoi vuoden 1973 ohjelmassaan Maslowin tarvehierarkian neljännellä tasolla, eli puhui arvonannon ja koulutuksen tarpeiden tyydyttämisestä. Tieteen ja tekniikan avulla ajateltiin korjattavan monet yhteiskunnan epäkohdat. Puuttui vain siirtyminen talousjärjestelmässä sosialismiin, niin kaikki ongelmat olisi ratkaistu ja veljeys ja solidaarisuus toteutuneet.

Vuoteen 1978 mennessä SDP oli jo ehtinyt miettiä 25 vuotta maailman menoa edellisen ohjelman jälkeen, joten siirtyminen 1980-luvulle näytti puolueen silmissä suomalaisen lintukodon päättymiseltä ja kansainvälisyyden aikakauden alulta. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta siirtymä edusti kollektiivisen tietoisuuden nousua ylittämään isänmaapatriotismin kansainvälisyydellä ja solidaarisuudella. Todettiin, ettei kapitalismi pyri suinkaan tyydyttämään ihmisten tarpeita, vaan tuottamaan omistajille voittoa. Tämä rakenteellinen ristiriita on myös ihmisten vapauden ja henkisen kasvun esteenä. Ratkaisuna esitettiin koulutusta, jonka avulla ihmiset kasvaisivat solidaarisiin ihmissuhteisiin ja yhteisvastuulliseen päätöksentekoon. Näin saavutettaisiin Maslowin itsensä ylittämisen kuudes taso.

SKDL saavutti vuoden 1980 yleisohjelmassaan Maslowin tarvehierarkian täydennetyt version jo kokonaan, kun se totesi, että ”ihmisen tasapainoinen henkinen kasvu vaatii hylkäämään kylmän itsekeskeisen asennoitumisen, joka johtaa heikompien polkemiseen”. Keinona mainittiin kulttuuri, jonka tavoitteena on ”kansalaisten henkisten voimavarojen vapauttaminen toimintaan paremman elämäntavan puolesta.”

Myös SDP saavutti Maslowin tarvehierarkian ylimmän tason vuonna 1987, kun se yleisohjelmassaan painotti kansainvälistä solidaarisuutta, henkistä hyvinvointia, henkistä kasvua ja hyvää elämänlaatua. Näillä eväillä ei puolueen mukaan poljeta toisten ihmisten oikeuksia, vaan toteutetaan itsensä ylittämisen politiikkaa.

Vasemmistoliitto toi 1990 mukaan kokemisen maailman, sillä kokemisen kautta nähtiin olevan mahdollista löytää keinoja henkiselle kasvulle ja luonnosta vieraantumiselle. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta polku kulki arvonannon ja itsensä toteuttamisen kautta itsensä ylittämisen tasolle, ja lopulta ymmärrettäisiin mitä vieraantuminen tarkoittaa.

SKP löysi 1994 jälleen ihmisten tarpeet. Kun puolue painotti, ettei kapitalismia ohjaa ihmisten tarpeet, vaan lisäarvon anastaminen, on ristiriita ihmisten tarpeiden tyydyttämisen ja kapitalismin välillä ilmiselvästi sovittamaton.

Vasemmistoliitto toi 1998 esille maailmankansalaisuuden idean sekä pienen mukavuuden ja kohtuullisuuden. Oli lakattava uskomasta yhteen totuuteen, jota yhteiskunnan ylätasoilta ja yritysmaailmasta tarjoiltiin, ja kehityttävä täydeksi itsekseen, eli toteutettava itseään, kuten Maslowin tarvehierarkiassakin todetaan. Ylikansallisen tietoisuuden ja maailmankansalaisuuden ajatukset kolmannen vasemmiston ytimenä edustivat Maslowin tarvehierarkian ylintä, itsensä ylittämisen tasoa.

Vuoden 2004 ohjelmassa Vasemmistoliitto toi esille itsekkyyden politiikan, joka johtaa vahvojen menestykseen, köyhyyteen, kovien arvojen menestykseen sekä hyvinvointiyhteiskunnan rapautumiseen. Maslowin tarvehierarkian näkökulmasta kyse on itsekkyyden ja epäitsekkyyden ymmärtämisestä. Kun toimitaan vielä opportunistisesti, niin ei kyetä solidaarisuuteen.

Koska tämän tyyppistä pro gradu –työtä ei ole aiemmin tehty, niin olen joutunut tekemään omia arvioita, oikaisuja ja oletuksia vasemmistopuolueiden ohjelmien yhteenvedossa. Suurin tekijä on Suomen satavuotisen itsenäisyyden ajan historian ja työväenpuolueiden yleisohjelmien muuttuminen ja eläminen ajassa. Toisaalta maailma ympärillämme on muuttunut, toisaalta yhteiskuntaa on voitu muuttaa määrätietoisella politiikalla – joka tosin on usein vaatinut kompromisseja ja konsensusta. Suuri huomio viime vuosisadan aikana kiinnittyy Kommunistisen puolueen ”pehmenemiseen” ajan myötä, sillä kiväärin piipusta tuleva vallankumouksen oikeutus ei tuntunut enää sopivan talvisodan jälkeiseen Suomeen. Suomen kommunistit – tai ainakin kansandemokraatit – myönsivät myös sodan jälkeen, että työväenliike on saanut jotain hyvääkin aikaan, ja että reformipolitiikalla on puolensakin. Näin jälkikäteen näyttää surkuhupaisalta, tai jopa irvokkaalta, kommunistien Moskovan myötäily. Olivatko he itse niin typeriä, vai oliko vain kyse vallasta ja rahasta oman puolueen sisällä? Rahasta oli kyse siinä mielessä, että puolue sai rahoitusta Neuvostoliitosta, enkä minä ainakaan tiedä kenen taskuun ne rahat loppujen lopuksi menivät (Paastela 2003; Rentola 1997).

7 POHDINTA

Tämän tutkielman tarkoituksena on ollut tuoda esille Suomen työväenliikkeen, ja sitä edustaneiden vasemmistopuolueiden, Suomen työväenpuolueen, SDP:n, SKP:n, SKDL:n sekä Vasemmistoliiton, muutokset niiden julki lausumissa yleis- eli periaateohjelmissa Suomen työväenpuolueen perustamisesta 1899 lähtien, aina vuoteen 2007. Teoreettisena viitekehyksenä on käytetty psykologian puolelta tuttua Maslowin tarvehierarkiaa, missä esitetään ihmisen henkinen kasvu perustarpeiden tyydyttämisestä itsensä toteuttamiseen, ja lopulta itsensä ylittämiseen.

Uutta tässä työssä ovat sekä kyseisen tarvehierarkian ja puolueohjelma-analyysin yhdistäminen, että Maslowin täydennetyin ja tarkennetun tarvehierarkian esille tuominen – transpersoonallisesta psykologiasta kun ei oppikirjoissa juurikaan puhuta. Oma mielenkiintoni aiheeseen heräsi kahdella tavalla: ensinnäkin olen ollut mukana yhteiskunnallisessa toiminnassa koko ikäni, yli 40 vuotta, ja seurannut politiikkaa välillä aktiivisesti, välillä vain uutisista. Toiseksi, kun maisteriseminaarikollegani Samppo Puranen toi omassa tutkielmassaan esille transhumanismin, mielenkiintoni heräsi pohtimaan transhumanismin ja transpersoonallisuuden eroja. Abraham Maslowin, joka on ollut viime mainitussa aiheessa suunnannäyttävä, lisäksi löytyi myös häntä erinomaisesti kommentoinut psykologi, Mark E. Koltko-Rivera, jonka artikkelia vuodelta 2006 olen tässä työssä useasti lainannut.

Matka suomalaisuuden ja työväestön heräämisestä 1800-luvulta 2000-luvulle on ollut hyvin mielenkiintoinen ja uusia ajatuksia herättävä. Työväenpuolueet ovat koko olemassaolonsa ajan puhuneet henkisestä kasvusta, vapautumisesta ”henkisestä holhuunalaisuuden kahleista”. Mitä tällä vapautumisella on tarkoitettu, on pyritty löytämään vastaus näistä kahdestakymmenestä puolueohjelmasta. Kyse on porvarillisesta kasvatus-, koulutus- ja tiedotushegemoniasta. Tämän voi huomata vaikkapa siitä, ettei työväenlehdistöä enää juurikaan ole Suomessa. Yleisradiota lukuun ottamatta puolueetonta tai sellaista mediaa, joka ei ajaisi puhtaasti omistajiensa taloudellisia intressejä, on vaikea löytää. Kukapa purisi ruokkivaa kättä, tai sen lauluja laulat, kenen leipää syöt, ovat täysin ajankohtaisia lauseita 2000-luvulla. Suomi näyttää vaihtoehdottomalta ja kritiikittömältä maalta, mihin mahtuu vain yksi totuus.

Vasemmistopuolueiden, SDP:n ja Vasemmistoliiton, kohtalonkysymys onkin, kuinka ne onnistuvat välttämään sudenkuopan, minkä jatkuvan taloudellisen kasvun ideologia,

uusliberalismi, on saanut aikaan, ja kasvatettua uuden sukupolven, joka pyrkii kehittämään yksilöitä kohti altruistista ihmistä, joka ”ylittää itsensä” ja toimii koko maailman hyväksi. Tällainen ihmisen on maailmankansalainen, joka ymmärtää, että hänen oma etunsa on kaikkien etu – ja päinvastoin. Tässä humanistinen psykologia voi myös olla avuksi, kun etsitään niitä tekijöitä, mitkä yhdistävät ihmisiä, eikä keskitytä vain ihmisiä vaivaaviin ongelmiin ja neurooseihin.

Toinen merkittävä seikka tarkasteltaessa poliitikkoja – arjessa me kaikki olemme poliitikkoja – on se, että ihminen, joka on vielä itsensä toteuttamisen tasolla, toteuttaa opportunistista politiikkaa, so. hän etsii aina tilanteista omaa tai viiteryhmänsä etua, sen sijaan, että ylittäisi altruistiselle tasolle, ylittäisi itsensä, ja toimisi maailmankansalaisen tavoin veljeyden ja solidaarisuuden hengessä. Toinen ilmiö yksilötasolla ovat pakkotoiminnot, joita ihmisillä esiintyy, kun he ovat vielä itsensä toteuttamisen tasolla. Luonnollisesti he eivät itse ole niistä aina tietoisia, siksi ne ovatkin pakkotoimintoja.

Miksi olen käyttänyt esityksessä metaforia? Kysymykseen voi vastata lyhyesti. Siksi, ettei totuudesta voi puhua suoraan, vaan se on koettava. Koska kaikki käyttämämme sanat ovat arbitraarisia, mielivaltaisia symboleja, joilla viitataan johonkin sisältöön. Tällä tavoin minä näen selkeän analogian Platonin luolavertauksen ihmisten ja tämän päivän ”kadunmiehen” välillä. Mikäli joku meistä on päässyt henkisistä kahleistaan irti näkemään ja kokemaan valon luolan suulla, niin kuka häntä uskoisi? Kollektiivisellä tasolla on kyse indoktrinaatiosta, aivopesusta tai laimeammin sanottuna kaupallisesta vaikuttamisesta. Tämän ovat ymmärtäneet monet sellaiset, jotka puhuvat vertauksilla, metaforilla. Jos sanoisin, että luolan suulla voi nähdä Jumalan, niin koko tämä työ valuisi hukkaan. Sen sijaan, kun pyydän lukijaa itse nousemaan luolasta ja heräämään, niin totuus valkenee hänelle henkilökohtaisesti. Minä en voi sitä lukijan puolesta tehdä. Tässä on totuuden paradoksi.

Toivon, että edellä sanottu – kaikessa epämääräisyydessään ja hämäryydessäänkin – innostaisi opiskelijoita ja tutkijoita (kaikkia jotka tämän lukevat) tutkimaan transpersoonallista psykologiaa. Sen avulla meidän on mahdollista selittää ja ymmärtää esimerkiksi itsemurhaiskujen tekijöitä. He todennäköisesti aivan vilpittömästi toimivat altruistisen motiivin perusteella, kuvitellen pääsevänsä taivaaseen, mutta heidän etiikkansa on sidottu dogmeihin, pyhiin kirjoituksiin. He eivät ole saavuttaneet puhdasta transpersoonallista tasoa, jolloin toisten auttaminen ja veljeys sekä viisaus toteutuvat.

Transpersoonallinen psykologia voi auttaa meitä myös politiikan tutkimuksessa, sillä tästä näkökulmasta katsoen voimme arvioida politiikan motiiveja syvemmin. Nyt en puhu vain ammattipoliitikoista, vaan aivan jokaisesta meistä, zoon politician. Vaikka ihminen kuinka ajattelee toimivansa oikein, kun laittaa rahaa katastrofiapulippaaseen, niin pohjimmiltaan, väitän, hän tekee sen saadakseen itselleen mielenrauhan, siis itsekkään motiivin ohjaamana.

Itsereflektiona voisin todeta, että yhdeksän vuoden taivallus Jyväskylän yliopistossa on ollut raskas, mutta antoisa. Gradun ensimmäinen aihe oli tutkia SDP:n ja Vasemmistoliiton yhteistyön esteitä ja mahdollisuuksia. Lähetin kyselyn puoluepiirien puheenjohtajille (30), mutta sain vain neljä vastausta. Näin ollen jouduin muuttamaan tutkimuskysymystä. Seuraavaksi oli tarkoitus tutkia vain SDP:tä ja Vasemmistoliittoa, mutta historiallisen taustaselvityksen myötä tuntui mielekkäältä ottaa myös SKP ja SKDL mukaan – onhan niillä ollut merkittävä rooli Suomen, ja varsinkin työväenliikkeen, historiassa.

Toinen merkittävä seikka, jota olen nämä yhdeksän vuotta pohtinut, on ollut kysymys oppimisesta: onko minun (kun aloitin, olin 48-vuotias) opittava enemmän jostain pois, ja mitä tulee tilalle, vai opinko jotain todella uutta? Koska lähestymistapani asioihin ja uuden oppimiseen on holistinen ja deduktiivinen, vastakohtana induktiiviselle, on minun välillä ollut lähes mahdotonta vain istua ja kuunnella luentoja. Varsinkin sivuaine historiassa kysyin usein itseltäni: milloin luennoitsija pääsee itse asiaan? Mikä on asian pihvi? Tämän tutkielman myötä olen kasvanut huomaamaan, ettei totuus löydy yliopistosta. Voisi jopa väittää, että oppineisuus on usein toden kokemisen este. Totuus kun on kokemuksellinen. Siksi psykologia ei vastaa kysymykseen totuudesta, koska siellä operoidaan materiaalisen maailman tasolla, lievitetään ihmisten neurooseja. Myöskään politiikan tutkimus ei löydä totuutta, koska siinä keskitytään arbitraareihin rakenteisiin, kuten valtiosääntöihin tai talouteen.

Tie totuuteen löytyy jokaisen yksilön henkisestä kasvamisesta ensin toteuttamaan itsensä, tekemään elämässään mielekkäitä tekoja, ja sitten ylittämään itsensä, eli unohtamaan itsekäs ego. Kuten Maslow on todennut, ihmisellä, joka on vielä itsensä toteuttamisen tasolla, on vielä pakkotoimintoja, joista hän ei tietenkään itse ole tietoinen. Kun ihminen kasvaa ja kehittyy transpersoonan tasolle, ylittää itsensä, niin hän ei enää odota itsekkäitä palkintoja toimistaan, vaan toimii auttaakseen muita. Kollektiivisella tasolla tämä tarkoittaa solidaarisuuden ja veljeyden toteuttamista maailmanlaajuisesti.

Tämän tyyppisen tutkielman tekemistä pidän epätodennäköisenä, mutta en mahdottomana 20-vuotiaalta. Tietyt ihmisen henkiseen kasvuun ja kehittymiseen liittyvät asiat valkenevat

nimittäin iän ja kokemusten myötä. Edellä sanotun takia olisi tärkeää, että eri ikäiset jakaisivat opiskelukokemuksiaan yliopistoissa sekä muissa opinahjoissa.

Lisätutkimusta tästä aiheesta löytyy varmasti yhtä paljon ja helposti kuin on tämän tekstin lukijoitakin. Minä lähtisin seuraamaan mitä muualla maailmassa on aiheesta kirjoitettu ja tutkittu – ja sitten toisin tämän esille artikkeleissa tai väitöskirjassa. Liikkeelle on internetin aikakaudella helppo lähteä: <http://www.transpersonalassociation.com/> kertoo jo paljon. Kansainvälinen transpersoonallisen psykologian yhdistys on toiminut vuodesta 1978, mutta suomalaisia sieltä ei tahdo löytyä. Jo kysymys miksi aihe ei suomalaisia kiinnosta, on yksi hyvä tutkimuskysymys. Siksi haluan tähän loppuun lainata Nobel-kirjailijaamme F.E. Sillanpäästä (1919), joka kirjassaan *Hurskas kurjuus* kertoo päähenkilöstä Juha Toivolasta, ”ettei hän näe ajan muutosta, sillä hän ei itse enää pysty muuttamaan.” Toisin sanoen, ne jotka eivät itse enää pysty muuttamaan, eivät myöskään näe maailman muuttuvan, ja toteuttavat myös sen mukaista politiikkaa.

8 LÄHTEET

Kuvat/piirroksat

Kuvio 1. Maslowin tarvehierarkia psykologian oppikirjojen mukaisesti.

Otavan opisto

https://otavanopisto.muikkuverkko.fi/workspace/et1-katsomukset-ja-ihmisoikeudet-2/materials/1-etn-kasitteita/1.5-hyva-elama/et1_15_maslowintarvehierarkia.png luettu 4.2.2019

Kuvio 2. Maslowin tarvehierarkia oppikirjojen mukaan lisättynä itsensä ylittämisen tasolla.
Kuvio: Virtanen V. 2019.

Sähköiset

Agricola, Suomen humanistiverkko

<https://agricolaverkko.fi/> luettu 12.3.2019.

Association for Transpersonal Psychology

<https://www.atpweb.org/> luettu 17.4.2019

Curtis, G. 1996: Ruling the Empire (War and Peace, 1796-1825). Glenn E. Curtis, ed. Russia: A Country Study. Washington: GPO for the Library of Congress, 1996.
<http://countrystudies.us/russia/5.htm> luettu 25.2.2019.

Curtis, G. 1996: Ruling the Empire (Reaction under Nicholas I). Glenn E. Curtis, ed. Russia: A Country Study. Washington: GPO for the Library of Congress, 1996.
<http://countrystudies.us/russia/5.htm> luettu 25.2.2019.

Curtis, G. 1996: Transformation of Russia in the Nineteenth Century (Foreign Affairs after the Crimean War). Glenn E. Curtis, ed. Russia: A Country Study. Washington: GPO for the Library of Congress, 1996.
<http://countrystudies.us/russia/6.htm> luettu 25.2.2019.

Curtis, G. 1996: The Last Years of the Autocracy. Glenn E. Curtis, ed. Russia: A Country Study. Washington: GPO for the Library of Congress, 1996.
<http://countrystudies.us/russia/7.htm> luettu 25.2.2019.

Encyclopedia Britannica

<https://www.britannica.com/> luettu 17.4.2019.

<https://www.britannica.com/science/self-actualization> luettu 17.4.2019.

Ennen ja nyt, historian tietosanomat

http://www.ennenjanyt.net/2016/12/leipa-taivalten-takana-liikkuminen-1800-luvun-alun-suomessa/#identifier_29_4684 luettu 19.2.2019.

Finlex

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19950971> luettu 30.4.2019.

Finnpanel

<https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjika/2018/3/25-44.html> luettu 17.4.2019.

Haggbloom, S. J. ym. 2002: The 100 Most Eminent Psychologists of the 20th Century. Julkaisussa: Review of General Psychology 2002, Vol. 6(2), pp.139-152. https://jyu.finna.fi/PrimoRecord/pci.apa_articles10.1037%2F1089-2680.6.2.139.

Itsenäisyys 100

<http://itsenaisyyys100.fi/pakkanen-paukkui-ja-ruokapula-paheni-talvella-1917/> luettu 17.4.2019.

Juhlaseminaari: Suomen aateli 200 vuotta <https://agricolaverkko.fi>. Agricolan tapahtumakalenteri. Viitattu 26.8.2009.

Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/yfi> luettu 16.4.2019.

Keski-Suomen liitto

https://www.keskisuomi.fi/filebank/25116-MAAKUNNALLISESTI_ARVOKKAAT_RAKENNETUT_KULTTUURIYMPARISTOT_2016.pdf luettu 25.2.2019

Lasse Lehtinen, europarlamentaarikko

<http://www.lasselehtinen.net/content/view/28/100/lang,swe/> luettu 30.3.2019.

Pohtiva, poliittisten ohjelmien tietovaranto

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/> luettu 30.3.2019.

Pohtiva, Suomen työväenpuolue 1899

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/STP3/444> luettu 16.4.2019.

Pohtiva, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP 1903

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/445> luettu 16.4.2019.

Pohtiva, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP 1952

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/449> luettu 27.2.2019.

Pohtiva, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP 1978

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/462> luettu 28.2.2019.

Pohtiva, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP 1987

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/450> luettu 28.2.2019.

Pohtiva, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP 1999

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/451> luettu 29.4.2019.

Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP 1918

<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/734> luettu 12.3.2019.

- Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP 1957
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/729> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP 1969
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/730> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP 1972
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/740> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP 1987
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/732> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP 1994
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/737> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Suomen Kommunistinen Puolue SKP ohjelmalistat 2007
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKP/734> luettu 12.3.2019.
- Pohtiva, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL ohjelmalistat
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL> luettu 26.2.2019.
- Pohtiva, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL 1949
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/621> luettu 26.2.2019.
- Pohtiva, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL 1967
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/626> luettu 27.2.2019.
- Pohtiva, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL 1973
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/628> luettu 27.2.2019.
- Pohtiva, Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL 1980
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SKDL/622> luettu 28.2.2019.
- Pohtiva, Vasemmistoliitto 1990
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/799> luettu 16.3.2019.
- Pohtiva, Vasemmistoliitto 1998
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/800> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Vasemmistoliitto 2004
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/812> luettu 27.3.2019.
- Pohtiva, Vasemmistoliitto 2007
<https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/802> luettu 29.4.2019.
- SDP Puoluekokoukset, puheenjohtajat ja puoluesihteerit 1899-
<https://sdp.fi/fi/blog/puoluekokoukset-puheenjohtajat-ja-puoluesihteerit-1899/>
luettu 27.2.2019.
- U.S. Energy Information Administration

https://www.eia.gov/finance/markets/spot_prices.cfm luettu 28.2.2019.

Vasemmistoliitto

<http://vasemmistoliitto.fi/> luettu 16.3.2019.

Wikipedia, Yrjö Kallinen

https://fi.wikipedia.org/wiki/Yrj%C3%B6_Kallinen luettu 2.5.2019

YLE eduskuntavaalit 2019

<https://vaalit.yle.fi/ev2019/fi> luettu 23.4.2019.

Kirjallisuus

Apunen, O. ym. 1987. Suomen historia. 6, Romantiikasta modernismiin, rajamaasta tasavallaksi. Espoo: Weilin & Göös.

Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Nolen-Hoeksema, S. 1996: Hilgard's Introduction to psychology (12th ed.). Fort Worth, TX: Harcourt Brace College.

Auvinen, E. 2015: Krimin sota, Venäjä ja suomalaiset. Tammikuu 2015. Turun yliopisto.

Baumeister, R. F. 1991: Meanings of life. New York: Guilford Press.

Beck, U. 1986: Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Blinikka, A. 1969: Valvontakomission aika, WSOY, Porvoo.

Britta Kruse & Armin Mende 1996: Olympialaiset 100 vuotta, s. 169, Gummerus.

Broadly, D. 1986: Piilo-opetusuunnitelma: mihin koulussa opitaan. Tampere: Vastapaino.

Davis, K. 1967: Human Relations at Work (3rd ed.) New York: Mc-Graw-Hill.

Dutt, R. Palme 1972: Internationaali: Katsaus internationaalien historiaan. (The internationale, 1964.) Suomennos perustuu alkuteokseen ja venäjänkieliseen korjattuun ja tarkistettuun laitokseen Internatsional. Suomentaneet Pentti Lahtinen ja Maija Savutie. Helsinki: Kansankulttuuri.

Emmons, R. A. 1999: The psychology of ultimate concerns: Motivation and spirituality in personality. New York: Guilford Press.

Freud, S. 1961a: Civilization and its discontents (J. Strachey, Trans.). New York: Norton. (Original work published 1930).

Freud, S. 1961b: The future of an illusion (J. Strachey, Trans.). New York: Norton. (Original work published 1927).

- Haapala, P. 2008: Historian peili. Teoksessa Haapala, Pertti ym. (toim.): Kansa kaikkivaltias: Suurlakko Suomessa 1905. Helsinki: Teos.
- Haapala, P. 1995: Kun yhteiskunta hajosi: Suomi 1914-1920. Helsinki: Painatuskeskus.
- Haapala, P. 1992: Talous, valta ja valtio: tutkimuksia 1800-luvun Suomesta. Tampere: Vastapaino.
- Haapala, P. 1986: Tehtaan valossa: teollistuminen ja työväestön muodostuminen Tampereella 1820-1920. Tampere; Hki: Osuuskunta Vastapaino: Suomen historiallinen seura.
- Haggbloom, S. J. ym. 2002: The 100 Most Eminent Psychologists of the 20th Century. Julkaisussa: Review of General Psychology 2002, Vol. 6(2), pp.139-152.
- Haikara, K. 1975: Isänmaan vasen laita. Helsinki: Otava 1975.
- Hall, C. S., Lindzey, G., & Campbell, J. B. 1998: Theories of personality (4th ed.). New York: Wiley.
- Huttunen, V. 1974: Kansakunnan historia: 7, Täysi-ikäinen kansakunta 1939-1973. Porvoo: WSOY.
- Häkkinen, A. ym. 1991: Kun halla nälän tuskan toi: miten suomalaiset kokivat 1860-luvun nälkävuodet. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.
- Jakobson, M. 1955: Diplomaattien talvisota: Suomi maailmanpolitiikassa 1938-40, ss. 194; 196-197. Porvoo-Helsinki: WSOY.
- Jussila, O. 2004: Suomen suuriruhtinaskunta 1809-1917. Helsinki: WSOY.
- Jussila, O. 2007: Suomen historian suuret myytit. Helsinki: WSOY.
- Kallenautio, J. 1985: Suomen kaupunkilaitoksen historia: Tilasto-osa. Helsinki: Suomen kaupunkiliitto.
- Kallinen, Y. 1944: Zen: idän sanoma valaistuksesta (toim.). Helsinki: Teosofinen seura.
- Kallio, E. toim. 2016: Ajattelun kehitys aikuisuudessa: kohti moninäkökulmaisuuutta. Helsinki: Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Ketonen, O. 1983: Kansakunta murroksessa: kesää 1918 ja sen taustaa. Porvoo; Hki; Juva: WSOY.
- Keränen, J. toim. 1992: Suomen itsenäistymisen kronikka. Jyväskylä; Helsinki: Gummerus.
- Kivi, A. 2007: Seitsemän veljestä. Helsinki: Otava.
- Kruse, B. & Mende, A. & Siukonen, M. 1996: Olympiakisat 100 vuotta. Jyväskylä; Helsinki: Gummerus.

Laavola, H. 1974: Kun Suomen työväki heräsi: vaistonvaraisesta ristiriidasta sosialistiseen Forssan ohjelmaan 1903. Helsinki: Tammi.

Larsen, R. J., & Buss, D. M. 2002: Personality psychology: Domains of knowledge about human nature. Boston: McGraw-Hill.

Lehtola, V-P. 2010: Presidentin kyyditys - presidentti Ståhlberg, kenraali Wallenius ja kiihkon aika 1930. Helsinki: Otava.

Lehtosalo-Hilander, P-L. 1985: Keski- ja myöhäisrautakausi. Teoksessa: Weilin + Göös: Suomen historia, osa 1. Espoo 1985. s. 274.

Lilius, F. O. 1910: Oikeuslaitos ja oikeudenkäyntimenettely. Teoksessa Yhteiskunnallinen käsikirja. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Maslow, A.H. 1971: The farther reaches of human nature. New York: The Viking Press.

Maslow, A. H. 1954: Motivation and personality. New York: Harper.

Meinander, H. 2006: Finlands historia: linjer, strukturer, vändpunkter. Helsingfors: Stockholm: Söderström; Atlantis.

Arthur Mee & J. A. Hammerton & Arthur D. Innes 1907: Harmsworth history of the world: Volume 7, s. 5193. Lontoo: Carmelite House.

Mickelsson, R. 2015. Suomen puolueet. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Mäkinen Anssi & Hanka Heikki (toim.) 2000: Kristinuskon historia 2000. Kristinuskon Suomessa. Espoo: Weilin + Göös.

Mylly, J. 2006: Edustuksellisen kansanvallan läpimurto. Helsinki: Edita.

Nenonen, K-M. & Teerijoki, I. 1998: Historian suursanakirja, s.1042. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.

Niinistö, J. 2003: Lapuan Liike - Kuvahistoria kansannoususta 1929-1932. Helsinki: Nimox.

Nolen-Hoeksema, Susan et. al. 2014: Introduction to psychology. Cengage Learning cop. 2014. 16th ed. 455-462.

Nygård, T. 2003: Uhkan väliaikainen väistyminen. Teoksessa: Zetterberg, S. (toim.) Suomen historian pikkujättiläinen, s. 553-565. Helsinki: WSOY.

Olkkonen, T. ym. 2003: Suomen historian pikkujättiläinen. Helsinki: WSOY.

Paastela, J. 2003: Finnish Communism under Soviet Totalitarianism, Aleksanteri Institute, 2003, Kikimora publications, Series B, 1455-4828; 27.

Palme S. U. 1964: Stockholms krigshistoria. Stockholm.

- Patomäki, H. 2007: Uusliberalismi Suomessa. Lyhyt historia ja tulevaisuuden vaihtoehdot. Helsinki: WSOY.
- Pihkala, M. 1918: Minkälainen Suomi meidän on luotava? s. 106–107. Jyväskylä: Gummerus.
- Platon: Valtio. Teoksessa Teokset: Neljäs osa. Suomentanut Marja Itkonen-Kaila. Helsingissä: Otava, 1999, 517b-e.
- Pulma, P. ym. 2003c: Suomen historian pikkujättiläinen. Helsinki: WSOY.
- Raunio, Tapio & Wiberg, Matti (toim.) 2014: Eduskunta. Kansanvaltaa puolueiden ja hallituksen ehdoilla. Gaudeamus.
- Rentola, K. 1997: Niin kylmää että polttaa. Kommunistit, Kekkonen ja Kreml 1947–1958. Helsinki: Otava.
- Repo, P. 1969: Laulu 20 perheestä. Helsinki: Love Records.
- Richards, P. S., & Bergin, A. E. 2000: Handbook of psychotherapy and religious diversity. Washington, DC: American Psychological Association.
- Selovuori, Jorma & Parkkari, Tuomas (toim.) 1995: Hallintohistorian tilastoja: 2, Henkilömatrikkeli 1809-1994. Helsinki: Painatuskeskus.
- Siisiäinen, M. 1990: Suomalainen protesti ja yhdistykset: tutkimuksia yhdistyslaitoksen kehityksen ja protestijaksojen suhteesta suurlakosta 1990-luvulle. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Sillanpää, F.E. 1919: Hurskas kurjuus. Helsinki: WSOY.
- Soikkanen, H. 1975: Kohti kansanvaltaa I: 1899-1937, s. 51–58. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, 1975.
- Ståhlberg, K. J. 1910: Irtolaisuus ja kerjuu. Teoksessa Yhteiskunnallinen käsikirja, s. 65–71. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Suodenjoki, Sami & Peltola, Jarmo 2007: Köyhä Suomen kansa katkoo kahleitansa: Luokka, liike ja yhteiskunta 1880-1918: Vasemmistolainen työväenliike Pirkanmaalla I. Tampere: Tampere University Press.
- Tanner, V. 1979: Olin ulkoministerinä talvisodan aikana. Helsinki: Tammi.
- Thesleff, H. & Sihvola, J. 1994: Antiikin filosofia ja aatemaailma. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.
- Tikka, M. 2009: Kun kansa leikki kuningasta. Suomen suuri lakko 1905. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tommila, P. 1960: Venäläinen sortokausi Suomessa. Porvoo: WSOY.

Turpeinen, O. 1986: Nälkä vai tauti tappoi?: kauhunvuodet 1866-1868. Väitöskirja Helsingin yliopisto. Helsinki: Suomen historiallinen seura 1986.

af Ursin, N.R. 1902: Työväenkysymys Suomessa. Julkaistu: 1902.

Lähde: »Työväenkysymys Suomessa». Osakeyhtiö Kuopion uudessa kirjapainossa, Kuopio 1902.

<https://www.marxists.org/suomi/ursin/1902/tyovaenkysymys-suomessa.htm> luettu 19.2.2019.

Vahtola, J. 2003: Suomen historia: jääkaudesta Euroopan unioniin. Helsinki: Otava.

Vares, V 2008: Suurlakon häviäjät. Teoksessa: Haapala, P. et al. (toim.) Kansa kaikkivaltias, suurlakko Suomessa 1905, s. 349-367. Helsinki: Teos.

Virrankoski, P. 2012: Suomen historia – maa ja kansa kautta aikojen. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.

Worley, M. toim. 2004: In Search of Revolution International Communist Parties in the Third Period. New York: I.B. Tauris & Co Ltd.

Ylikangas, H. 2007: Suomen historian solmukohdat. Helsinki: WSOY.

Yrjö-Koskinen, Y. S. 1874: Työväen seikka: 2. historiallinen katsaus. Julkaisussa: Kirjallinen kuukauslehti 9(1874): 4, s. 91-97.

Ilmestynyt myös kirjassa Työväenkysymyksestä sosiaalipolitiikkaan: Yrjö-Koskisesta Heikki Warikseen. toim. Risto Eräsaari, Keijo Rahkonen. Helsinki, Gaudeamus 1975 s. 72-82.

Zetterberg, S. ym. 2003: Suomen historian pikkujättiläinen, s. 411–413. Helsinki: WSOY.

Artikkelit

Daniels, M. 1982: The development of the concept of self-actualization in the writings of Abraham Maslow. *Current Psychological Reviews*, 2, 61–75.

Koltko-Rivera, M. E. 2006: Rediscovering the Later Version of Maslow's Hierarchy of Needs: Self-Transcendence and Opportunities for Theory, Research, and Unification. *Review of General Psychology*, 2006, nro Vol. 10, No. 4, s. 02–317. <http://academic.udayton.edu/JackBauer/Readings%20595/Koltko-Rivera%2006%20trans%20self-act%20copy.pdf> luettu 26.4.2019

Koltko-Rivera, M. E. 2004: The psychology of worldviews. *Review of General Psychology*, 8, 3–58.

Maslow, A. H. 1999b: Peak-experiences as acute identity experiences. In A. H. Maslow, *Toward a psychology of being* (3rd ed., pp. 113–125). New York: Wiley. (Reprinted from *American Journal of Psychoanalysis*, 1961, 21, 254–260).

Maslow, A. H. 1993a: A theory of metamotivation: The biological rooting of the value-life. In A. H. Maslow, *The farther reaches of human nature* (pp. 289–328). New York: Penguin/Arkana. (Reprinted from *Journal of Humanistic Psychology*, 1967, 7(2), 93–127).

Maslow, A. H. 1993b: Theory Z. In A. H. Maslow, *The farther reaches of human nature* (pp. 270–286). New York: Penguin/Arkana. (Reprinted from *Journal of Transpersonal Psychology*, 1969, 1(2), 31–47).

Maslow, A. H. 1982: *The journals of Abraham Maslow* (1-vol. ed.; R. J. Lowry, Ed., & J. Freedman, Abridger). Brattleboro, VT: Lewis.

Maslow, A. H. 1979: *The journals of A. H. Maslow* (R. J. Lowry, Ed.; Vols. 1–2). Monterey, CA: Brooks/Cole.

Maslow, A. H. 1969a: The farther reaches of human nature. *Journal of Transpersonal Psychology*, 1(1), 1–9.

Maslow, A. H. 1964: Further notes on the psychology of being. *Journal of Humanistic Psychology*, 4(1), 45–58.

Maslow, A. H. 1961: Are our publications and conventions suitable for the personal sciences? *American Psychologist*, 16, 318–319.

Maslow, A. H. 1943: A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 1943, nro 50(4), s. 370–396. <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm> luettu 26.4.2019.

Matos, L. 1964: Transpersoonallisen psykologian perusteet. Julkaisussa: *Psykologia* 19(1984): 2, s. 126-129.

Sananvapauteen

<https://sananvapauteen.fi/artikkeli/1034> luettu 30.3.2019.

Uskonnonvapaus

<http://www.uskonnonvapaus.fi/artikkelit/historia-suomi.html>

Haastattelut

Young, P. 1979, April: Robert Hogan. Interview. *APA Monitor*, pp. 4–5.